

BUDSJETTBOOK 2003

INNHALDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	3
1 INNTEKTER	6
1.1 GENERELLE MIDLER TIL FORSKNINGSFORMÅL.....	6
1.2 SPESIELLE MIDLER I FORSKNINGSRÅDETS BUDSJETT	8
1.3 SÆRSKILTE FORVALTNINGSOPPDRAK FOR DEPARTEMENTENE	9
1.4 UTVIKLING OVER TID I FORSKNINGSRÅDETS BUDSJETT	9
2 FORDELING AV BUDSJETT 2003	13
2.1 TEMATISKE SATSINGER.....	13
2.2 FORDELING PÅ OMRÅDER OG STABER	13
2.3 FORDELING ETTER VIRKEMIDLER	16
2.4 TILSAGN	17
2.5 DOKTORGRADSTIPENDIATER	18
2.6 INTERNASJONALT SAMARBEID	18
3 NÆRMERE OM DEPARTEMENTENE	20
3.1 UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENTET	20
3.2 NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET	31
3.3 OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	37
3.4 FISKERIDEPARTEMENTET	40
3.5 LANDBRUKSDEPARTEMENTET	43
3.6 MILJØVERNDEPARTEMENTET	46
3.7 FONDET FOR FORSKNING OG NYSKAPING	49
3.8 ARBEIDS- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET	50
3.9 BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTET	50
3.10 FINANSDEPARTEMENTET	50
3.11 JUSTISDEPARTEMENTET	51
3.12 KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET	51
3.13 KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET	52
3.14 SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	52
3.15 SOSIALDEPARTEMENTET	53
3.16 HELSEDEPARTEMENTET	53
3.17 UTENRIKSDEPARTEMENTET	54
4 OMRÅDENES BUDSJETTER	56
4.1 BIOPRODUKSJON OG FOREDLING.....	56
4.2 INDUSTRI OG ENERGI	67
4.3 KULTUR OG SAMFUNN	77
4.4 MEDISIN OG HELSE	91
4.5 MILJØ OG UTVIKLING.....	103
4.6 NATURVITENSKAP OG TEKNOLOGI.....	111
4.7 STRATEGI.....	123
4.8 INFORMASJON	127
4.9 ADMINISTRASJONSUDSJETT OG ØVRIGE FORSKNINGSRELATERTE TILTAK.....	132

Innledning

Forskningsrådets samlede budsjett for 2003 er på 4244,7 mill. kroner, som er en vekst på 597,7 mill. kroner eller 16,4 prosent i forhold til 2002. Veksten over generelle midler er på 520,6 mill. kroner eller 18,4 prosent sammenlignet med 2002. Dette er noe lavere enn Forskningsrådets vekstforslag, men profilen avviker siden næringsrettet forskning er gitt lavere vekst enn det Forskningsrådet foreslo.

Flere av Forskningsrådets egne satsinger ble prioritert i årets statsbudsjett:

- 50 mill. kroner mer til FUGE
- 30 mill. kroner mer til materialforskning (Nanomat)
- 20 mill. kroner til satsingen Fremragende unge forskere

Forskningsrådet har også fått gjennomslag for viktige satsinger *utover* eget budsjett:

- Økt satsing på rekruttering ved nye 200 stipendiater som finansieres over UoH sektorens grunnbudsjetter
- Utvidelse av Skattefunn til å gjelde alle bedrifter uansett størrelse

Den største delen av budsjettveksten kommer fra UFD. Noe av veksten skyldes innføring av fondsinntekter som kompensasjon for bortfall av tippemidlene. Som følge av bortfallet har departementet satt av 14 mrd. kroner ekstra til Forskningsfondet. Avkastningen av disse midlene vil i hovedsak komme i 2004, men siden midlene ble satt av i midten av 2002 vil et halvt års avkastning øke inntektene til departementet og dermed bevilgningen til Forskningsrådet allerede i 2003. Departementet understreker at dette er en ekstraordinær inntekt som vil falle bort etter 2004.

I tillegg er det betydelig vekst fra noen av sektordepartementene mens veksten fra de øvrige departementene er mer beskjedne (tabell 1-4).

Administrasjonsbudsjettet er gitt en vekst på 9,4 prosent eller 16,9 mill. kroner. Administrasjonsbudsjettet har, etter departementets vurdering, vært stramt i lengre tid. I lys av anbefalingene fra evalueringen og de store utfordringene som følger med Forskningsrådets omorgansiering, ble bevilgningen til administrasjonsbudsjettet derfor økt.

Forskningsrådets budsjett fra departementene deles inn i generelle og spesielle midler til forskningsformål. De generelle midlene består av faglige bevilgninger, instituttbevilgninger og avkastningen fra Forskningsfondet. Dersom avkastningen fra Forskningsfondet holdes utenfor, vil generelle midler ha en vekst på 13,8 prosent fra 2002 til 2003. Dette tilsvarer en vekst på 342,3 mill. kroner.

Spesielle midler er øremerket spesifikke FoU-aktiviteter og finansieres over særskilte kapitler og poster fra alle departementenes budsjetter. De spesielle midlene er mer som oppdragsinntekter å regne og øker med 8,7 prosent sammenlignet med 2002.

Diverse inntekter er avtalefestede inntekter fra andre offentlige og private kilder som ikke bevilges over Statsbudsjettet. Foreløpig er det ført opp litt over 100 mill. kroner i diverse inntekter for 2003. Dette er inntekter som med stor sannsynlighet vil øke i løpet av året.

Forskningsrådet mottar også midler over Statsbudsjettet for å administrere tilskuddsordninger for departementene (se nærmere omtale i kapittel 1.3). Legges disse tilskuddsordningene til det totale budsjettet innebærer det at Forskningsrådet totalt vil forvalte midler for til sammen 4,3 milliarder kroner i 2003.

Tabell 0-1 Forskningsrådets totale budsjett fordelt på kilder. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002-2003	
			Kroner	Prosent
Generelle midler				
Faglige bevilgninger ¹⁾²⁾	2 207 427	2 529 786	334 459	15,2 %
Instituttbevilgninger ¹⁾	265 298	280 205	7 807	2,9 %
Avkastningen fra forskningsfondet	350 462	528 821	178 359	50,9 %
Sum	2 823 187	3 338 812	520 625	18,4 %
Spesielle midler				
Sum generelle og spesielle midler	3 383 388	3 947 516	569 128	16,8 %
Administrasjon	179 808	196 736	16 928	9,4 %
Sum de partementene	3 563 196	4 144 252	586 056	16,4 %
Diverse inntekter	88 816	100 436	11 620	13,1 %
Sum Forskningsrådets budsjett	3 652 012	4 244 688	597 676	16,4 %
Særskilte forvaltningsoppdrag fra departementene ³⁾	101 500	74 500		
Totalt	3 753 512	4 319 188		

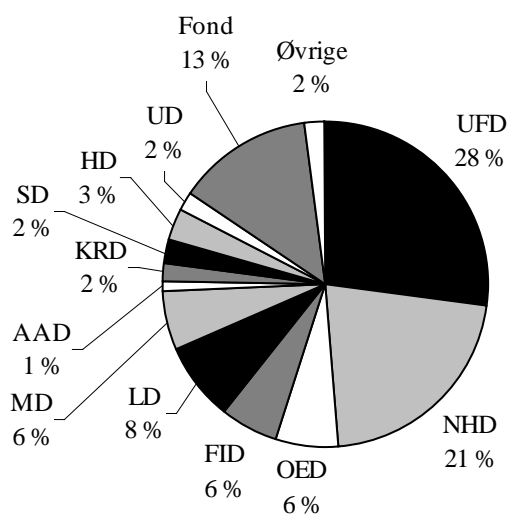
1) Endring i kroner og prosent er korrigert for at ansvaret for basisbevilgninger til Step og NIFU er overført fra UFDs kapittel 285.52 (Faglige bevilgninger) til kapittel 287.54 (Instituttbevilgninger).

2) Endring i kroner og prosent er korrigert for at 5 mill.kroner er ført ut av kap. 285.52 i forbindelse med at NSD omdannes til aksjeselskap. Midlene skal brukes til å utvide aksjekapitalen. Forskningsrådet skal få kompensert reduksjonen ved å hente tilsvarende midler fra NSDs disposisjonsfond i Forskningsrådet.

3) Midler til særskilte forvaltningsoppdrag inkluderes *ikke* i Forskningsrådets ordinære budsjett, se nærmere omtale i kapittel 1.3.

Figuren på neste side viser hvordan summen av generelle og spesielle midler fordeler seg mellom departementene. De seks departementene som gir generelle midler til Forskningsrådet står for 75 prosent av bevilgningene. UFD, FID, LD og MD bevilger i tillegg spesielle midler, men de utgjør en liten andel av disse departementenes totale bevilgninger.

Figur 0-1 Generelle og spesielle midler per departement. Budsjett 2003 i prosent.

I 2002 sto departementene som gir generelle bevilgninger for 77 prosent av Forskningsrådets totale budsjett. Det er særlig fondsmidlene som i 2003 utgjør en større andel av budsjettet enn i 2002.

I Inntekter

I.1 Generelle midler til forskningsformål

Med generelle midler menes rammebevilgninger (faglige og instituttbevilgninger) fra UFD, NHD, OED, FID, LD og MD samt avkastningen fra Forskningsfondet.

De generelle midlene utgjør til sammen 3,3 milliarder kroner, jf. tabell 1-1. Dette tilsvarer en økning på 520,6 mill. kroner korrigert for budsjettekniske endringer som følge av overføringer mellom kapitler og poster over statsbudsjettet. Dersom Forskningsfondet holdes utenfor viser tabellen at de generelle midlene i Forskningsrådets budsjett øker med 342,3 mill. kroner sammenlignet med 2002.

Tabell 1-1 Generelle midler. Fordeling etter finansieringstype og departement. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002-2003	
					Kroner	Prosent
Faglige bevilgninger						
UFD	Kap. 285 , post 52	Norges forskningsråd ¹⁾²⁾	704 605	952 750	260 245	37,3 %
NHD	Kap. 920 , post 50	Norges forskningsråd	799 000	844 535	45 535	5,7 %
OED	Kap. 1830 , post 50	Norges forskningsråd	238 100	235 000	-3 100	-1,3 %
FID	Kap. 1023 , post 50	Tilskudd Norges forskningsråd	214 500	230 000	15 500	7,2 %
LD	Kap. 1137 , post 50	Tilskudd Norges forskningsråd	128 404	142 683	14 279	11,1 %
MD	Kap. 1410 , post 51	Forskningsprogrammer	122 818	124 818	2 000	1,6 %
Sum			2 207 427	2 529 786	334 459	15,2 %
Instituttbevilgninger						
UFD	Kap. 287 , post 54	Tilskudd til forskningsstiftelser ¹⁾	36 984	43 516	5 083	13,2 %
LD	Kap. 1137 , post 51	Basisbev. til forskningsinstitutter	142 404	147 103	4 699	3,3 %
MD	Kap. 1410 , post 50	Basisbevilgninger til miljøinstituttene ³⁾	85 910	89 586	-1 975	-2,2 %
Sum			265 298	280 205	7 807	2,9 %
Delsum			2 472 725	2 809 991	342 266	13,8 %
Forskningsfond						
UFD	Kap. 286 , post 50	Fondet for forskning og nyskaping	350 462	528 821	178 359	50,9 %
Totalt			2 823 187	3 338 812	520 625	18,4 %

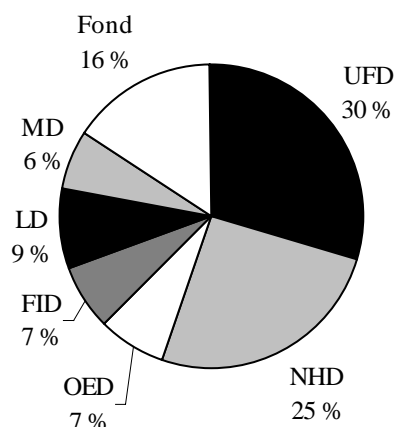
1) Endring i kroner og prosent er korrigert for at basisbevilgningene til Step og NIFU er flyttet fra kap. 285.52 til kap. 287.54.

2) Endring i kroner og prosent er korrigert for at 5 mill.kroner er ført ut av kap. 285.52 i forbindelse med at NSD omdannes til aksjeselskap. Midlene skal brukes til å utvide aksjekapitalen. Forskningsrådet skal få kompensert reduksjonen ved å hente tilsvarende midler fra NSDs disposisjonsfond i Forskningsrådet.

3) Endring i kroner og prosent er korrigert for at basisbevilgningen til CICERO er overført fra UFD til MD.

Figur 1-1 viser hvordan de generelle midlene i budsjettet for 2003 fordeler seg mellom departementene. Sammenlignet med revidert budsjett 2002 står NHD for en mindre andel av budsjettet i 2003. NHDs andel i revidert budsjett 2002 er 29 prosent. Tilsvarende står UFD for en større andel av årets budsjett enn av revidert budsjett, noe som naturlig nok har sammenheng med den store veksten i UFDs bevilgninger. Fondets andel av budsjettet har økt fra 12 prosent i 2002 til 16 prosent i 2003. For de øvrige departementene er det små endringer.

Figur 1-1 Generelle midler fordelt på departement og Forskningsfond. Budsjett 2003. Mill. kroner og prosent.

Utdannings- og forskningsdepartementets (UFD) bevilgning til Forskningsrådet øker med 36,1 prosent. Bevilgningen blir fordelt på flere virkemidler der forskerinitiert grunnforskning gjennom frie prosjekt er et hovedvirkemiddel for å sikre kvalitet og fornying i grunnforskningen. Inkludert er en økning på mer enn 12 prosent i basisbevilgninger til forskningsinstituttene. I tillegg kommer økningen i bevilgningen til Forskningsrådets administrasjon og fra Forskningsfondet.

Nærings- og handelsdepartementets (NHD) overordnede mål med bevilgningen til Norges forskningsråd er å bidra til økt verdiskaping i næringslivet og til å utvikle et konkurransedyktig næringsliv i hele landet. Bevilgningen øker med 5,7 prosent sammenlignet med revidert budsjett 2002, noe som innebærer at den reduserte aktiviteten innenfor brukerstyrt forskning som følge av fjorårets budsjettkutt fortsetter.

Olje- og energidepartementets (OED) bevilgning viser en nedgang på 1,3 prosent i forhold til revidert budsjett 2002. I forbindelse med budsjettforliket ble bevilgningen redusert med 45 mill. kroner til 235 mill. kroner. Det var i hovedsak forskning innenfor renseteknologi for gasskraftverk som ble rammet av dette kuttet.

Fiskeridepartementet (FID) øker sin bevilgning til Forskningsrådet med 7,2 prosent. Førrende for Forskningsrådets prioriteringer er Fiskeridepartementets FoU-strategi *FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport*. Forskningsrådets satsing på marin FoU har som mål å utløse potensialet for økt verdiskaping fra marine ressurser på en bærekraftig måte.

Landbruksdepartementet (LD) øker sin bevilgning til Forskningsrådet med 7 prosent inklusive basisbevilgninger til forskningsinstitusjonene. Økningen skal støtte opp under de tematiske satsingene i Forskningsmeldingen og *Handlingsplanen for landbruksforskningen*. Det legges særlig vekt på forskning innen trygge matvarer og klima og energi.

Miljøverndepartementets (MD) bevilgning (inkl. basisbevilgninger) øker med 5,7 mill. kroner, men korrigert for at bevilgningsansvaret for CICERO er flyttet fra UFD til MD fra og med 2003 innebærer dette 0-vekst i MDs bevilgning. Målet for miljøvernforskningen er å medvirke til å styrke kunnskapsgrunnlaget for et effektivt miljøvernarbeid og bærekraftig

ressursforvaltning og samfunnsplanlegging. Hovedvekten legges på forskning innen klimaendringer og marin forskning.

Fondet for forskning og nyskaping skal styrke langsiktig, grunnleggende forskning generelt, og langsiktig forskning innenfor de fire tematiske satsingsområdene. Fondsmidlene skal gå til kvalitet og brukes også til å følge opp SFF-ordningen og FUGE-satsingen. For nærmere omtale av fordelingen av Fondsmidlene, se kap. 3.7.

For nærmere omtale av departementene, se kapittel 3.

1.2 Spesielle midler i Forskningsrådets budsjett

Med spesielle midler til forskningsformål menes midler som er øremerket enkelte programmer og/eller prosjekter. Tildeling av midler skjer løpende gjennom året. Antatt budsjett for spesielle midler i 2003 er 608,7 mill. kroner, jf. tabell 1-2. Dette tilsvarer en økning på 48,5 mill. kroner, eller 8,7 prosent, fra 2002 til 2003.

Det er særlig to departementer som øker sine bevilgninger i 2003. Økningen i UFDs bevilgning skyldes økt satsing på et nytt forskningsprogram ved de statlige høyskolene. Programmet startet opp i 2002 og UFD har doblet bevilgningen fra 2002 til 30 mill. kroner i 2003. Også Samferdselsdepartementet har økt sin bevilgning fra 2002 til 2003 med 26,5 prosent. Halvparten av økningen er øremerket IKT-forskningen og det innovasjonsrettede programmet PULS (Tjenesteyting, handel og logistikk). I tillegg øker SD sin bevilgning til strategiske instituttprogram ved TØI samt den nye satsingen *Risiko og sikkerhet i transportsektoren*.

Tabell 1-2 Spesielle midler. Fordeling etter departement. Revidert budsjett 2002 og forslag til budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002-2003	
			Kroner	Prosent
Utdannings- og forskningsdepartementet	62 000	79 000	17 000	27,4 %
Nærings- og handelsdepartementet	0	0	0	
Olje- og energidepartementet	2 000	0	-2 000	
Fiskeridepartementet	5 000	5 000	0	0,0 %
Landbruksdepartementet	26 095	22 935	-3 160	-12,1 %
Miljøverndepartementet	7 100	6 200	-900	-12,7 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet	53 400	48 500	-4 900	-9,2 %
Barne- og familiedepartementet	20 350	20 680	330	1,6 %
Finansdepartementet	7 850	7 850	0	0,0 %
Justisdepartementet	2 950	1 000	-1 950	-66,1 %
Kommunal- og regionaldepartementet	66 300	67 000	700	1,1 %
Kultur- og kirke departementet	1 971	3 648	1 677	85,1 %
Samferdselsdepartementet ¹⁾	77 700	98 300	20 600	26,5 %
Helse departementet	111 000	118 200	7 200	6,5 %
Sosialdepartementet	43 900	48 900	5 000	11,4 %
Utenriksdepartementet	72 585	81 491	8 906	12,3 %
Sum	560 201	608 704	48 503	8,7 %

1) Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet fra Samferdselsdepartementet etter at Budsjett 2003 ble avsluttet. Derfor avviker beløpet noe fra den faktiske bevilgningen.

I.3 Særskilte forvaltningsoppdrag for departementene

Forskningsrådet mottar også midler over statsbudsjettet for å administrere enkelte tilskuddsordninger for departementene. Midlene til disse tilskuddsordningene er ikke inkludert i Forskningsrådets budsjett. Tabell 1-3 viser de særskilte forvaltningsoppdragene i 2003.

Tabell 1-3 Særskilte forvaltningsoppdrag. Fordeling etter departement. Bevilgning 2002 og 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002-2003 prosent
NHD	Kap. 926 , post 50 Tilskudd til høyhastighetskomm. (HØYKOM)	53 500	51 500	-3,7 %
UFD	Kap. 248 , post 21 Tilskudd til høyhastighetskomm. (HØYKOM) ¹⁾	48 000	23 000	-52,1 %
Sum		101 500	74 500	-26,6 %

1) Tentativt anslag for 2003.

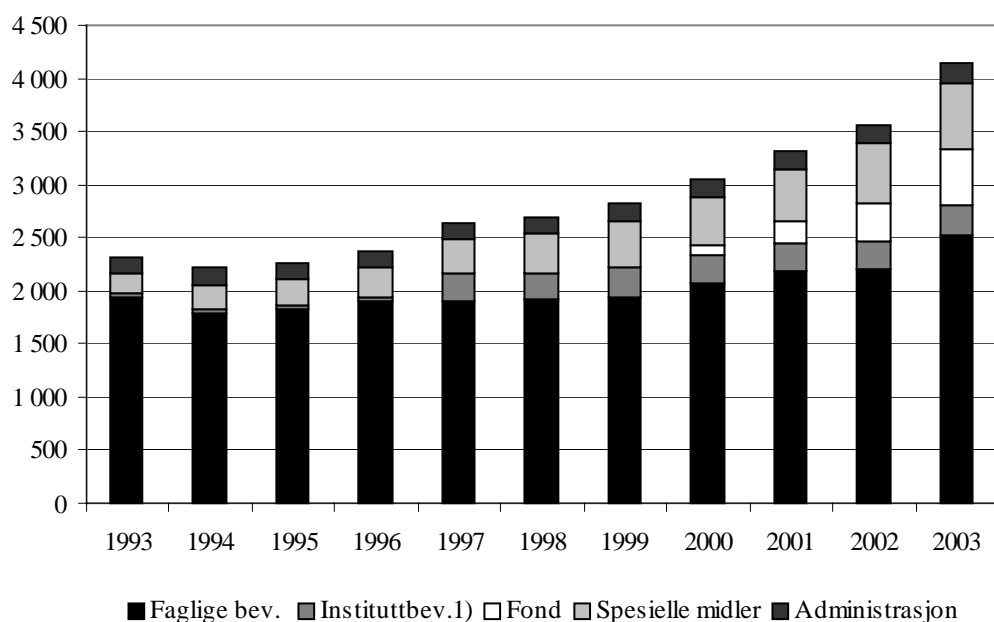
Tabellen viser at tilskuddsordningen for å bidra til at offentlige virksomheter over hele landet tar i bruk avansert høyhastighets informasjons- og kommunikasjonsteknologi (HØYKOM) er videreført med 74,5 kroner i 2003.

I september 2002 bidro UFD med en ekstrabevilgning til HØYKOM som skulle gå til støtte av utbygging av bredbånd og til utvikling av tjenester som krever bredbånd i grunn- og videregående skoler. Departementet tar sikte på å følge opp bevilgningen i 2003, men beløpet er foreløpig usikkert.

I.4 Utvikling over tid i Forskningsrådets budsjett

Forskningsrådets budsjett er gitt en betydelig økning fra midten av 1990-årene. Fra og med 1999 har økningen i bevilgningene først og fremst kommet over de ordinære bevilgningene, men fra 2000 har også Forskningsfondet i stor grad bidratt til veksten.

Figur 1-2 Forskningsrådets budsjett etter finansieringstyper. Revidert budsjett 1993-2002, budsjett 2003 ²⁾.

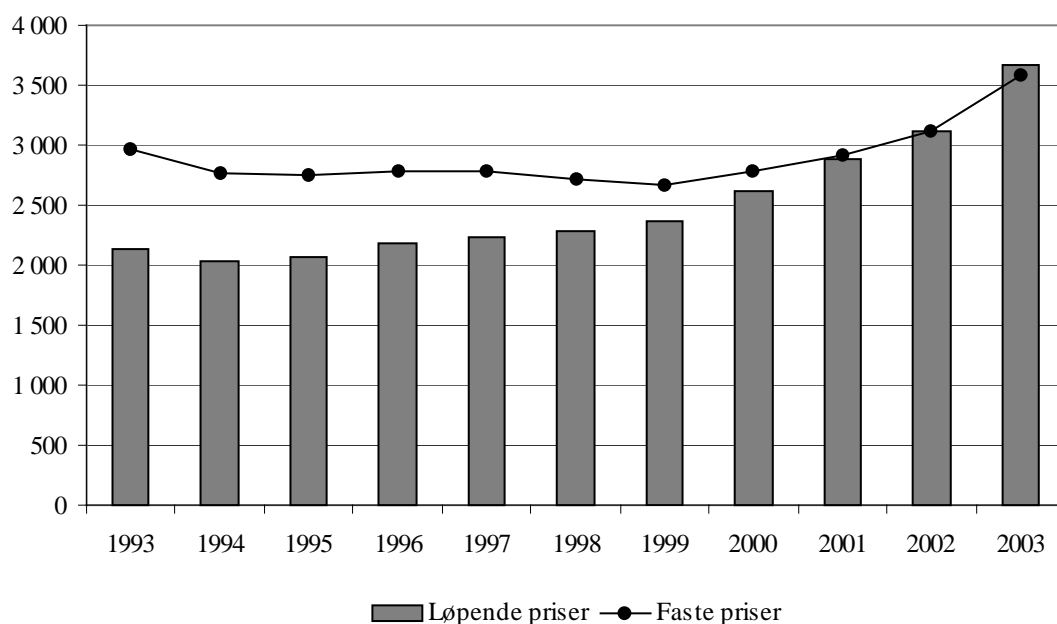

- 1) Omfatter instituttbevilgninger over UFDs, LDs og MDs budsjetter da Forskningsrådet fra og med 1997 fikk økt ansvar for flere institutter. Fra og med 2000 er basisbevilgningene til de regionale forskningsinstituttene inkludert i de faglige bevilgningene.
- 2) Ekskl. støtte til EU-prosjekter i perioden 1993-1996. Fra og med 1997 støttes prosjektene direkte fra EU.

Målt i faste priser har det vært en reell vekst på 480 mill. kroner i de samlede bevilgningene fra 2002 til 2003. Dersom Forskningsfondet holdes utenfor har den reelle veksten vært på 312 mill. kroner. De faglige midlene omfatter generelle midler fra UFD, NHD, OED, FID, LD og MD eksklusive instituttbevilgninger og Forskningsfondet. Målt i faste 2002-priser har de faglige bevilgningene hatt en vekst på 12 prosent fra 2002 til 2003, instituttbevilgningene er holdt tilnærmet konstant.

Målt i faste priser er spesielle midler mer enn doblet siden 1993, mens de øvrige bevilgningene, til tross for veksten i budsjettet de siste årene, ikke har klart å nå opp på samme nivå som i 1993. Med den markerte økningen i budsjettet for 2003 er imidlertid de faglige bevilgningene nærmere 1993-nivået enn tidligere, mens instituttbevilgningene fortsatt har langt igjen før man når bevilgningsnivået i 1997.

Figur 1-3 Faglige bevilgninger, fondsmidler og spesielle midler. Revidert budsjett 1993-2002, budsjett 2003. Mill. kroner løpende priser og faste priser.

På neste side følger en detaljert oversikt over Forskningsrådets budsjett for 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002. Tabellen viser bevilgningene fordelt på departement og finansieringstype.

Veksten i diverse inntekter skyldes i all hovedsak en økning i satsingen *Langtidsvirkninger fra utlipp til sjø fra offshoresektoren fra Oljeindustriens landsforening*. OLF har økt sin bevilgning fra 4 til 12 millioner kroner. For nærmere omtale av diverse inntekter se de områdevis budsjettene.

Tabell 1-4 Forskningsrådets totale budsjett fordelt på finansieringskilde og departement.
Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002-2003	
			Kroner	Prosent
Generelle midler til forskningsformål				
Utdannings- og forskningsdepartementet ¹⁾²⁾³⁾	704 605	952 750	260 245	37,3 %
Nærings- og handelsdepartementet ⁴⁾	799 000	844 535	45 535	5,7 %
Olje- og energidepartementet ⁵⁾	238 100	235 000	-3 100	-1,3 %
Fiskeridepartementet	214 500	230 000	15 500	7,2 %
Landbruksdepartementet	128 404	142 683	14 279	11,1 %
Miljøverndepartementet	122 818	124 818	2 000	1,6 %
Sum	2 207 427	2 529 786	334 459	15,2 %
Instituttbevilgninger				
Utdannings- og forskningsdepartementet ¹⁾	36 984	43 516	5 083	13,2 %
Landbruksdepartementet	142 404	147 103	4 699	3,3 %
Miljøverndepartementet ¹⁾	85 910	89 586	-1 975	-2,2 %
Sum	265 298	280 205	7 807	2,9 %
Forskningsfond				
Utdannings- og forskningsdepartementet	350 462	528 821	178 359	50,9 %
Sum generelle midler	2 823 187	3 338 812	520 625	18,4 %
Spesielle midler til forskningsformål				
Utdannings- og forskningsdepartementet	62 000	79 000	17 000	27,4 %
Nærings- og handelsdepartementet	0	0	0	
Olje- og energidepartementet	2 000	0	-2 000	
Fiskeridepartementet	5 000	5 000	0	0,0 %
Landbruksdepartementet	26 095	22 935	-3 160	-12,1 %
Miljøverndepartementet	7 100	6 200	-900	-12,7 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet	53 400	48 500	-4 900	-9,2 %
Barne- og familiedepartementet	20 350	20 680	330	1,6 %
Finansdepartementet	7 850	7 850	0	0,0 %
Justisdepartementet	2 950	1 000	-1 950	-66,1 %
Kommunal- og regionaldepartementet	66 300	67 000	700	1,1 %
Kultur- og kirkedepartementet	1 971	3 648	1 677	85,1 %
Samferdselsdepartementet ⁶⁾	77 700	98 300	20 600	26,5 %
Helsedepartementet	111 000	118 200	7 200	6,5 %
Sosialdepartementet	43 900	48 900	5 000	11,4 %
Utenriksdepartementet	72 585	81 491	8 906	12,3 %
Sum spesielle midler	560 201	608 704	48 503	8,7 %
Administrasjon				
Utdannings- og forskningsdepartementet	179 808	196 736	16 928	9,4 %
Sum departementer	3 563 196	4 144 252	586 056	16,4 %
Diverse inntekter	88 816	100 436	11 620	13,1 %
Totalt	3 652 012	4 244 688	597 676	16,4 %

1) Endringer i kroner og prosent er korrigert for at ansvaret for basisbevilgningene til Step og NIFU er flyttet fra kap. 285.52 (faglige bevilgninger) til kap. 287.54 (instituttbevilgninger), samt at ansvaret for basisbevilgningen til CICERO er flyttet fra UFD til MD.

2) Endring i kroner og prosent er korrigert for at 5 mill.kroner er ført ut av kap. 285.52 i forbindelse med at NSD omdannes til aksjeselskap. Midlene skal brukes til å utvide aksjekapitalen. Forskningsrådet skal få kompensert reduksjonen ved å hente tilsvarende midler fra NSDs disposisjonsfond i Forskningsrådet.

3) Inkludert tilsagnsfullmakt på 37,5 mill. kroner begge år.

4) Inkludert tilsagnsfullmakt på 172,5 mill. kroner begge år.

5) Inkludert tilsagnsfullmakt på 33,0 mill. kroner begge år.

6) Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet fra Samferdselsdepartementet etter at Budsjett 2003 ble avsluttet. Derfor avviker beløpet noe fra den faktiske bevilgningen.

2 Fordeling av budsjett 2003

I dette kapitlet følger en oversikt over Forskningsrådets budsjett fordelt på områder/staber og andre styringsparametre i 2003.

2.1 Tematiske satsinger

Tabell 2-1 nedenfor viser hvordan departementsbevilgningene fordeler seg på de tematiske satsingene slik de er beskrevet i Forskningsmeldingen og Forskningsrådets langtidsbudsjett.

Tabell 2-1 Departementsinntekter. Fordeling etter Forskningsmeldingens prioriteringer. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Rev.bud 2002	Budsjett 2003	%-vis endring
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	432 770	497 300	15 %
Marin forskning	414 324	489 053	18 %
Medisin og helse	378 028	480 576	27 %
Skjæringsfeltet miljø og energi	354 700	350 220	-1 %
Grunnforskning utenfor temaene	741 236	1 062 857	43 %
Innovasjon/annet	1 062 330	1 067 510	0 %
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	3 383 388	3 947 516	17 %

Med unntak av Skjæringsfeltet miljø og energi får samtlige av Forskningsmeldingens tematiske satsinger vekst fra 2002 til 2003. Det er imidlertid Grunnforskning utenfor temaene som får den største veksten. Dette må sees i sammenheng med veksten i UFDs bevilgning til Forskningsrådet. Økningen er i stor grad øremerket aktiviteter som faller inn under Grunnforskning utenfor temaene som blant annet vitenskapelig utstyr og Fremragende unge forskere. I tillegg vil 65 prosent av økningen i fondsmidlene fra 2002 til 2003 gå til aktiviteter som faller innenfor Grunnforskning utenfor temaene.

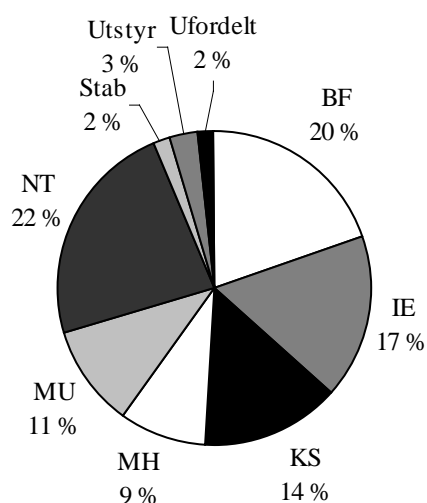
I Forskningsrådets budsjettforslag var det lagt opp til at Marin og Medisin og helse skulle ha en vekst på 34 prosent, mens IKT skulle ha en vekst på 27 prosent. Tabell 2-1 viser at dette i begrenset grad har blitt fulgt opp. Nedgangen i forskning i Skjæringsfeltet miljø og energi skyldes at de to departementene som i hovedsak finansierer forskning innefor dette temaet, Olje- og energidep. og Miljødepartementet, har tilnærmet 0-vekst i sine bevilgninger fra 2002 til 2003. Nedgangen skjer til tross for at en større del av fondsmidlene vil gå til aktiviteter innenfor Skjæringsfeltet energi og miljø.

Medisin og helse er, i likhet med tidligere år, det av de tematiske satsingene som har hatt størst vekst. Dette skyldes blant annet at UFD øremerket en del av sin økning til FUGE og over 40 prosent av dette vil falle innenfor Medisin og helse. I tillegg vil en del av økningen i avkastningen fra Forskningsfondet gå til forskning innenfor Medisin og helse.

2.2 Fordeling på områder og staber

Figur 2-1 neste side viser Forskningsrådets budsjett fordelt på områdene. Kategorien ufordelt inkluderer midler til Fremragende unge forskere, ufordelte fondsmidler og pensjonsutgifter.

Figur 2-1 Totalt budsjett (eksklusive administrasjon) fordelt på område. Budsjett 2003 i prosent.

NT disponerer omlag en fjerdedel av Forskningsrådets totale budsjett siden området også forvalter utstyrsbevilgningene som i 2003 er på 113 mill. kroner. Imidlertid er det små endringer i fordelingen av det totale budsjettet sammenlignet med revidert budsjett 2002.

Tabell 2-2 Totalt budsjett. Områdefordeling etter finansierende departement. Budsjett 2003, 1000 kroner.

	Totalt	BF	IE	KS	MH	MU	NT	STR	INFO	Utstyr	Diverse ¹⁾	Adm
Generelle midler												
UFD	1 721 823	235 493	20 013	303 280	197 176	99 541	435 046	39 300	15 200	113 000	67 038	196 736
NHD	844 535	25 500	367 725	61 425	12 000	500	363 600	7 975	5 810	0	0	0
OED ²⁾	235 000	0	147 900	6 600	0	15 500	65 000	0	0	0	0	0
FID	230 000	218 680	2 000	1 000	0	6 000	0	800	1 520	0	0	0
LD	289 786	273 577	0	3 500	0	10 919	0	550	1 240	0	0	0
MD	214 404	0	10 000	5 250	2 000	196 274	0	300	580	0	0	0
Spesielle midler												
UFD	79 000	0	9 500	47 500	0	0	22 000	0	0	0	0	0
NHD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OED	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FID	5 000	5 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LD	22 935	17 285	0	0	400	5 250	0	0	0	0	0	0
MD	6 200	0	0	0	0	6 200	0	0	0	0	0	0
AAD	48 500	0	17 600	26 900	4 000	0	0	0	0	0	0	0
BFD	20 680	0	0	19 830	0	850	0	0	0	0	0	0
FIN	7 850	0	0	5 250	2 000	600	0	0	0	0	0	0
JD	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
KRD	67 000	0	46 000	21 000	0	0	0	0	0	0	0	0
KKD	3 648	0	0	3 648	0	0	0	0	0	0	0	0
SD ²⁾	98 300	0	45 900	23 300	300	0	28 800	0	0	0	0	0
SOS	48 900	0	5 000	31 000	12 900	0	0	0	0	0	0	0
HD	118 200	0	0	0	114 200	1 000	3 000	0	0	0	0	0
UD	81 491	0	0	4 000	0	75 941	0	1 550	0	0	0	0
Diverse	100 436	45 916	7 705	16 000	500	22 600	1 200	6 515	0	0	0	0
Totalt	4 244 688	821 451	679 343	580 483	345 476	441 175	918 646	56 990	24 350	113 000	67 038	196 736

1) Inkluderer 20 mill. kroner til Fremragende unge forskere, 19,1 mill. kroner til pensjonsutgifter til ansatte ved universitetene med finansiering fra Forskningsrådet samt 27,9 mill. kroner fra Fondet som er ufordelt.

2) Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet fra SD og OED etter at Budsjett 2003 ble avsluttet. Derfor avviker beløpene noe fra den faktiske bevilgningen.

Tabell 2-2 på forrige side viste hvordan budsjettet fordeler seg mellom områdene og finansieringskildene. Fondsmidlene er inkludert i UFD-tallene under Generelle midler. Administrasjonsutgiftene samt midler finansiert fra diverse kilder er også synliggjort i tabellen. Per i dag er Diverse inntekter anslått til 100 mill. kroner, men erfaringsmessig vil dette beløpet øke i løpet av året.

Nedenfor viser tabell 2-3 at samtlige områder har hatt en nominell vekst i sine budsjetter fra 2002 til 2003. Nedgangen i Strategis budsjett er ikke reell, fordi det store beløpet i 2002 skyldes at deler av fondsmidlene i en overgangsperiode ble ført på Strategis budsjetter. Korrigert for dette er veksten i Strategis budsjett fra 2002 til 2003 3,0 prosent.

Tabell 2-3 Generelle og spesielle midler fordelt på område. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002-2003	
			Kroner	Prosent
Bioproduksjon og foredling	660 595	775 535	114 940	17,4 %
Industri og energi	620 963	671 638	50 675	8,2 %
Kultur og samfunn ¹⁾²⁾	495 684	564 483	71 350	14,3 %
Medisin og helse	302 128	344 976	42 848	14,2 %
Miljø og utvikling ²⁾	363 922	418 575	49 002	13,3 %
Naturvitenskap og teknologi	746 305	917 446	171 141	22,9 %
Strategi ¹⁾	127 156	50 475	-68 581	-57,6 %
Informasjon	19 327	24 350	5 023	26,0 %
Utstyr/ufordelt ³⁾	47 308	180 038	132 730	280,6 %
Sum	3 383 388	3 947 516	569 128	16,8 %

1) Endring i prosent er korrigert for at basisbevilgningene til Step og NIFU er flyttet fra Str til KS, samt at ansvaret for basisbevilgningen til CICERO er flyttet fra KS til MU.

2) Endring i kroner og prosent er korrigert for at 5 mill.kroner er ført ut av kap. 285.52 i forbindelse med at NSD omdannes til aksjeselskap. Midlene skal brukes til å utvide aksjekapitalen. KS får kompensert reduksjonen ved å hente tilsvarende midler fra NSDs disposisjonsfond i Forskningsrådet.

3) I 2003 er 113 mill. kroner er øremerket vitenskapelig utstyr, 20 mill. kroner er øremerket Fremragende unge forskere og 19,1 mill. kroner skal dekke pensjonsutgifter til universitetsansatte med finansiering fra Forskningsrådet. Resten er ufordelte midler fra fondet.

Relativt sett er veksten i 2003-budsjettet fordelt jevnt, bare NT har en større vekst enn de øvrige områdene. Det meste av veksten i områdenes budsjetter skyldes de økte bevilgningene fra UFD samt at fondsmidlene i 2003 i større grad er fordelt mellom områdene enn de var i 2002. Dette har sammenheng med at forskningsmiljøene som omfattes av SFF-ordningen i all hovedsak har oppstart i 2003 og at nesten hele fondsavkastningen i 2003 er fordelt på områdene.

Tabell 2-4 på neste side viser hvordan de generelle midlene fordeler seg mellom områdene. Som tidligere nevnt finansieres de generelle midlene fra seks departement (UFD, NHD, OED, FID, LD, MD) samt Forskningsfondet.

Tabell 2-4 Generelle midler. Fordeling etter område. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring ¹⁾ 2002-2003	
			Kroner	Prosent
Bioproduksjon og foredling	634 900	753 250	118 350	18,6 %
Industri og energi	516 833	547 638	30 805	6,0 %
Kultur og samfunn	323 823	381 055	59 783	18,3 %
Medisin og helse	178 748	211 176	32 428	18,1 %
Miljø og utvikling	279 287	328 734	43 796	15,4 %
Naturvitenskap og teknologi	697 305	863 646	166 341	23,9 %
Strategi	125 656	48 925	-68 631	-58,4 %
Informasjon	19 327	24 350	5 023	26,0 %
Utstyr/ufordelt	47 308	180 038	132 730	280,6 %
Sum	2 823 187	3 338 812	520 625	18,4 %

1) Endringer i kroner og prosent er gjort i henhold til fotnoter i tabell 2-3.

For nærmere omtale av områdenes budsjetter, se kapittel 4.

2.3 Fordeling etter virkemidler

Forskningsrådets aktiviteter kan knyttes til såkalte virkemidler. Virkemidlene deles inn i programmer, frittstående prosjekter, institusjonsrettede tiltak (i hovedsak strategiske programmer og grunnbevilgninger), stipend og enkelte andre virkemidler som vitenskapelig utstyr.

Tabell 2-5 på neste side gir en oversikt over Forskningsrådet budsjett fordelt på virkemidlene. Spesielle midler til forskningsformål er midler som er øremerket det enkelte program og/eller prosjekt der departementet i vesentlig grad er oppdragsgiver for Forskningsrådet innenfor departementenes respektive ansvarsområder. Hovedtyngden av disse midlene inngår i FoU-programmene. Siden Forskningsrådet ikke har reell styringsrett i forhold til de spesielle midlene er det i hovedsak de generelle midlene som omtales nedenfor.

Programmene (inkludert FUGE) utgjør 42 prosent av de generelle midlene, samme nivå som i 2002. Fra 2002 til 2003 har programmene hatt en økning på 17 prosent, og det er særlig grunnforskningsprogrammene som øker. Dette skyldes i stor grad den økte satsingen på materialforskning, i tillegg til økt satsing på grunnforskning innenfor IKT.

Tabell 2-5 viser at frittstående prosjekter øker med 15 prosent fra 2002 til 2003, mens den største økningen er innenfor infrastruktur som øker med 27 prosent. Økningen i aktiviteter innenfor infrastruktur har sammenheng med etableringen av Sentre for Fremragende Forskning samt veksten i bevilgningen til vitenskapelig utstyr. Basisbevilgningene til instituttene består av grunnbevilgninger og strategiske programmer. Tabellen viser en tilnærmet 0-vekst i grunnbevilgningene, mens de strategiske programmene øker noe. Til sammen gir dette en vekst til instituttene på 6 prosent.

Generelle midler utgjør over 80 prosent av totalt budsjett. Over 90 prosent av frittstående prosjekter og infrastruktur består av generelle midler, mens spesielle midler finansierer nesten 30 prosent av programmene.

Tabell 2-5 Totalt FoU-budsjett og herav generelle midler fordelt etter virkemidler. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer	600 120	639 030	487 750	509 925
Grunnforskningsprogrammer	270 161	362 918	216 990	302 420
Handlingsrettede programmer	708 427	771 868	387 807	434 637
Sum programmer	1 578 708	1 773 816	1 092 547	1 246 982
FUGE	104 000	154 500	104 000	154 500
Stipend	112 500	129 800	107 400	124 600
Prosjekt- og miljøstøtte	33 300	44 200	24 600	35 600
Frittstående EU-prosjekter	5 000	5 000	2 000	2 000
Andre frittstående prosjekter	235 934	256 912	214 207	236 726
Sum frittstående prosjekter	386 734	435 912	348 207	398 926
Grunnbevilgninger	338 974	348 042	321 274	326 642
Strategiske programmer	547 978	635 500	518 478	567 150
Utstyr og instrumenter	66 400	135 000	45 000	113 000
Andre infrastrukturtiltak	105 328	102 000	90 328	102 000
Sentre for fremragende forskning	48 347	188 500	41 347	181 500
Sum infrastruktur	1 107 027	1 409 042	1 016 427	1 290 292
Kontingenter	16 560	16 980	11 260	11 550
Informasjon/formidling/publisering	12 350	11 088	12 350	11 088
Planlegging/utredning/evaluering	66 211	70 559	52 911	56 759
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	43 008	37 190	28 008	29 850
Sum diverse FoU-aktiviteter	138 129	135 817	104 529	109 247
Disposisjonsfond	33 951	82 665	33 951	82 665
Omstillingspakker/oppfølging av fagplaner/evalueringer	7 964	6 864	7 964	6 864
Sekretariater	39 885	41 023	39 756	41 023
Andre felleskostnader	75 806	8 313	75 806	8 313
Sum felleskostnader	115 691	49 336	115 562	49 336
SUM TOTALT	3 472 204	4 047 952	2 823 187	3 338 812

2.4 Tilsagn

Forskningsrådets midler er i stor grad bundet opp i ulike former for tilsagn. Tilsagnene omfatter juridiske forpliktelser overfor kontraktspartnere, vedtatt finansieringsplan for forskningsprogrammer samt grunnbevilgninger til forskningsinstitutter på samme nivå som inneværende års budsjett.

Forskningsrådets handlefrihet for 2003 er det beløp som ikke er bundet opp i tilsagn til videreføring av igangværende aktiviteter. Handlefriheten er den muligheten Forskningsrådet har til å styrke igangsatt aktivitet og å sette i gang ny aktivitet uten budsjettvekst.

I 2004 og 2005 utgjør tilsagnene henholdsvis 2,8 og 2,4 milliarder kroner, dette utgjør henholdsvis 85 og 73 prosent av de generelle midlene i 2003. Tabell 2-6 på neste side gir en oversikt over tilsagn fordelt på de forskjellige virkemidlene.

Tabell 2-6 Generelle midler til forskningsformål. Fordeling etter budsjett hovedposter. Budsjett 2003 og tilsagn for 2004 og 2005. 1000 kroner.

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	1 102 016	1 088 047	929 293
FUGE	301 469	294 500	264 500
Frittstående prosjekter	370 426	283 439	209 896
Infrastruktur	1 176 906	974 344	856 519
Diverse FoU-aktiviteter	248 508	146 550	126 138
Omstillingspakker/oppfølging av fagplaner/eval.	14 438	5 000	4 000
Disposisjonsfond	74 988	0	0
Felleskostnader	52 064	40 336	39 836
SUM TOTALT	3 340 815	2 832 216	2 430 182

2.5 Doktorgradsstipendiater

Plantallene for doktorgradsstipendiater i 2003 er 1359 årsverk, og dette er en økning på 67 årsverk sammenlignet med 2002. Plantallene for 2002 i fjorårets budsjettbok var noe lavere enn anslagene i tabell 2-7 nedenfor. I motsetning til i fjor er det ingen av områdene som har plantall for 2003 som er lavere enn anslagene for 2002.

Tabell 2-7 Doktorgradsstipendiater. Fordeling etter områder. Anslag 2002 og plantall 2003. Årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Bioproduksjon og foredling	195	195
Industri og energi	225	247
Kultur og samfunn, humaniora	100	105
Kultur og samfunn, samfunnsvitenskap	115	120
Medisin og helse	196	196
Miljø og utvikling	111	116
Naturvitenskap og teknologi	350	380
Totalt	1 292	1 359

2.6 Internasjonalt samarbeid

Planlagt omfang av internasjonalt samarbeid i 2003 er 403,8 mill. kroner. Dette er en økning på 10 prosent. Det er planlagt økning særlig i forskningssamarbeid organisert innenfor EU og øvrig samarbeid, men også det mer uformelle samarbeidet er planlagt økt i 2003. Økningen i EU-samarbeidet har naturlig nok sammenheng med oppstarten av EUs 6. rammeprogram.

Tabell 2-8 Internasjonalt samarbeid. Fordeling etter typer. Anslag 2002 og plantall 2003. 1000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid ¹⁾		
EU	58 750	67 850
EUREKA	21 000	20 500
COST	2 890	3 090
CERN	13 130	14 000
EMBL	9 400	10 900
ESA	8 050	7 000
OECD Halden-reaktoren	25 000	25 000
Nordiske	15 500	17 450
Stipendprogram	20 070	19 708
Øvrig samarbeid	70 925	87 665
Sum	244 715	273 163
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig ²⁾		
Prosjektsamarbeid	29 100	33 000
Personbasert samarbeid	94 300	97 650
Sum	123 400	130 650
TOTALT	368 115	403 813

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/forskerutdanning/kompetanseutveksling mellom forskere/bedrifter/institutter.

3 Nærmere om departementene

3.1 Utdannings- og forskningsdepartementet

3.1.1 Inntekter

Utdannings- og forskningsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet for 2003 er på 952,8 mill. kroner over kap. 285, post 52 Forskningsformål (St.prp.nr. 1, 2002-2003). Dette inkluderer videreføring av tilsagnsfullmakten på 37,5 mill. kroner. I tillegg bevilges det 43,5 mill. kroner til instituttene. Når det korrigeres for budsjettekniske endringer tilsvarer dette en økning på til sammen 265,3 mill. kroner (36,1 prosent) fra 2002 til 2003. Jf. tabell 3-1.

Videre bevilges det til Forskningsrådets administrasjon 196,7 mill. kroner over kap. 285, post 55 Administrasjon, mot 179,8 mill. kroner i 2002.

Tabell 3-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Kap. 285 , post 52 Norges forskningsråd ^{1) 2) 3) 4)}	704 605	952 750	37,3 %
Kap. 287 , post 54 Tilskudd til forskningsstiftelser ^{2) 5)}	36 984	43 516	13,2 %
Sum	741 589	996 266	36,1 %
Kap. 285 , post 55 Norges forskningsråd, administrasjon	179 808	196 736	9,4 %
Sum	921 397	1 193 002	30,8 %

1) Inkl. tilsagnsfullmakt på 37,5 mill. kroner i begge år.

2) Inkl. 57,35 mill. kroner til pensjonsutgifter for universitetsansatte med finansiering fra Forskningsrådet.

3) Endring i prosent er korrigert for at basisbevilgningene til STEP og NIFU er flyttet fra kap. 285.52 til til kap. 287.54.

4) Endring i prosent er korrigert for at 5,0 mill. kroner er overført fra kap. 285.52 til 281.90 i forbindelse med at NSD omdannes til aksjeselskap. Midlene skal gå til utvidelse av aksjekapitalen, og skal kompenseres fra NSDs disposisjonsfond i Forskningsrådet.

5) Endring i prosent er korrigert for at basisbevilgningen for CICERO er overført fra kap. 287.54 til 1410.50, Miljøvern-departementet.

3.1.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2002-2003)

Forskerinitiert grunnforskning gjennom frie prosjekter er et viktig virkemiddel for å sikre kvalitet og faglig fornying. Departementet ber Forskningsrådet fortsette arbeidet med å evaluere norske forskningsmiljøer og sørge for god og systematisk oppfølging. Videre skal Forskningsrådet fortsatt prioritere postdoktorstillinger ved opprettelse av nye rekrutteringsstillinger. For å gi bedre betingelser for yngre forskere og å øke kvaliteten i norsk forskning, er det i 2003 øremerket 20 mill. kroner til en ordning for Fremragende unge forskere. I tillegg er det gitt en økning til FUGE på 50 mill. kroner over den ordinære bevilgningen.

FoU-bevilgningen til Forskningsrådet i 2003 fordeles på de ulike fagområdene og temaene på følgende måte:

Humanistisk forskning

- 107 mill. kroner til humanistisk forskning, inkl. kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Dette er en økning på 10 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2002.
- Nivået på fri prosjektstøtte skal opprettholdes og grunnforskningsprogrammene skal videreføres på samme nivå som i 2002.
- Bevilgningen skal benyttes til å følge opp evalueringen i lingvistikk.

- Program for samisk forskning skal styrkes med 3 mill. kroner.

Samfunnsvitenskapelig forskning

- Om lag 86 mill. kroner til samfunnsvitenskapelig forskning, inkl. kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Dette er om lag samme nivå som i 2002. Bevilgningen er redusert med 5 mill. kroner i forbindelse med opprettelse av Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD) som aksjeselskap. Det forsettes imidlertid at dette kompenseres ved å overføre 5 mill. kroner fra NSDs disposisjonsfond i Forskningsrådet.
- Nivået på fri prosjektstøtte opprettholdes.
- Bygging av internasjonale nettverk og andre kvalitetstiltak skal prioriteres.
- Evalueringen av statsvitenskap skal følges opp.

Medisinsk og helsefaglig forskning

- 126 mill. kroner til medisinsk og helsefaglig forskning, inkl. kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Dette er en økning på 10 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2002.
- Fri prosjektstøtte skal videreføres på minst samme nivå som for 2002.
- Biofagevalueringen skal følges opp.
- Det skal legges vekt på nyskapende forskning og internasjonalisering.
- Tiltak for økt rekruttering av forskere, særlig innen medisin, psykologi og odontologi, skal videreføres ved økt antall studentstipend.
- Forskningsrådet skal også finansiere studentstipend til forskerlinjene i medisin ved universitetene.

Miljø og utvikling

- 50 mill. kroner til forskning innenfor miljø og utvikling, inkl. kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Dette er en økning på 4 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2002.
- Aktivitetene skal videreføres på om lag samme nivå som i 2002 med hovedvekt på grunnleggende forskning.
- Prioritering av frittstående prosjekter, klima- og ozonforskning og opparbeiding av tverrfaglig kompetanse skal fortsette.

Naturvitenskapelig og teknologisk forskning

- Om lag 303 mill. kroner til naturvitenskapelig og teknologisk forskning, inkl. kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Dette er en økning på 64 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2002.
- 30 mill. kroner til satsingen innenfor nanoteknologi og nye materialer.
- 9 mill. kroner s til opptrapping av basisbevilgningen til Simula-senteret på Fornebu.
- 7 mill. kroner til Sars-senteret. Den videre driften av senteret skal samfinansieres av Universitetet i Bergen og Forskningsrådet.
- Frie prosjekt skal fortsatt prioriteres.
- Fagevalueringene innenfor naturvitenskap og teknologi skal følges opp.

Vitenskapelig utstyr

- 113 mill. kroner til vitenskapelig utstyr. Dette er en økning på 93 mill. kroner i forhold til 2002.
- Ordningen med et eget utstyrsutvalg skal videreføres.

Forskerrekruttering innenfor fiskeri-, havbruks- og landbrukssektoren

Om lag 21 mill. kroner til forskerrekuttering innenfor fiskeri-, havbruks- og landbrukssektoren, inkl. kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Dette er en økning på 3 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2002.

Industri og energi

- 6 mill. kroner til FORNY-programmet. Bevilgningen skal benyttes til tiltak rettet mot universitets- og høyskolesektoren i forhold til endringer i Lov om retten til oppfinnelser som er gjort av ansatte.

Strategiske fellesfunksjoner og informasjon

- Om lag 47 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner og informasjon. Bevilgningen er redusert med 8,9 mill. kroner i forbindelse med flytting av finansieringsansvaret for NIFU og STEP.
- En økning på 1 mill. kroner til å følge opp stipendordningene i forbindelse med kulturavtalene.
- Det er særlig viktig å styrke arbeidet med EU Forskningsinfo i forbindelse med at det nye rammeprogrammet trer i kraft ved årsskiftet 2002-03.
- Det bilaterale forskningssamarbeidet skal fortsette og økningen på 1 mill. kroner i 2002 skal opprettholdes.
- Arbeidet med å utvikle gode formidlingstiltak skal fortsette.

Kap 287, post 54 Forskningsstiftelser

- 43,5 mill. kroner til forskningsstiftelser. Dette er en økning på 2 mill. kroner i forhold til St. prp. nr. 1 (2001-02). Økningen skal styrke basisbevilgningene slik at den vitenskapelige kvaliteten kan økes.
- Basisbevilgningen til CICERO er overført fra UFD til MD.
- Overføring av STEP (2,0 mill. kroner) og NIFU (6,9 mill. kroner) til kap. 287, post 54 fra kap. 285, post 52.
- Forskningsrådet skal i dialog med instituttene arbeide med å støtte opp om instituttene strategier for langsiktig fagutvikling
- Det må legges vekt på samarbeid mellom instituttene, vedlikehold og bygging av europeiske nettverk og øke innsikten i europeiske spørsmål som har høy relevans for Norge.
- Innenfor bevilgningen til de utenrikspolitiske instituttene skal det fortsatt stimuleres til strategiske satsinger.

Kap 285, post 55 Administrasjon

- 196,7 mill. kroner til administrasjon. Evalueringen slo fast at Forskningsrådet var underbemannet i forhold til de mange oppgavene og rollene det skal ha. I lys av dette og at Forskningsrådet står foran store utfordringer som følge av omorganiseringen, er bevilgningen styrket med 10 mill. kroner i tillegg til prisjustering.
- I 2003 skal administrasjonen særlig arbeide med å utvikle organisasjonen i tråd med føringene fra Regjeringen om ny organisasjonsstruktur.

3.1.3 Fordeling av budsjett

UFDs føringer på fagfeltene gir, sammen med Forskningsrådets budsjettforslag, i hovedsak fordelingen mellom områdene og staber i budsjettet for 2003. Bevilgningene benyttes i samsvarende med dette dokument, Forskningsrådets budsjettforslag for 2003 og føringene fra departementet.

En stor del av økningen over UFDs budsjett skyldes Stortingets vedtak om å erstatte inntektene forskningen har fått fra tippeoverskuddet med avkastningen fra 14 mrd. kroner avsatt til forskningsfondet. Omleggingen fører med seg et kortsiktig overskudd i 2003 og 2004, der overskuddet i 2003 er på 150 mill kroner. Disse er ført på kap. 285 post 52. I 2005 vil overskuddet falle bort. I 2003 foredeles dette hovedsakelig med 113 mill. kroner til vitenskapelig utstyr. Det resterende beløpet på 37 mill. kroner er innarbeidet i områdenes rammer. Dvs. at i underkant av 5 prosent av områdenes rammer i 2003 kun gjelder for 2 år hvis ikke bevilgningen over UFDs budsjett økes de to neste år.

I 2003 har UFD bevilget litt over 53 mill. kroner til kompensasjon for pensjonsutgifter til ansatte ved universitetene som finansieres fra Forskningsrådet. 1/3 av disse midlene betales direkte ut til universitetene, mens de øvrige 2/3 er innarbeidet i områdenes rammer for 2003.

På de følgende sidene gir tabell 3-2 en spesifisert oversikt over bevilgningene innenfor de enkelte områdene i Forskningsrådet.

Tabell 3-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002.
1000 kroner.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Humanistisk forskning					
Grunnforskningsprogrammer					
Program for samiske studier	2 500	5 500	2001	- 2005	UFD, KR D
Program for språkteknologi	2 000	2 000	2002	- 2006	UFD, FOND
Etikk, samfunn og bioteknologi	500	700	2002	- 2006	UFD
Program for kulturstudier	12 500		1997	- 2002	
Kulturforskning		12 000	2003	- 2008	UFD, KKD
IMER	600	600	2002	- 2004	UFD
SKIKT	1 500		1998	- 2002	
Kommunikasjon, IKT og medier		3 500	2003	- 2008	UFD
Velferdsprogrammet	500	500	2002	- 2008	UFD
Kjønnsforskning	3 000	3 500	2002	- 2007	BFD,UFD
Kunnskapsutv. i profesjonsutd. (KUPP)	1 000	1 000	1999	- 2004	UFD
Sum	24 100	29 300			
Frittstående prosjekter					
Strategiske prosjekter		4 000			UFD
Fagkomiteene	49 050	52 000			
Vitenskapsstudier	1 900				
Ibsen studier	3 500	3 500			UFD
Sum	54 450	59 500			
Infrastruktur					
Norsk samfunnsvit. datatj.(NSD)	900	900			
Humanistisk datasenter	2 200	1 600			
Sum	3 100	2 500			
Diverse FoU-aktiviteter					
Internasjonale organisasjoner	200	100			
Publisering	2 600	3 600			
Evaluering og utredning	1 000	1 500			
Annet internasjonalt samarbeid	600	700			
Forskerutdanning	800	800			
Forskerutdanning i etikk	2 500	2 500			
Kvenske studier	1 500	1 500			
NOS-H, NOP-H	2 700	2 800			
Sum	11 900	13 500			
Disposisjonsfond	2 938	817			
Andre felleskostnader					
Komiteer og utvalg	500	1 000			
Sum humanistisk forskning	96 988	106 617			

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Samfunnsvitenskapelig forskning					
Brukerstyrte programmer					
VS 2010	3 000	3 000	2001	- 2010	UFD, NHD
Sum	3 000	3 000			
Grunnforskningsprogrammer					
ARENA	6 500	6 500	1993	- 2003	UFD
Kjønnforskning	2 200	2 500	2002	- 2007	BFD,UFD
Program for samiske studier	1 200	1 200	2001	- 2005	UFD
Kunnskapsutv. i profesjonsutd. (KUPP)	4 500	4 500	1999	- 2004	UFD
Kommunikasjon, IKT og medier (KIM)		4 000	2003	- 2007	UFD, NHD
SKIKT	2 900		1998	- 2002	
Offentlig sektor i endring	8 000	6 000	1997	- 2002	UFD
Sum	25 300	24 700			
Handlingsrettede programmer					
IMER - Innvandring og storby	1 500	1 700	2002	- 2004	UFD,KRD
Velferdsprogrammet	2 500	2 500	1999	- 2004	UFD,BFD,SOS,HD,JD
Arbeidslivsforskning		1 500	2002	- 2011	UFD,NHD,AAD
Næring, finans og marked	500		1997	- 2002	
KUNI		2 000	2003	- 2007	UFD, NHD,LD
Kommuneloven	1 000		1997	- 2002	KRD
Byutvikling	400	400	2000	- 2004	UFD, MD, SD,KRD
Kunnskap, utdanning og læring		500	2003	- 2007	UFD
Kompetanse, utdanning og verdiskapning	500		1997	- 2002	
Sum	6 400	8 600			
Frittstående prosjekter					
Strategiske prosjekter		32 000			
Fagkomiteene	30 000	2 000			
Sum	30 000	34 000			
Infrastruktur					
Forskningsinstitutter UFD	28 224	28 986			
Norsk samfunnsvit. datatj.(NSD)	7 800	7 800			
Forskningsinstitutter	8 760	14 530			
Andre institutter (EUR,NOSEB, NIS)	2 000	2 000			
Infrastrukturiltak (ESS)	2 000	2 000			
Sum	48 784	55 316			
Diverse FoU-aktiviteter					
Internasjonale organisasjoner	450	400			
Publisering	900	1 200			
Evaluering og utredning	950	1 500			
Annet internasjonalt samarbeid	950	1 000			
Forskerutdanning	700				
NOS-S, NOP-S	2 300	2 400			
Sum	6 250	6 500			
Disposisjonsfond ¹⁾	3 444	-3 553			
Komiteer og utvalg	500	1 000			
Sum totalt	123 678	129 563			
Herav til Forskningsinstitutter	36 984	43 516			
Sum samfunnsvitenskapelig forskning	86 694	86 047			

1) Disposisjonsfondet er i realiteten 5 mill. kroner høyere i 2003 som følge av kompensasjon for reduksjonen i bevilgningen i forbindelse med omdanningen av NSD til aksjeselskap.

forts fra forrige side

	Revidert				Finansierende
	budsjett	Budsjett	Start	Slutt	departement 2003
Medisin og helse	2002	2003			
Grunnforskningsprogrammer					
Molekylærmedisin og genteknologi	10 200	10 200	2001	- 2005	UFD
Sum	10 200	10 200			
Handlingsrettede programmer					
IKT i medisin og helsetjeneste	3 500	3 500	2001	- 2005	UFD,NHD,HD
Miljø og helse	1 500	1 500	2001	- 2005	UFD,MD,HD,SD,KRD
Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	2 000	2001	- 2005	UFD,HD,FIN,SOS
Helse og samfunn	1 800	1 800	2001	- 2005	UFD,HD,SOS
Mental helse	2 100	2 100	2001	- 2005	UFD,HD,SOS
Sum	10 900	10 900			
Frittstående prosjekter					
Studenstipend og forskerutveksl.	6 750	13 100			
Andre frie prosjekter (faggruppene)	74 777	79 226			
Sum	81 527	92 326			
Infrastruktur					
Miljøstøtte	9 700	9 600			
Strategiske satsinger (Mat og helse/Med tekn)	1 000	1 000			
Sum	10 700	10 600			
Diverse FoU-aktiviteter					
Kontingenter	400	400			
Medisinsk og helsefaglig formidling	1 100	1 100			
Generell planlegging	1 128	300			
Øvrige stimuleringsiltak og nettverksb.	150	150			
Sum	2 778	1 950			
Sum Medisin og helse	116 105	125 976			

forts fra forrige side

	Revidert	Budsjett		Finansierende		
	budsjett	2003	Start	-	Slutt	departement 2003
Miljø og utvikling	2002					
Grunnforskningsprogrammer						
Biologisk mangfold	1 300	1 300	1998	-	2007	UFD,LD,MD,UD,FID
KLIMAPROG	3 000	3 000	2002	-	2011	UFD,MD,
Sum	4 300	4 300				
Handlingsrettede programmer						
Polarforskning/NSF	5 500	2 500				UFD,MD
Rammebetingelser for bærekraft.utv:	1 000	1 500	2000	-	2010	UFD,LD,MD,FIN,BFD
KLIMAEFF		3 000	2001	-	2011	UFD,,MD
Utvikl.veier i sør m.m.	1 750	1 750	1997	-	2002	UFD,UD
U-landsrelatert fisk/globale marine problemst.	500	500	1996	-	2003	UFD,FID,UD
Sum	8 750	9 250				
Frittstående prosjekter						
Rekrutteringsprogram for miljø og utvikling	13 000	14 000				
"Frie midler"	9 000	10 000				
Demografi/befolknings spørsmål	2 500	2 500				
Sum	24 500	26 500				
Infrastruktur						
ProSus	5 000	5 000				
Sum	5 000	5 000				
Diverse FoU-aktiviteter						
Informasjon/ formidling/ publisering	900	0				
Planlegging/ utredning/ evaluering	750	750				
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	700	700				
Sum	2 350	1 450				
Disposisjonsfond	1 229	3 441				
Sum Miljø og utvikling	46 129	49 941				

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Naturvitenskap og teknologi					
Grunnforskningsprogrammer					
Marine ressurser, miljø og forvaltning	5 000	5 000	2000	- 2004	UFD
Nanoteknologi og nye materialer		30 000	2002	- 2006	UFD,FOND
Grunnleggende IKT-forskning		3 000	2000	- 2007	UFD,NHD,SD
Beregningsorientert matematikk i anvendelse	8 000	8 000	1999	- 2006	UFD,NHD
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	7 900	10 400	1999	- 2006	UFD,OED
Romforskning	10 000	10 000	2000	- 2010	UFD
Kjerne- og partikkelfysikk	13 265	14 000	1995	- 2005	UFD
ESRF-følgforskning	3 000	3 750			UFD
Generelle programmer	55				
Sum	47 220	84 150			
Frittstående prosjekter	117 030	124 000			
Infrastruktur					
Strategiske universitetsprogrammer	28 500	39 250			UFD,NHD,OED,FOND
Simula-senteret	18 800	29 000			UFD,NHD,SD
Sum	47 300	68 250			
Diverse FoU-aktiviteter					
Kontingenter	9 550	8 850			
Informasjon/ formidling/ publisering	2 850	3 000			
Planlegging/ utredning/ evaluering	3 050	2 750			
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	4 210	3 200			
Sum	19 660	17 800			
Omst.tiltak/oppf. av fagplaner/eval./EU-midler		8 800			
Disposisjonsfond	8 308	346			
Sum naturvitenskap og teknologi	239 518	303 346			

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Industri og energi					
Programmer					
Kommersialisering av FoU-resultater		6 000	2002	- 2009	KRD,NHD,UFD
Sum	0	6 000			
Felleskostnader					
Refusjon pensjonsutgifter stipendiater	683	1 913			UFD
Sum	683	1 913			
Sum industri og energi	683	7 913			

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Andre FoU-tiltak					
Funksjonell genomforskning - FUGE		49 500	2002	- 2006	UFD,FOND
Stipend - fiskeri-, havbruks- og landbrukssektoren	100				
Strat. prog. - fiskeri-, havbruks- og landbrukssektoren	18 619	21 293			FID,UFD,LD,Jord.avt.,FOND
Fremragende unge forskere (Div)		20 000			UFD
Informasjon (Div)	11 115	14 000			UFD,NHD,FID,LD,MD
Vitenskapelig utstyr (Div)	20 000	113 000			UFD
Pensjonsutgifter (Div)	27 308	19 117			UFD
Sum andre FoU-tiltak	77 142	236 910			

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Strategiske fellesfunksjoner					
Handlingsrettede programmer					
Internasjonal stipendeksjon (IS)	6 793	7 793			UFD,UD
Sum	6 793	7 793			
Infrastruktur					
Grunnbevilgning til NIFU	4 800				
Strategiske instituttprogrammer	2 300				
Sum	7 100	0			
Diverse FoU-aktiviteter					
Kontingenter (ESF)	660	800			UFD
Planlegging/ utredning/ evaluering	14 337	13 934			UFD, NHD, FID, LD,MD
Sum	14 997	14 734			
Andre felleskostnader					
KILDEN	2 366	2 566			UFD
De nasj. forskningsetiske komiteer og SCRES	5 680	6 130			UFD, NHD, FID, LD
EU ForskningsInfo	4 410	4 777			UFD
Sum	12 456	13 473			
Sum strategiske fellesfunksjoner	41 346	36 000			

En oppsummering av budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002 framgår av tabell 3-3 nedenfor.

Tabell 3-3 Bevilgninger over UFDs budsjett. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring i prosent 2002-2003
Faglig bevilgning			
BF ¹⁾	18 719	70 793	278,2 %
IE	683	7 913	1058,6 %
KS ²⁾³⁾	183 682	192 664	7,6 %
MH	116 105	125 976	8,5 %
MU	46 129	49 941	8,3 %
NT	239 518	303 346	26,6 %
Strat ²⁾	41 346	36 000	5,1 %
Info	11 115	14 000	26,0 %
Kostnader til pensjonsutgifter ⁴⁾	27 308	19 117	-30,0 %
Utstyr/Fremragende unge forskere ⁵⁾	20 000	133 000	565,0 %
Sum faglig bevilgning	704 605	952 750	36,6 %
Instituttbevilgning			
KS ²⁾	36 984	43 516	13,2 %
Sum	741 589	996 266	35,4 %
Administrasjon			
Adm.	179 808	196 736	9,4 %
Totalt	921 397	1 193 002	30,3 %

1) Inkluderer 50 mill. kroner øremerket FUGE.

2) Endring i prosent er korrigert for overføring av ansvaret for basisbevilgninger til STEP og NIFU fra Str til KS samt ansvaret for basisbevilgning for CICERO fra KS til MU.

3) Endring i prosent er korrigert for at 5,0 mill. kroner er ført ut av bevilgningen til KS i forbindelse med at NSD omdannes til aksjeselskap. Midlene skal gå til utvidelse av aksjekapitalen og skal kompenseres fra NSDs disp.fond i Forskningsrådet.

4) Kompensasjonen for pensjonsutgifter er totalt på 57,35 mill. kroner, hvorav 38,2 mill. kroner er fordelt til områdene: BF 2,3, IE: 1,9, KS: 7,3., MH: 9,2, MU: 3,4, NT: 14,1 mill.kr. 19,1 mill. kroner utbetales direkte til UoH-sektoren.

5) 20 mill. kroner er øremerket Fremragende unge forskere og 113 mill. kroner er øremerket vitenskapelig utstyr.

3.1.4 Øvrige midler over departementets budsjett

Utover de generelle midlene gir UFD bevilgninger som er øremerket spesielle satsinger. I følgende tabell gis en oversikt over UFDs spesielle midler.

Tabell 3-4 Bevilgninger over UFDs budsjett. Fordeling etter kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003	
Kap.	274	21	SMB-Kompetanse	IE	2 000	3 500	75 %
Kap.	281	01	FORNY-programmet	IE		6 000	
Kap.	228	21	Evaluering av Reform 97	KS	8 500		
Kap.	228	21	Kompetanse, utdanning og verdiskapning	KS	9 000		
Kap.	243	01	Velferdsprogrammet	KS	500	500	0 %
Kap.	274	01	KUPP	KS	5 000	5 000	0 %
Kap.	274	01	Strategisk forskningsprogram for Statlige høgskoler	KS	15 000	30 000	100 %
Kap.	281	01	Evaluering av kvalitetsreformen	KS		3 000	
Kap.	281	01	Kunnskap, utdanning og læring	KS		9 000	
Kap.	281	01	Bygg, Fellesugifter for univeristeter og høgskoler	NT	22 000	22 000	0 %
Sum					62 000	79 000	27 %

Som det fremgår av tabellen har UFD i tillegg til bevilgningen over ordinært budsjett bevilget 6 mill. kroner til FORNY over kapittel 281. I tillegg har departementet doblet bevilgningen til Strategiske forskningsprogram ved Statlige høgskoler slik at det samlet vil inngå 30 mill. kroner i programmet i 2003.

3.2 Nærings- og handelsdepartementet

3.2.1 Inntekter

Nærings- og handelsdepartementets (NHD) budsjett for 2003 til Forskningsrådet utgjør 844,5 mill. kroner over kap. 920, post 50 inkludert tilsagnsfullmakt på inntil 172,5 mill. kroner.

Budsjettet tilsvarer en økning på 45,5 mill. kroner fra 2002 (revidert budsjett) til 2003. Jf. tabell 3-5. Dette tilsvarer rundt 6 pst. av rammene.

Tabell 3-5 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Kap. 920 , post: 50.1 Brukerstyrt forskning	287 750	309 325	7,5 %
50.2 Strategisk forskning	196 700	207 060	5,3 %
50.3 Innovasjonstiltak	78 600	94 000	19,6 %
50.4 Infrastruktur, grunnbev mv.	235 950	234 150	-0,8 %
Sum ¹⁾	799 000	844 535	5,7 %

1) Inkludert tilsagnsfullmakt på 172,5 mill. kroner begge år.

3.2.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2002-2003)

Budsjettøkningen på 45,5 mill. kroner er fordelt på underpostene 50.1 Næringsrettet brukerstyrt forskning, 50.2 Næringsrettet strategisk forskning; 50.3 Innovasjon og 50.4 Infrastruktur. Det er ikke foretatt større endringer i budsjettstrukturen i forhold til i 2002. 1 mill. kroner er flyttet fra 50.3 til 50.4 som en konsekvens av at STEP/SINTEF teknologi-ledelse er blitt inkludert i ordningen med basisbevilgninger.

Øvrige signaler

Innledningsvis i programkategori 17.20, Forskning, nyskaping og internasjonalisering, omtaler NHDs budsjettproposisjon to forslag som har betydning for Forskningsrådets budsjett.

- Regjeringen foreslår at Norge slutter seg til EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologi som starter i 2003.
- Det vises til at Regjeringen ønsker å utvide ordningen med skattefradrag for FoU-utgifter som ble innført i 2002 (SkatteFUNN). Ordningen skal nå utvides til å omfatte alle bedrifter, uten begrensning med hensyn til størrelse.

Stortinget sluttet seg til disse to forslagene i sin behandling.

Næringsrettet brukerstyrt forskning:

NHD bevilger 309,3 mill. kroner til brukerstyrt forskning. Det påpekes at selv om den brukerstyrte FoU-innsatsen har en kortere tidshorison enn den strategiske satsingen, vil det være et mål å innrette den brukerstyrte forskningen noe mer strategisk gjennom bl.a. å styrke satsingene på de såkalte kompetanseprosjekter med brukermedvirkning (KMB).

Midlene er fordelt på 8 underposter. Budsjettproposisjonen angir innen mange av områdene mål, målgrupper og prioriterte oppgaver. Innen 50.1.3, Informasjons- og kommunikasjonsteknologi, gis det i tillegg følgende konkrete føring: "Ca 10 prosent av IKT-programmets midler forutsettes benyttet til innholdsrelatert FoU, inkludert grupper med spesielle behov. Dette programmet skal også ha et koordineringsansvar for innholdssatsingen i Forskningsrådets øvrige programmer."

Næringsrettet strategisk forskning:

NHDs midler til strategisk forskning fordeles på underpostene Informasjons- og kommunikasjonsteknologi, Bioteknologi, Materialforskning og Andre nasjonalt viktige kompetansefelt. Den største relative veksten foreslås for materialforskning (fra 17,5 mill. kroner til 23 mill. kroner).

Føringer gis på følgende punkter:

Informasjonsteknologi

- Satsingen forutsettes konsentrert om de tre kjerneområdene mikroteknologi og –systemer, kommunikasjons- og programvareteknologi og informasjonssystemer.
- NHD viser til at Simula-senterets etableringsprosess er i slutfasen , og at dette innebærer en opptrapping i senterets finansiering. Videre: ”Det forutsettes avsatt 10 mill. kroner til Simula-senteret. I tillegg kommer midler over UFDs og SDs budsjetter.”
- Nærings- og handelsdepartementet og Justisdepartementet foreslår at det etableres et strategisk forskningsprogram for IKT-sikkerhet og sårbarhet under ledelse av Forskningsrådet. Programmet har en planlagt varighet på fem år med oppstart i 2003, og med en samlet ramme på 59 mill. kroner.

Bioteknologi

- NHD forutsetter at satsingen på næringsrettet strategisk forskning innen bioteknologi har en tett kobling til FUGE-satsingen.

Materialteknologi:

- Departementet vil styrke innsatsen på denne sektor, bl.a. når det gjelder funksjonelle materialer.

Innovasjonstiltak

Midlene fordeles på underpostene Brobygging, Kommersialisering av FoU og Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken. Fra og med 2002 ble MEDKAP lagt inn i FORNY (som er Kommersialisering av FoU). Underposten Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken er redusert med 1 mill. kroner i forhold til 2002 fordi instituttet STEP/Sintef teknologiledelse nå er kommet inn under ordningen med basisbevilgninger (1 mill. kroner er flyttet til post 50.4.1).

Infrastruktur

NHD fordeler midlene på følgende underposter; Teknisk-industrielle og samfunnsvitenskapelige FoU-institutter, Regionale FoU-institutter, Halden-prosjektet og annen nukleær virksomhet, KLDRA Himdalen, Teknologirådet, Administrasjon av skattefradragsordningen (SkatteFUNN) og Andre infrastrukturtiltak.

Under 50.4.3 Haldenprosjektet og annen nukleær virksomhet vises det til at deltakelsen i The OECD Halden Reactor Project organiseres i 3-årige avtaleperioder og at Regjeringen i 2001 ga sin tilslutning til at IFE kunne begynne forhandlinger om en ny 3-års-periode (fra 2003). Ett vilkår for fornyet støtte skal i tråd med Stortingets forutsetninger være at MOX-forskning bare skjer i den hensikt å bedre sikkerheten ved denne type brensel. NHD sier i budsjettproposisjonen at det nå vurderes som nødvendig å øke det direkte øremerkede bidraget til 90 mill. kroner for 3-årsperioden, fordelt med 25 mill. kroner i 2003 og det resterende fordelt over de neste to år. NHDs forslag til bevilgning til Haldenprosjektet gis ellers under følgende forutsetninger: at partene kommer fram til en tilfredsstillende driftsavtale, at IFEs driftskonsesjon ikke kalles tilbake og at MOX-testingen overholder de gitte betingelser.

Nivået på NHDs bevilgning til SkatteFUNN er holdt uendret i forhold til nivået i 2002 hvor ordningen ble innført (20 mill. kroner). Gitt responsen fra næringslivet (3.100 mottatte søknader med et prosjektvolum for 2002 på om lag 5 milliarder kroner) til tross for at ordningen ikke ble godkjent av EFTAs kontrollorgan før i oktober i 2002 og at ordningen nå er utvidet til også å omfatte bedrifter med mer enn 100 ansatte, er kostnadsanslaget for 2003 sannsynligvis satt for lavt. Forskningsrådet ønsker å ta dette opp med departementet på et senere tidspunkt.

3.2.3 Fordeling av budsjett

- Næringsrettet brukerstyrt forskning: NHDs bevilgning til brukerstyrt næringsrettet FoU innebærer en økning på 21,5 mill. kroner. Den største økningen går til sektor for IKT.
- Næringsrettet strategisk forskning: NHD foreslår en vekst på ca. 11 mill. kroner som går til områdene bioteknologi, materialteknologi og informasjonsteknologi.
- Innovasjonstiltak: Det foreslås en økning på 16,4 mill. kroner til sektoren, og nesten hele denne veksten går til FORNY.
- Infrastruktur: Bevilgningen ligger ca. 3 mill. kroner under nivået for 2002, noe som skyldes redusert bevilgning til KLDRA Himdalen.

På de følgende sidene gis en spesifisert oversikt over budsjett 2003 fordelt på NHDs budsjettposter.

Tabell 3-6 Spesifisert oversikt over budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002.
1000 kroner.

Sektor/program	Om- råde	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Brukerstyrt forskning						
Sektor for maritim og offshore operasjoner						
Maritim og offshoreoperasjoner	IE	23 750	23 000	2002	- 2009	NHD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	500				NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE	500	400			NHD
Risiko og sikkerhet i transportsektoren (RISIT)	KS		500	2002	- 2007	SD, FID, NHD
Informasjonsprosjekter	Info		100			UFD, NHD
Sum		24 750	24 000			
Sektor for olje og naturgass						
Olje- og gassprogrammet	IE	5 600	6 200	2002	- 2010	OED, AAD, NHD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	500	1 000			NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE		200			NHD
Informasjonsprosjekter	Info		100			UFD, NHD
Sum		6 100	7 500			
Sektor for IKT						
IKT-programmet	IE	58 800	66 300	2002	- 2010	NHD, SD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	1 000	7 500			NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE	1 300	1 000			NHD
SKIKT-programmet	KS	1 800		1998	- 2002	
Kommunikasjons, IKT og medier	KS		1 800			UDF, SD, NHD, AAD
IKT i medisin og helsetjeneste	MH	4 700	6 000	2001	- 2005	UDF, NHD, HD
Informasjonsprosjekter	Info		200			UFD, NHD
Sum		67 600	82 800			
Sektor for tjenesteyting, handel og logistikk						
Tjenesteyting, handel og logistikk	IE	23 000	23 400	2002	- 2009	NHD, SD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	500	1 000			NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE		400			NHD
Reiselivsprogrammet	KS	5 600		1998	- 2002	NHD, LD
Informasjonsprosjekter	Info		100			UFD, NHD
Sum		29 100	24 900			

forts fra forrige side

Sektor/program	Om- råde	Revidert	Budsjett		Finansierende	
		budsjett 2002	2003	Start	Slutt	de partement 2003
Sektor for energi, miljø, bygg og anlegg						
Energi, miljø, bygg og anlegg	IE	28 000	27 000	2002	- 2010	OED, NHD, MD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	500	500			NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE	500	400			NHD
Forurensningsprogrammet	MU	500	500	2000	- 2005	LD, MD, FID, OED, NHD
Informasjonsprosjekter	Info		100			UFD, NHD
Sum		29 500	28 500			
Sektor for prosess- og biomedisinsk industri						
Prosess- og biomedisinsk industri	IE	41 200	43 625	2002	- 2010	NHD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	1 000				NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE	200	600			NHD
Informasjonsprosjekter	Info		200			UFD, NHD
Sum		42 400	44 425			
Sektor for vareproduksjon og materialforedling						
Vareproduksjon/materialforedling	IE	63 100	64 900	2002	- 2010	NHD
Internasjonalt samarbeid. (EUREKA etc)	IE	1 000				NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE	1 700	1 000			NHD
Informasjonsprosjekter	Info		200			UFD, NHD
Sum		65 800	66 100			
Sektor for marine og biologiske ressurser						
Bioteknologiprogrammet	BF	12 000	13 500	2000	- 2004	FID, LD, NHD
Næringsmiddelprogrammet	BF	10 100	11 600	2000	- 2004	FID, LD, NHD
Frittstående prosjekter BF	BF	400	400			NHD
Sum		22 500	25 500			
Sum næringsrettet brukerstyrt FoU		287 750	303 725			
Næringsrettet strategisk forskning						
IKT	NT	90 000	95 000	2000	- 2007	NHD, UDF, SD
Bioteknologi	NT	22 400	25 000	2001	- 2008	NHD
Materialteknologi	NT	17 500	23 000	2002	- 2006	NHD
Nasjonalt viktige kompetansefelt	NT	64 500	61 860			NHD, OED
Nasjonalt viktige kompetansefelt	KS	2 300	2 200			NHD
Sum strategisk forskning		196 700	207 060			
Innovasjonstiltak						
Sektor for brobygging						
MOBI	IE	17 000	16 000	2002	- 2009	NHD, KR D, UFD
VS2010	IE	9 100	10 900	2001	- 2010	NHD, KR D (via S ND)
VS 2010	KS	3 700	3 700	2001	- 2010	NHD, UFD
EU Innovation Relay Center	IE	2 300	2 000			NHD
SMB Innovasjon	IE	3 700	4 100			NHD
Strat. utviklingsprosjekter	IE	400	300			NHD
Sum		36 200	37 000			
Sektor for kommersialisering av FoU-resultater						
FORNY -programmet	IE	27 400	40 000			NHD, KR D
FORNY -programmet	MH	3 000	6 000	2000	- 2005	NHD
Sum		30 400	46 000			

Sektor/program	Om- råde	Revidert	Budsjett		Finansierende	
		budsjett 2002	2003	Start	Slutt	de partement 2003
Sektor for kunnskapsgrunnet for innovasjons- og næringspolitikken						
FAKTA	IE	4 000				NHD
KUNI	IE		4 000	2003	- 2007	NHD
Arbeidslivsforskning	KS		1 000	2002	- 2011	UDF, AAD, NHD
KUNI	KS		9 225	2 003	- 2007	UDF, NHD; LD
Kompetanse, utdanning og verdiskaping	KS	1 300		1997	- 2002	UFD, NHD
Næring, finans og marked	KS	3 325		1997	- 2002	UFD, NHD, AAD, FN
Regional utvikling	KS	500	500	1998	- 2003	KRD, SD, LD, MD, FN
FoU-statistikk, etiske komitéer etc	Str	1 875	1 875			UFD, NHD, FID, LD, MD
Sum		11 000	16 600			
Sum innovasjonstiltak		77 600	99 600			
Grunnbevilgninger						
Grunnbevilgninger (SNF + TØI)	KS	7 300	7 300			NHD
Grunnbevilgninger (teknisk-industrielle)	NT	87 100	87 100			NHD
Basisbevilgning STEP	KS	1 000	1 000			NHD
Regionale FoU-institutter(grunnbev.)	KS	19 000	19 000			NHD
Regionale FoU-institutter(SIP)	KS	15 200	15 200			NHD
Sum		129 600	129 600			
Andre infrastrukturtiltak						
Bilateralt internasjonalt teknologisamarb.	IE	2 000	2 000			NHD
Administrasjon av skatteinsentivordn.	IE	20 000	20 000			NHD
Informasjonstiltak	Info	4 810	4 810			UFD, NHD, FID, LD, MD
COST, evalueringer, EU-pos. etc.	NT	2 540	2 540			NHD
Fransk-Norsk stiftelse	NT	3 000	3 000			NHD
Halden/annen nukleær virksomhet	NT	60 000	60 000			NHD
KILDRA Himdalen	NT	8 900	6 100			NHD
Teknologirådet	Str	6 100	6 100			NHD
Sum		107 350	104 550			
Sum grunnbevilgninger/infrastr.tiltak		236 950	234 150			
Sum totalt		799 000	844 535			

En oppsummering av budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002 framgår av tabell 3-7.

Tabell 3-7 Bevilgninger over NHDs budsjett. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
BF	22 500	25 500	13,3 %
IE	338 550	367 725	8,6 %
KS ¹⁾	60 025	61 425	0,7 %
MH	7 700	12 000	55,8 %
MU	500	500	0,0 %
NT	355 940	363 600	2,2 %
Strat ¹⁾	8 975	7 975	0,0 %
Info	4 810	5 810	20,8 %
Sum	799 000	844 535	5,7 %

1) Endring i prosent er korrigert for flytting av ansvaret for basisbevilgning til STEP.

3.3 Olje- og energidepartementet

3.3.1 Inntekter

Olje- og energidepartementet (OED) har for 2003 bevilget 235 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1830, post 50 inkl. videreføring av tilsagnsfullmakten på 33,0 mill. kroner. Dette tilsvarer en nedgang på 3,1 mill. kroner (-1,3 prosent) fra 2002 til 2003. Jf. tabell 3-8.

Nedgangen skyldes kutt ved budsjettbehandlingen i Stortinget med 45 mill. kroner. Dette medfører en betydelig reduksjon innenfor energi/miljø- og klimaforskning.

Bevilgningen fordeles med 66,4 mill. kroner til strategisk forskning ved forskningsinstitutter og universiteter og 168,6 mill. kroner til brukerstyrt forskning inkludert DEMO 2000.

Tabell 3-8 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Kap. 1830 , post: 50.1 Strategiske programmer	64 000	66 400	3,8 %
Kap. 1830 , post: 50.2 Brukerstyrt forskning	174 100	168 600	-3,2 %
Sum ¹⁾	238 100	235 000	-1,3 %

1) Inkl. tilsagnsfullmakten på 33,0 mill. kroner i begge år.

3.3.2 Budsjettmessige føringer i St.prp.nr.1 (2002-2003)

Departementet fordeler bevilgningen på strategiske programmer ved forskningsinstitutter og universiteter og på brukerstyrt forskning, jf. tabell 3-8. For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, har Forskningsrådet mulighet til å omdisponere midler mellom disse virkemidlene.

Brukerstyrt forskning

Den brukerstyrte forskningen er inndelt på følgende måte av OED:

- 43,7 mill. kroner foreslås disponert av petroleumssektoren
- 74,9 mill. kroner foreslås disponert av energi- og vassdragssektoren
- 20 mill. kroner foreslås disponert til renseteknologi innenfor programmet Energi, miljø, bygg og anlegg (*Klimatek*), en nedgang på 25 mill. kroner sammenlignet med 2002. Denne reduksjonen kom som et resultat av budsjettforliket i Stortinget.

Brukerstyrt forskning innenfor petroleumssektoren er foreslått økt med 6 mill. kroner. I tillegg er midler til DEMO 2000 økt med 10 mill. kroner. På grunn av kuttet i *Klimatek*-programmet vil det samlet være en reduksjon på 9 mill. kroner til brukerstyrt forskning med relevans for petroleumssektoren.

St.prp. nr. 1 for budsjetterminen 2003 angir følgende:

- I lys av de viktigste utfordringene for olje- og gassvirksomheten er følgende fem hovedprioriteringer innen OG 21-samarbeidet identifisert: miljø, økt utvinning, dypt vann, industriell utnyttelse av gass og småfelt.
- Den strategiske forskningsinnsatsen skal sikre videreutvikling av grunnleggende kompetanse knyttet til langsiktig innsats innen økt oljeutvinning, i hovedsak innen geofaglige disipliner. Oljeselskapene har i den senere tid i stor grad tatt fokus bort fra langsiktige mot mer kortsiktige, operative mål. Den strategiske forskningen har derfor som mål å bygge opp langsiktig spisskompetanse knyttet til kjernedisipliner i petroleumssektoren.

- Forskningsrådets nye program Olje og gass utgjør kjernen i den brukerstyrte petroleumsforskningen. Videre er den brukerstyrte forskningen knyttet til programmene Olje-Sjø og PETROPOL. I samarbeid med industrien er det satt i gang et eget forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd på langtidseffekter av petroleumsvirksomhetens utslipp til sjø (Olje-Sjø). Programmet skal etter planen gå over seks år, og det legges opp til en økning av bevilgningen fra og med 2003.
- For 2003 er det satt følgende resultatmål for den brukerstyrte petroleumsforskningen innen olje- og gassprogrammet: 5 kompetanseprosjekter med brukermedvirkning, minst 8 nye doktorgrader, 8 nye/forbedrede produkter/tjenester, 1 ny bedrift skal bli kunde til programmet, 3 prosjekter skal oppnå EUREKA status eller etablere annet formelt internasjonalt prosjektarbeid
- Energi for fremtiden (2000-2006) skal fokusere på forskningsoppgaver knyttet til bærekraftig energisystem (systemutforming og sluttbrukerfokusering) og bærekraftig energitilgang (distribuert/lokal produksjon og sentral energi- og effekttilgang, herunder gasskraft og CO₂-problematikk).
- Katalyse og organisk syntetisk kjemi (2000-2006) skal gi økt kompetanse på foredling av naturgass og skal bidra til økt verdiskaping innen norsk kjemisk industri, også som grunnlag for ny næringsvirksomhet.
- Forskningsrådet skal i tett samarbeid med Enova SF og NVE bidra til en målrettet kompetanseoppbygging med sikte på å nå målsettingene innenfor energibruk, vindkraft, energifleksibilitet og innenlandsk bruk av gass på en mest mulig robust og kostnadseffektiv måte.
- Teknologiske temaer som vil bli prioritert innenfor programmet Energi, miljø, bygg og anlegg (EMBa) er distribuerte energiløsninger og endringer i energisystemet som følge av slike løsninger, nye fornybare energikilder og hydrogen som energibærer.
- Den samfunnsfaglige forskningen er organisert i programmet SAMSTEMT - Samfunnsfaglige studier av energi, miljø og teknologi (2001-2010)

Strategisk forskning

Strategiske program i petroleumssektoren opprettholdes på samme nivå som i 2002, mens strategisk forskning i energisektoren økes med 2,4 mill. kroner.

3.3.3 Fordeling av budsjett 2003

En spesifisert oversikt over OEDs budsjett fordelt på sektor og virkemiddel gis i tabell 3-9.

Forskningsrådet mottok OEDs tildelingsbrev etter at budsjett 2003 var avsluttet. Det medfører at de føringer som er gitt i tildelingsbrevet ikke er innarbeidet i dette budsjettdokumentet.

Tabell 3-9 Spesifisert oversikt over budsjett 2003, sammenlignet med revidert budsjett 2002.
1 000 kroner.

	Om- råde	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003 ¹⁾	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Strategiske program petroleumsektoren						
SIP/SUP (inkl. Euromarigins)	NT	26 300	29 600			NHD,OED
Grunnleggende petroleumsforsk.	NT	12 000	8 700	1998	- 2003	OED
Sum		38 300	38 300			
Strategiske program energisektoren						
Strat.inst.-/UoH-prog. (SIP/SUP)	NT	9 650	10 200			NHD,OED
Energi for fremtiden	NT	8 600	10 900	2002	- 2006	OED,FOND
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	NT	5 600	5 600	1999	- 2006	UFD,OED
Stimulerings tiltak/nettverksbygging	NT	350				
Norsk institutt for sjørett	KS	1 500	1 400			UFD,OED
Sum		25 700	28 100			
Sum strategisk forskning		64 000	66 400			
Brukerstyrt forskning petroleumsektoren						
Olje- og gassprogrammet	IE	29 300	31 900	2002	- 2010	NHD,OED
Internasjonalt samarbeid/prosjektetableringstøtte	IE		1 700			NHD,OED
PETROPOL	KS	6 400	5 200	2001	- 2005	OED
Forurensninger - utslipp til sjø	MU	2 000	4 900	2002	- 2008	OED,MD
Sum		37 700	43 700			
Brukerstyrt energiforskning						
Energi, miljø, bygg og anlegg 1)	IE	62 300	61 000	2002	- 2010	NHD,OED,MD,FOND
Internasjonalt samarbeid/prosjektetableringstøtte	IE		3 300			NHD,OED
SAMSTEMT	MU	9 100	10 600	2001	- 2010	OED,MD,FN,NVE
Sum		71 400	74 900			
Brukerstyrt forskning klima- og renseteknologi						
Energi, miljø, bygg og anlegg	IE	45 000	20 000	2002	- 2010	NHD,OED,MD,FOND
Sum		45 000	20 000			
Sum brukerstyrt forskning		154 100	138 600			
Petroleumrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren						
DEMO 2000	IE	20 000	30 000	2002	- 2010	
Sum totalt		238 100	235 000			

1) Fordelingen er ikke i henhold til endelig tildelingsbrev som kom etter at Budsjett 2003 var avsluttet.

En oppsummering av budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002 framgår av tabell 3-10. Bevilgningene forutsettes benyttet i samsvar med dette dokumentet og føringene fra departementet.

Tabell 3-10 Bevilgninger over OEDs budsjett. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003.
Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003 ¹⁾	Endring prosent 2002-2003
BF	0	0	
IE	156 600	147 900	-5,6 %
KS	7 900	6 600	-16,5 %
MH	0	0	
MU	11 100	15 500	39,6 %
NT	62 500	65 000	4,0 %
Strat	0	0	
Info	0	0	
Totalt	238 100	235 000	-1,3 %

1) Fordelingen er ikke i henhold til endelig tildelingsbrev som kom etter av Budsjett 2003 var avsluttet

3.4 Fiskeridepartementet

Fiskeridepartementets FoU-strategi ”FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport” er sentralt og viktig for Forskningsrådets prioriteringer. Midlene går i hovedsak til forskningsprogrammer, grunnbevilgninger og strategiske programmer.

3.4.1 Inntekter

Fiskeridepartementet (FID) har for år 2003 bevilget 230 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1023, post 50 (St.prp. nr. 1, 2002-2003). Dette tilsvarer en økning på 15,5 mill. kroner (7,2 prosent) fra 2002 til 2003. Jf. tabell 3-11.

Tabell 3-11 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Kap. 1023 , post 50 Tilsk. Norges forskningsråd	214 500	230 000	7,2 %

3.4.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2002-2003)

For budsjetterminen 2003 angir følgende budsjettmessige føringer:

- I tråd med FIDs FoU-strategi vil prioriterte områder være forskning rettet mot utvikling av markedskunnskap, produkt- og prosessutvikling, bedre utnyttelse av råstoffet gjennom marin bioteknologi og havbruksforskning inklusive dyrking av havet.
- Bevilgningen skal dekke Norges andel av kostnadene til en nasjonal ekspert på feltet fiskeriforskning, inkludert akvakultur, knyttet til EUs fiskeridirektorat.
- Det er spesielt viktig å utvikle kompetansen innenfor området marin bioteknologi.
- Det skal øremerkes minimum 15 mill. kroner til forskning på torsk i 2003.
- Forskning om marine fôrkilder for fiskeoppdrett skal prioriteres i 2003.
- Det er satt av 1 mill. kroner til deltagelse i et program om risiko og sikkerhet i transportsektoren.
- Det er økt behov for kunnskap om bruken av kystsonen.
- Fiskeriforskningens grunnbevilgning øker med 5 mill. kroner i 2003

3.4.3 Fordeling av budsjett

I forslaget til fordeling av bevilgningen er det tatt utgangspunkt i Forskningsrådets vekst alternativ, samt FIDs føringer i proposisjonen og tildelingsbrevet. 1 mill. kroner er øremerket Programmet *Risiko og sikkerhet i transportsektoren*. Av rammen til programmet *Marked og samfunn* skal 1 mill. kroner gå til forskning med fokus på globale problemstillinger knyttet til markeder og handelsregimer.

Tabell 3-12 på neste side gir en spesifisert oversikt over budsjett 2003 fordelt på aktiviteter.

Tabell 3-12 Spesifisert oversikt over budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002.
1 000 kroner.

	Om- råde	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Brukerstyrte programmer						
MAROFF	IE	1 000	1 000	2002	2009	NHD, FID
Tjenesteyting, handel og logistikk (PULS)	IE	1 000	1 000	2002	2009	NHD, SD, FID
Sum		2 000	2 000			
Grunnforskningsprogrammer						
Biologisk mangfold	MU	1 500	1 500	1998	2007	UFD,LD,MD,UD,FID
Sum		1 500	1 500			
Handlingsrettede programmer						
Bioteknologi	BF	8 700	9 700	2000 -	2004	FID, LD, NHD, FOND
Fiskeriteknologi	BF	11 600	12 100	2000 -	2004	FID
Havbruk - prod. av akvat. organismer	BF	53 000	54 200	2000 -	2004	FID, LD, FOND
Marine ressurser, miljø og forvaltning	BF	24 700	25 200	2000 -	2004	FID
Marked og samfunn	BF	16 500	16 800	2000 -	2004	FID, LD, FOND, Jord.avt.
Næringsmidler	BF	13 500	14 300	2000 -	2004	FID, LD, NHD
Effekter av og tilpasn. til klimaendr.	BF		1 000	2003 -		FID,NHD
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	KS		1 000	2002 -	2007	NHD, FID, SD
Forurensning	MU	2 500	2 500	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
U-landsrel. fisk/globalt marine problemst.	MU		1 000	1996 -	2003	UFD,FID,UD
Sum		130 500	137 800			
Frittstående prosjekter						
Prosjekt- og miljøstøtte	BF	100				
EU5 Strålevernprogram	MU	1 000	1 000			FID, LD
Sum		1 100	1 000			
Infrastruktur						
Grunnbevilgninger	BF	23 600	29 100			FID, LD
Strategiske programmer	BF	47 400	49 780			FID,LD,Jord.avt.,FOND
Andre infrastrukturtiltak	BF	500	500			FID, LD
Sum		71 500	79 380			
Diverse FoU-aktiviteter						
Informasjon, formidling, publisering	BF	1 196	500			FID, LD, NHD
Planlegging, utredning, evaluering	BF	971	500			FID, LD, FOND
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	BF	2 691	2 500			FID, LD
Planlegging/ utredning/ evaluering	Str	400	400			UFD, NHD, FID, LD,MD
De nasj. Forskn. etiske komiteer og SCRES	Str	400	400			UFD, NHD, FID, LD
Informasjon	Info	1 220	1 520			
Sum		6 878	5 820			
Disposisjonsfond	BF	1 023	2 500			FID, LD
Totalt		214 500	230 000			

En oppsummering av forslag til budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002 framgår av tabell 3-13. Bevilgningene forutsettes benyttet i samsvar med dette dokumentet, Forskningsrådets budsjettforslag for 2003 og føringene fra departementet.

Tabell 3-13 Bevilgninger over FIDs budsjett. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
BF	205 480	218 680	6,4 %
IE	2 000	2 000	0,0 %
KS	0	1 000	
MH	0	0	
MU	5 000	6 000	20,0 %
NT	0	0	
Strat	800	800	0,0 %
Info	1 220	1 520	24,6 %
Totalt	214 500	230 000	7,2 %

3.4.4 Spesielle midler over departementets budsjett

I tillegg til de generelle midlene som er omtalt ovenfor bevilger FID spesielle midler til Forskningsrådet over kapittel 1023.

Tabell 3-14 Spesifisert oversikt over budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap. 1023 50 Tilskudd til programmet MABIT	5 000	5 000	0 %
Sum	5 000	5 000	0 %

Bevilgningen på 5,0 mill. kroner er til ett års videreføring av MABIT-programmet.

3.5 Landbruksdepartementet

3.5.1 Inntekter

Landbruksdepartementet (LD) har for 2003 bevilget 142,7 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1137, post 50 (St.prp. nr. 1, 2002-2003). Dette tilsvarer en økning på 14,3 mill. kroner (11,1 prosent) sammenlignet med revidert budsjett 2002.

Videre er det foreslått en bevilgning på 147,1 mill. kroner over kap. 1137, post 51 Basisbevilgninger til forskningsinstitutter. Dette tilsvarer en økning på 4,7 mill. kroner (3,3 prosent) fra 2002 til 2003. Jf. tabell 3-15. Samlet gir dette en økning på 7prosent i forhold til 2002.

Tabell 3-15 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis vekst.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Kap. 1137 , post 50 Tilsk. Norges forskningsråd	128 404	142 683	11,1 %
Kap. 1137 , post 51 Basisbev. til forskningsinst.	142 404	147 103	3,3 %
Sum	270 808	289 786	7,0 %

3.5.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2002-2003)

LDs budsjettforslag og prioriteringer for 2003 er basert på handlingsplanen "Prioritering innen mat- og landbruksforskning". Denne er nærmere omtalt i fjorårets budsjettfordeling (Budsjettbok 2002) og i St prp nr 1 (2002- 2003) for LD. Økningen over LDs budsjett skal særlig benyttes til å styrke forskning innenfor trygge matvarer og klima og energi.

Basisbevilgningen til forskningsinstitutter (kap. 1137, post 51) som kanaliseres gjennom Forskningsrådet fordeles på grunnbevilgninger, SIP-midler og investeringsstøtte til gjenkjøp av forskningsanlegget på Averøy etter avtale mellom Forskningsrådet og AKVAFORSK som ble inngått i 1996 for ti år framover.

3.5.3 Fordeling av budsjett

LD har prioritert forskning innenfor Klima og energi. Dette gir en fordeling som er om lag lik den som ble foreslått fra Forskningsrådet i Budsjettforslag 2003. Midler fra posten som omfatter basisbevilgning til forskningsinstitutter i statsbudsjettet forvaltes på samme måte som tidligere.

I tabell 3-16 gis en spesifisert oversikt over budsjett 2003 fordelt på virkemidler.

Tabell 3-16 Spesifisert oversikt over budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002. 1 000 kroner.

	Om- råde	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende depart. 2003
Grunnforskningsprogrammer						
Biologisk mangfold	MU	1 000	1 000	1998	- 2007	UFD,LD,MD,UD,FID
Sum		1 000	1 000			
Handlingsrettede programmer						
Bioteknologi	BF	14 200	14 500	2000	- 2004	FID, LD, NHD, FOND
Havbruk - prod. av akvat. organismer	BF	3 170	4 500	2000	- 2004	FID, LD, FOND
Jord, planter og husdyr	BF	32 900	34 600	2000	- 2004	LD, Jord.avt., div.
Marked og samfunn	BF	14 000	17 800	2000	- 2004	FID, LD, Jord.avt., FOND
Næringsmidler	BF	9 100	10 300	2000	- 2004	FID, LD, NHD
Skog - ressurser og verdiskaping	BF	12 050	12 300	2000	- 2004	LD
Effekter av og tilpasn. til klimaendr. (MU)	BF		2 000	2003	-	FID, LD
NUMARIO	BF	1 000		1997	- 2002	LD
Levekår, utvikling og omstilling i landbruket	KS	2 900		1996	- 2002	
Regional utvikling	KS	2 500	2 500	1998	- 2003	KRD,S,D,LD,MD,FIN,NHD
KUNI	KS		1 000			UFD, NHD, LD
Reiseliv/Tjenesteyting	KS	1 000		1998	- 2002	NHD,LD
Landskap i endring	MU	4 669	4 719	2000	- 2007	MD,LD, Jord.avt,KKD
Forurensning	MU	3 600	3 700	2000	- 2005	NHD,LD,MD,FID
Rammebetingelser for bærekraft.utv:	MU	500	500	2000	- 2010	UFD,LD,MD,FIN,BFD
Sum		101 589	108 419			
Frittstående prosjekter						
EU5 Strålevernprogram	MU	1 000	1 000			FID, LD, MD
Sum		1 000	1 000			
Infrastruktur						
Strategiske programmer	BF	17 555	23 974			FID,UFD,LD,Jord.avt.,FOND
Andre infrastrukturtiltak	BF	1 400	900			LD, FID
Sum		18 955	24 874			
Diverse FoU-aktiviteter						
Informasjon, formidling, publisering	BF	716	600			FID, LD, NHD
Planlegging, utredning, evaluering	BF	653	500			FID, LD, FOND
Stimuleringsiltak og nettverksbygging	BF	2 350	2 000			FID, LD
Planlegging/ utredning/ evaluering	Str	250	250			UFD, NHD, FID, LD, MD
De nasj. forskningsetiske komiteer og SCRES	Str	300	300			UFD, NHD, FID, LD
Informasjon	Info	1 040	1 240			
Sum		5 309	4 890			
Disposisjonsfond	BF	552	2 500			FID, LD
Sum		128 404	142 683			
Instituttbevilgninger						
Grunnbevilgninger	BF	88 500	89 000			
Strategiske programmer	BF	51 904	56 103			
Andre infrastrukturtiltak	BF	2 000	2 000			
Sum		142 404	147 103			
Totalt		270 808	289 786			

En oppsummering av budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002 framgår av tabell 3-17 på neste side.

Tabell 3-17 Bevilgninger over LDs budsjett. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Faglig bevilgning			
BF	109 645	126 474	15,3 %
IE	0	0	
KS	6 400	3 500	-45,3 %
MH	0	0	
MU	10 769	10 919	1,4 %
NT	0	0	
Strat	550	550	0,0 %
Info	1 040	1 240	19,2 %
ØO	0	0	
Sum FoU	128 404	142 683	11,1 %
Instituttbevilgning			
BF	142 404	147 103	3,3 %
Totalt	270 808	289 786	7,0 %

3.5.4 Spesielle midler over departementets budsjett

De spesielle midlene fra Landbruksdepartementet bevilges over jordbruksavtalen, kap. 1150, post 77. Det er en nedgang fra 2002 til 2003 er på 3,2 mill. kroner.

Tabell 3-18 Bevilgninger over LDs budsjett. Fordeling etter kap. og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap. 1150 77	Jordbruksavtalen, diverse program/prosjekt	BF	20 695	17 285	-16 %
Kap. 1150 77	Jordbruksavtalen	MH	400	400	0 %
Kap. 1150 77	Jordbrukavtalen	MU	5 000	5 250	5 %
Sum			26 095	22 935	-12 %

3.6 Miljøverndepartementet

3.6.1 Inntekter

Miljøverndepartementets bevilgning til Forskningsrådet for 2003 er på 124,8 mill. kroner over kap. 1410, post 51 (St.prp. nr. 1, 2002-2003). Dette tilsvarer en økning på 2 mill. kroner (1,6 prosent) sammenlignet med revidert budsjett 2002.

Videre bevilges det 89,6 mill. kroner over kap. 1410, post 50, Basisbevilgninger til miljøinstituttene, en økning på 3,7 mill. kroner. Ansvar for basisbevilgningen til Senter for klimaforskning (CICERO) ble overført fra UFD til MD fra og med 2003 slik at korrigert for dette blir den prosentvise endringen -2,2 prosent, jf. tabell 3-19.

Tabell 3-19 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis vekst.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Kap. 1410 , post 51 Forskningsprogrammer	122 818	124 818	1,6 %
Kap. 1410 , post 50 Basisbev. til miljøinstituttene ¹⁾	85 910	89 586	-2,2 %
Sum	208 728	214 404	0,0 %

1) Prosentvis endring fra 2002 til 2003 er korrigert for at ansvaret for basisbevilgningen til CICERO er overført fra UFD til MD. I 2002 utgjorde basisbevilgningen 5,7 mill. kroner.

3.6.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2002-2003)

St.prp.nr. 1 for budsjetterminen 2003 prioriterer forskning innenfor klimaendringer, inkludert forskning på biologiske og samfunnsmessige effekter som følge av klimaendringer. I tillegg prioriteres Marin forskning og forskning innen biologisk mangfold og helse- og miljøfarlige kjemikalier. Post 50, Basisbevilgninger til miljøinstituttene, inkluderer basisbevilgning til CICERO som i 2003 vil utgjøre 5,9 mill. kroner og 6,0 mill. kroner til nasjonal brukerfinansiering av EU-prosjekt ved miljøinstituttene.

I forbindelse med budsjettforliket i Stortinget ble bevilgningen til Forskningsrådet 5 mill. kroner lavere enn foreslått. Disse midlene skulle i sin helhet gått til forskning på gasskraftverk med CO₂-håndtering (Klimatek) og forskning på klima- og klimaendringer (Klimaprog).

3.6.3 Fordeling av budsjett

Miljøverndepartementet gir føringer på resultatområdene i tildelingsbrevet til Forskningsrådet.

Veksten i Miljøverndepartementets bevilgning til forskningsprogrammer har kommet over resultatområde 3, Kulturminne og kulturmiljø, og resultatområde 4, Overgjødning og oljeforurensning. Økningen innenfor resultatområde 4 er øremerket den nye satsingen Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten (PROOF).

Det er en liten reduksjon i bevilgningen over resultatområde 7, Klimaendringer, luftforurensning og støy, der midlene er omdisponert til forskning på klimaeffekter. Det har medført at Klimaeff-programmet har økt med 4 mill. kroner fra 2002 til 2003.

Tabell 3-20 Spesifisert oversikt over budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002.
1000 kroner.

	Om- råde	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Start	Slutt	Finansierende departement 2003
Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold						
Biologisk mangfold	MU	12 600	12 600	1998 -	2007	UFD,FID,LD,MD,UD
Marine ressurser og miljø (BF)	MU	1 500	1 500	2000 -	2004	MD, FID, UFD
Landskap i endring	MU	4 000	4 000	2000 -	2007	MD,LD, Jord.avt
Villaks	MU	7 200	7 200	2001 -	2010	MD
Sum		25 300	25 300			
Friluftsliv						
Landskap i endring	MU	1 000	1 000	2000 -	2007	MD,LD, Jord.avt
Kulturminner og kulturmiljøer						
Landskap i endring	MU	3 350	4 350	2000 -	2007	MD,LD, Jord.avt
Overgjødning og oljeforurensning						
Marine ressurser og miljø (BF)	MU	2 900	2 900	2000 -	2004	MD, FID, UFD
Oljeforurensninger (PROOF)	MU		2 000	2002 -	2008	OED,MD
Forurensning	MU	3 500	3 500	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
Sum		6 400	8 400			
Helse- og miljøfarlige kjemikalier						
Miljø og helse	MH	2 000	2 000	2001 -	2005	UFD,MD,HD,SD
Forurensning	MU	9 000	9 000	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
Sum		11 000	11 000			
Avfall og gjenvinning						
Forurensning	MU	1 000	1 000	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
Klimaendringer, luftforurensning og støy						
Forurensning	MU	4 800	4 800	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
KLIMAPROG	MU	24 800	22 800	2002 -	2011	UFD,LD,MD,
Rammebetingelser for bærekraft.utv:	MU	500	500	2000 -	2010	LD,MD,FIN,BFD
SAMSTEMT	MU	2 250	2 250	2001 -	2010	OED,MD,FIN,NVE
KLIMAEFF	MU	8 500	12 500	2001 -	2011	MD
Energi, miljø, bygg og anlegg (EMBa)(Klimatek)	IE	13 000	10 000	2002 -	2010	OED, NHD, MD
Sum		53 850	52 850			
Internasjonalt miljøvernssamarbeid						
Polarforskning	MU	4 200	4 200			UFD,MD
Marine ressurser og miljø (BF)	MU	500	500	2000 -	2004	MD, FID, UFD
Sum		4 700	4 700			
Regional planlegging						
Bolig og levekår	KS	850		1997 -	2002	MD,KRD
Regional utvikling	KS	500	1 000	1998 -	2003	KRD,SD,LD,MD,FIN,NHD
Tverrsektorielt planforskningsprogram	KS		250	2003		MD
Kommuneloven	KS	900		1997 -	2002	UFD,MD,KRD
Byutvikling	KS	3 000	4 000	2000 -	2004	UFD, MD, SD,KRD
Sum		5 250	5 250			
Områdeovergrepene virkemidler						
Rammebetingelser for bærekraft.utv:	MU	5 900	5 900	2000 -	2010	LD,MD,FIN,BFD
Kontingenter			1 000			
Informasjon/ formidling/ publisering	MU	1 688	688			
Planlegging/ utredning/ evaluering	MU	1 500	1 500			
Stimuleringsstiltak og nettverksbygging	MU	1 000	1 000			
Planlegging/ utredning/ evaluering	Str	300	300			UFD, NHD, FID, LD,MD
Informasjon	Info	580	580			
Sum		10 968	10 968			
Sum faglig bevilgning		122 818	124 818			

	Om- råde	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003 Start - Slutt	Finansierende departement 2003
Miljøinstituttene	MU	51 850	54 826	
Strategiske satsinger	MU	34 060	29 760	
Brukerstøtte til EU-prosjekter	MU		5 000	
Sum		85 910	89 586	

En oppsummering av budsjett 2003 sammenlignet med revidert budsjett 2002, fremgår av tabell 3-21. Bevilgningene forutsettes benyttet i samsvar med dette dokumentet, Forskningsrådets budsjettforslag for 2003 og føringene fra departementet.

Tabell 3-21 Bevilgninger over MDs budsjett. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis vekst.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring prosent 2002-2003
Faglig bevilgning			
BF	0	0	
IE	13 000	10 000	-23,1 %
KS	5 250	5 250	0,0 %
MH	2 000	2 000	0,0 %
MU	101 688	106 688	4,9 %
NT	0	0	
Strat	300	300	0,0 %
Info	580	580	0,0 %
Sum FoU	122 818	124 818	1,6 %
Instituttbevilgning			
MU ¹⁾	85 910	89 586	-2,2 %
Totalt	208 728	214 404	0,0 %

1) Prosentvis endring fra 2002 til 2003 er korrigert for at ansvaret for basisbevilgningen til CICERO er overført fra UFD til MD. I 2002 utgjorde basisbevilgningen 5,7 mill. kroner.

3.6.4 Spesielle midler over departementets budsjett

Bevilgningen for 2003 reduseres med 0,9 mill. kroner på grunn av styrt nedtrapping av stipendprogrammet til kvinnelige miljøvernforskere. For øvrig ligger det midler til IIASA-kontingent og midler øremerket EUs 5. rammeprogram i bevilgningen.

Tabell 3-22 Bevilgninger over MDs budsjett. Fordeling etter kap. og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap. 1470 75	EU5 strålevernprogram	MU 1 000	1 000	0 %
Kap. 1410 70	Rekruttering, kvinnelige forskere	MU 1 100	200	-82 %
Kap. 1410 72	IIASA kontingent	MU 5 000	5 000	0 %
Sum		7 100	6 200	-13 %

3.7 Fondet for forskning og nyskaping

Det er foreslått å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 3 mrd. kroner fra 1.1.2003. Fondskapitalen vil da bli på 16 mrd. kroner. Avkastningen fra dette beløpet vil først gjøre seg gjeldende fra 2004, og økningen blir på om lag 180 mill. kroner. Fortsatt skal en tredjedel av fondsavkastningen bli kanalisert direkte til institusjonene i universitets- og høyskolesektoren. To tredjedeler av avkastningen skal fordeles av Forskningsrådet. Dette utgjør 528,8 mill. kroner, en økning på 178 mill. kroner.

I tillegg er fondet styrket med 14 mrd. kroner slik at samlet kapital i 2003 er 30 mrd. kroner. Avkastningen fra disse midlene skal erstatte tapet av tippeinntekter til forskning, og er derfor utgiftsført på kap. 285, der tippemidlene er trukket ut. Dette gir i 2003 totalt (kap. 285 og 286) en avkastning på 1,3 mrd. kroner som skal benyttes til å støtte langsiktig, grunnleggende forskning og forskning på tvers av sektorene.

Tabell 3-23 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis vekst

				Revidert		Endring	
				budsjett	Budsjett	prosent	
				2002	2003	2002-2003	
Kap.	286	, post	50	Fondet for forskning og nyskaping	350 462	528 821	50,9 %

Midlene skal bl.a. benyttes til å følge opp Sentre for fremragende forskning. 100 mill. kroner skal benyttes til funksjonell genomforskning (FUGE). Fordeling av fondsmidler for 2003 ble vedtatt i HS 21.02.02. Det gjenstår en frihetsgrad på 19 mill. kroner innenfor kvalitetstiltak, i tillegg til en avkastning av fondet som ble 8,9 mill. kroner høyere enn forutsatt. Dette innebærer en frihetsgrad på 27,9 mill. kroner for 2003. Fordelingen av frihetsgraden vil bli behandlet som egen sak ved et senere HS-møte.

Tabell 3-24 Bevilgninger fra Fondet for forskning og nyskaping. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Fordeling etter områder. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert	Budsjett	Endring
	budsjett	2003	prosent
	2002		2002-2003
BF	136 152	164 700	21,0 %
IE	6 000	12 100	101,7 %
KS	23 582	67 100	184,5 %
MH	52 943	71 200	34,5 %
MU	18 191	49 600	172,7 %
NT	39 347	131 700	234,7 %
Strat ¹⁾²⁾	73 685	3 300	-95,5 %
Info ²⁾	562	1 200	113,5 %
Avsetning		27 921	
Totalt	350 462	528 821	50,9 %

1) 72,7 mill. kroner i 2002 er øremerket SFF. Av disse midlene blir 15 mill. kroner fordelt til områdene (BF 1 mill. kroner, KS 3 mill. kroner, MH 5 mill. kroner, MU 2 mill. kroner og NT 4 mill. kroner) slik at totalrammen for 2003 blir 155 mill. kroner til SFF.

2) Dekker administrasjonskostnader i forbindelse med fond og SFF.

3.8 Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Budsjettet for 2003 fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) viser en nedgang på nesten 5 mill. kroner, eller 9 prosent, sammenlignet med 2002. Nedgangen har blant annet sammenheng med nedgang i bevilgningen til Maktutredningen, men som tabell 3-25 nedenfor viser, har departementet økt bevilgningene til andre aktiviteter.

Tabell 3-25 Bevilgninger fra AAD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/-satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap.	1500 21	ARENA	KS	800	800	0 %
Kap.	1500 21.2	Offentlig sektor i endring	KS	2 000		
Kap.	1500 21	Arbeidslivsforskning	KS	3 500	4 000	14 %
Kap.	1575 50	Arbeidslivsforskning	KS	8 000	8 500	6 %
Kap.	1575 50	Sintef-teknologiledelse (grunnbevilgning)	KS	3 100	3 100	0 %
Kap.	1575 50	Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)	KS		7 000	
Kap.		Kommunikasjon, IKT og medier	KS		500	
Kap.	1500 21.2	SKIKT	KS	500		
Kap.	1500 21.2	Næring, finans og marked	KS	1 000		
Kap.	1500 21.2	M aktutredningen	KS	12 000	2 000	-83 %
Kap.	1500 21.2	Velferdsprogrammet	KS	900	1 000	11 %
Kap.	1575 50	Arbeid og helse	MH	4 000	4 000	0 %
Kap.	1575 60	Risiko- og sårbarhetsforskning	IE	2 600	2 600	0 %
Kap.	1575 50	Helse, miljø og sikkerhetsforskning i petr.virksomheten	IE	15 000	15 000	0 %
Sum				53 400	48 500	-9 %

3.9 Barne- og familiedepartementet

Den totale bevilgningene fra BFD er på 20,7 mill. kr. Bevilgningen er tilnærmet den samme som i 2002 med en liten økning innenfor kjønnsforskning.

Tabell 3-26 Bevilgninger fra BFD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap.	846 50	Velferdsprogrammet	KS	16 000	15 700	-2 %
		European Center i Wien	KS		130	
Kap.	846 70.1	Kjønn i endring	KS	3 500	4 000	14 %
Kap.		Bærekraftig produksjon og forbruk	MU	850	850	0 %
Sum				20 350	20 680	2 %

3.10 Finansdepartementet

Bevilgningen fra Finansdepartementet er holdt på samme nivå som i 2002. Departementet støtter de samme satsingene som i 2002, bortsett fra programmet Næring, finans og marked som utgår. Fra 2003 gis det bevilgning til programmet Kunnskapsgrunnet for nærings- og innovasjonspolitikken (KUNI).

Tabell 3-27 Bevilgninger fra FIN fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		Endring	
				budsjett	Budsjett	2002	
				2002	2003	-2003	
Kap.	1600	21	Regional utvikling	KS	200	200	0 %
Kap.	1600	21	Skatteøkonomisk forskning	KS	3 550	3 550	0 %
Kap.	1600	21	Økonomisk kriminalitet	KS	1 000	1 000	0 %
			KUNI	KS		500	
Kap.	1600	21	Næring, finans og marked	KS	500		
Kap.			SAMRAM, SAMSTEMT	MU	400	400	0 %
Kap.			Bærekraftig produksjon og forbruk	MU	200	200	0 %
Kap.	1600	21	Helsetjenester og helseøkonomi	MH	2 000	2 000	0 %
Sum					7 850	7 850	0 %

3.11 Justisdepartementet

Det er en nedgang i bevilgningen fra Justisdepartementet på nesten 2 mill. kroner. Reduksjonen skyldes at departementet ikke viderefører sin satsing på forskning om vold.

Tabell 3-28 Bevilgninger fra JD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		Endring	
				budsjett	Budsjett	2002	
				2002	2003	-2003	
Kap.	400	11	Økonomisk kriminalitet	KS	1 000	1 000	0 %
Kap.	400	11	Velferdsprogrammet (Forskning om vold)	KS	1 950	0	
Sum					2 950	1 000	-66 %

3.12 Kommunal- og regionaldepartementet

Kommunal- og regionaldepartementet viderefører sin bevilgning på omtrent samme nivå som i 2002. Departementet har imidlertid omdisponert midlene noe, som tabell 3-29 neste side.

KUNI (Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken) vil fra og med 2003 få betydelig støtte fra KR D. Reduksjonen i bevilgningen til MOBI kommer som følge av at bedrifter innenfor TEFT-programmet, som er et delprogram under MOBI-programmet, vil kunne nyte godt av SkatteFUNN-ordningen.

Økningen i bevilgningen til VS2010 er ikke reell da den tidligere har gått via SND, mens den nå går direkte til Forskningsrådet.

Tabell 3-29 Bevilgninger fra KRD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap.	500 21	Regional utvikling	KS	1 900	1 900	0 %
Kap.	500 21	Kommuneloven	KS	2 500	2 500	0 %
Kap.	500 21	Evaluering av plan og bygningsloven	KS	3 000	3 000	0 %
Kap.	500 71	IMER	KS	2 500	2 500	0 %
Kap.	500 21	IMER	KS	1 500	1 500	0 %
Kap.	500 21	Program for samisk forskning	KS	900	1 500	67 %
		KUNI	KS		3 000	
Kap.	500 78	Byutvikling	KS	4 000	4 000	0 %
Kap.	500 78	Bolig og levekår	KS	3 200	1 100	-66 %
Kap.	552 53	FORNY	IE	13 500	15 300	13 %
Kap.	552 53	MOBI	IE	33 300	25 600	-23 %
Kap.	552 53	Verdiskapning 2010 (VS2010)	IE		5 100	
Sum				66 300	67 000	1 %

3.13 Kultur- og kirkedepartementet

Departementet støtter to nye programmer i Forskningsrådet, Kulturforskning og Kommunikasjon, IKT og medier. Kulturforskning overtar den tidligere støtten til Program for kulturstudier.

Tabell 3-30 Bevilgninger fra KKD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap.	320 79	Program for kulturstudier	KS	1 971		-100 %
	335	Kommunikasjon, IKT og medier	KS		1 600	
		Kulturforskning	KS		2 048	
Sum				1 971	3 648	85 %

3.14 Samferdselsdepartementet

Det gis en betydelig økning i bevilgningen fra Samferdselsdepartementet til Forskningsrådet. Økningen er på over 20 mill. kroner, eller nesten 27 prosent.

En stor del av veksten går til forskning innenfor telekommunikasjon, men også den nye satsingen Transportrisiko og sikkerhet gis en betydelig økning.

Tabell 3-31 Bevilgninger fra SD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003 ¹⁾	Endring 2002 -2003
Kap.	1301 50	Byutvikling	KS	1 000	1 000	0 %
Kap.	1301 50	Strategisk instituttprogram til TØI	KS	2 400	3 800	58 %
Kap.	1301 50	Grunnbevilgning til TØI	KS	3 400	3 400	0 %
Kap.	1301 50	Regional utvikling	KS	500	500	0 %
Kap.	1301 50	Transportrisiko og sikkerhet	KS	4 000	6 000	50 %
Kap.	1301 50	SKIKT	KS	8 600		-100 %
Kap.	1301 50	KIM	KS		8 600	
Kap.	1301 50	Miljø og helse	MH	300	300	0 %
Kap.	1301 50	Telekommunikasjon	NT	24 000	28 800	20 %
Kap.	1301 50	Transportforskning (PULS)	IE	12 500	16 200	30 %
Kap.	1301 50	Telekommunikasjon	IE	21 000	29 700	41 %
Sum				77 700	98 300	27 %

3.15 Sosialdepartementet

Fra og med 2003 er tildelingen av midler til forskningsprogrammer under Forskningsrådet samlet over kap. 620.50. Det er budsjettert med en økning på 5 mill. kroner sett i forhold til revidert budsjett 2002. Økningen er først og fremst knyttet til satsingen på aldersforskning og programmet *Helse og samfunn*.

Tabell 3-32 Bevilgninger fra SOS fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap.	620 , post	50 Helsetjenester og helseøkonomi	MH	2 000	2 000	0 %
Kap.	620 , post	50 Helse og samfunn	MH	2 950	4 000	36 %
Kap.	620 , post	50 Mental helse	MH	750	750	0 %
Kap.	620 , post	50 Arbeid og helse	MH	1 880	1 900	1 %
Kap.	620 , post	50 Aldersforskning	MH	2 500	4 250	70 %
Kap.	620 , post	50 Aldersforskning	KS	2 500	4 250	70 %
Kap.	620 , post	50 Arbeidslivsforskning	KS		1 500	
Kap.	620 , post	50 Velferdsprogrammet	KS	27 090	25 250	-7 %
Kap.	620 , post	50 IT-FUNK	IE	4 230	5 000	18 %
Sum				43 900	48 900	11 %

3.16 Helsedepartementet

Fra og med 2003 er tildelingen av midler til forskningsprogrammer under Forskningsrådet samlet over kap. 701.50, 108,4 mill. kroner for 2003, en økning på 7,2 mill. kroner, eller 7,1 prosent, sett i forhold til revidert budsjett 2002. I tillegg er det budsjettert med totalt 9,8 mill. kroner til de to forskningsbaserte evalueringene av helsereformer som Forskningsrådet har satt i gang på oppdrag fra det tidligere Sosial- og helsedepartementet. Til sammen et årsbudsjett på 118,2 mill kroner.

Fordelingen av forskningsmidlene fremgår av tabell 3-33. Programmene og satsingenes samlede budsjetteramme for 2003 fremgår av tabellene som følger etter de områdevis omtalene. Bevilgningen til næringsrettet bio- og genteknologi er i 2003 fordelt til relevante prosjekter innenfor Forskningsrådets fellessatsingen på *Etikk, samfunn og bioteknologi* (0,8 mill. kroner) og forskningsprogrammene *Molekylærmedisin og genteknologi* (1,15 mill.

kroner) og *Miljø og helse* (1,0 mill. kroner). HDs andel av satsingen på *Etikk, samfunn og bioteknologi* utgjør derfor samlet sett 1,0 mill. kroner i 2003.

Det er budsjettert med 20,4 mill. kroner til kreftforskningen for 2003. I tillegg til den særskilte satsingen på store kreftprosjekter, er fire mill. kroner fordelt til relevante prosjekter innenfor faggruppene Basal medisinsk forskning I og II (0,750 mill. kroner hver), faggruppen for Klinisk forskning (1,0 mill. kroner) samt programmene *Miljø og helse* (1,0 mill. kroner) og *Helse og samfunn* (0,5 mill. kroner).

Tabell 3-33 Bevilgninger fra HD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Kap. 701 , post 50	Helsetjenester og helseøkonomi	MH	12 400	12 450	0 %
Kap. 701 , post 50	Helse og samfunn	MH	10 300	10 300	0 %
Kap. 701 , post 50	Mental helse	MH	22 000	24 600	12 %
Kap. 701 , post 50	Miljø og helse	MH	4 300	4 600	7 %
Kap. 701 , post 50	Arbeid og helse	MH	2 000	2 000	0 %
Kap. 701 , post 50	Pasientnær klin forskn og alternativ medisin	MH	12 200	12 600	3 %
Kap. 701 , post 50	IKT i medisin og helsetjeneste	MH	1 500	1 500	0 %
Kap. 701 , post 50	Næringsr. bio- og gentek	MH	2 800	2 950	5 %
Kap. 701 , post 50	Etikk,samf,biotek	MH		200	
Kap. 701 , post 50	Molekylærmedisin og gentekn, inkl stamceller	MH	1 500	5 000	233 %
Kap. 719 , post 50	Kommuneloven	KS	400		-100 %
Kap. 701 , post 50	EU5 Strålevernprogram	MU	1 000	1 000	0 %
Kap. 701 , post 50	Drikkevannsforskning	NT	3 000	3 000	0 %
Kap. 701 , post 50	Farmakologisk og farmasøytisk forskning	MH	2 000	2 000	0 %
Kap. 701 , post 50	Kreftforskning	MH	20 000	20 400	2 %
Kap. 701 , post 50	Strategisk satsing: Mat og helse	MH	3 800	3 800	0 %
Kap. 701 , post 50	Strategisk satsing: Antibiotikares	MH	2 000	2 000	0 %
Kap. 743 , post 70	Evaluering - opptr.plan for psykisk helse	MH	5 000	5 000	0 %
Kap. 701 , post 21	Evaluering - fastlegereformen	MH	4 800	4 800	0 %
Sum			111 000	118 200	6 %

3.17 Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementet styrker sin bevilgning med nesten 9 mill. kroner. Som tabell 3-34 viser er økningen i hovedsak knyttet til Øst-Europaprogrammene. Øst-Europaprogrammene er et samarbeid mellom Universitets- og høyskolerådet og Forskningsrådet. Gjennom dette samarbeidet er det inngått tre separate avtaler om tre samarbeidsprogrammer innen forskning og høyere utdanning med henholdsvis Russland, kandidatlandene til EU og Sørøst-Europa.

Midlene til Europa-programmet kanaliseres ikke lenger via Forskningsrådet. 4 mill. kroner av det totale beløpet fra UD skal i stedet benyttes til prosjekter innen Europaforskning generelt.

Tabell 3-34 Bevilgninger fra UD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing.
Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2003	2002
				2002		-2003
Kap.	100 21	Europaforskning generelt	KS	3 000	4 000	33 %
Kap.	154 73	Kulturtiltak i utviklingsland	STR	1 500	1 550	3 %
Kap.	165 70	Forskning og utviklingsspørsmål	MU	53 085	52 640	-1 %
Kap.		Øst-Europaprogrammene	MU	14 000	22 301	59 %
Kap.		EU5 strålevernprogram	MU	1 000	1 000	0 %
Sum				72 585	81 491	12 %

4 Områdenes budsjetter

4.1 Bioproduksjon og foredling

4.1.1 Inntekter og føringer

Bioproduksjon og foredling legger for 2003 til grunn en total budsjetttramme på 821,5 mill. kroner. Dette er en økning på 17,5 prosent sammenliknet med revidert budsjett 2002.

Budsjetttrammen inkluderer 154,5 mill. kroner til en satsing på funksjonell genomforskning (FUGE). Holder en bevilgningen til FUGE utenfor, er rammen økt med 71,8 mill. kroner eller 12,1 prosent sammenliknet med revidert budsjett 2002.

Generelle midler til forskningsformål fra Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), Fiskeridepartementet (FID), Landbruksdepartementet (LD) og Nærings- og handelsdepartementet (NHD) samt midler fra Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet) utgjør i alt 753,2 mill. kroner. Holder en også her FUGE utenfor, er bevilgningen av generelle midler økt med 12,8 prosent i forhold til 2002. Instituttbevilgningen over LDs budsjett (kap. 1137 p. 51) utgjør 147,1 mill. kroner (+ 3,3 prosent i forhold til 2002). Spesielle departementsmidler og diverse inntekter er budsjettert med henholdsvis 22,3 mill. kroner og 45,9 mill. kroner.

Tabell 4-1 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002, budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002- 2003
Utdannings- og forskningsdepartementet					
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd	18 719	21 293	13,8 %
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd - <i>FUGE</i>	0	49 500	
Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskaping	32 152	59 700	85,7 %
Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskaping - <i>FUGE</i>	104 000	105 000	1,0 %
Sum			154 871	235 493	52,1 %
Nærings- og handelsdepartementet					
Kap.	920 , post	50 Norges forskningsråd	22 500	25 500	13,3 %
Sum			22 500	25 500	13,3 %
Fiskeridepartementet					
Kap.	1023 , post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	205 480	218 680	6,4 %
Kap.	1023 , post	71 Tilskudd til programmet MABIT	5 000	5 000	0,0 %
Sum			210 480	223 680	6,3 %
Landbruksdepartementet					
Kap.	1137 , post	50 Norges forskningsråd, Forskningsprogr. etc.	109 645	126 474	15,3 %
Kap.	1137 , post	51 Norges forskningsråd, Basisbevilgning inst.	142 404	147 103	3,3 %
Kap.	1150 , post	77 Jordbruksavtalen, diverse program/prosjekt	20 695	17 285	-16,5 %
Sum			272 744	290 862	6,6 %
SUM DEPARTEMENTENE			660 595	775 535	17,4 %
Diverse inntekter			38 570	45 916	19,0 %
SUM TOTALT			699 165	821 451	17,5 %

Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD)

Bioproduksjon og foredling disponerer i 2003 21,3 mill. kroner av UFD-midler til rekrutteringsstipend innen fiskeri, havbruk og landbruk. Dette er en økning på 2,6 mill. kroner eller 13,8 prosent i forhold til 2002. Av bevilgningsrammen er 2,3 mill. kroner kompensasjon

for dekning av pensjonsutgifter i lønnsutgiftene vedr. kontrakter med universitetene. Det er ikke gitt noen føringer i St. prp. nr. 1 (2002-2003) om hvilke områder som skal prioriteres. Alle midlene er fordelt til forskerrekruttering innenfor virkemidlet strategiske programmer. Av rammen går 11,8 mill. kroner til forskerrekruttering for fiskeri- og havbrukssektoren og 9,5 mill. kroner til rekruttering for landbrukssektoren.

For 2003 disponerer Bioproduksjon og foredling 59,7 mill. kroner av avkastningen fra Forskningsfondet til spesielle satsinger innen marin forskning. Dette er en økning på hele 27,5 mill. kroner eller 85,7 prosent fra 2002. Midlene er fordelt til tre større prosjekter innen satsingen på næringsrettede kompetansefelt, til ett Senter for fremragende forskning (Aquaculture Protein Centre) og til de spesielle satsingene *Marine oppdrettsarter*, *Bioprospektering* og *Bioinformatikk* samt den marine delen av satsingen *Overvåking av marine og terrestriske systemer (IKT)*.

Området Bioproduksjon og foredling er videre tillagt sekretariatsansvaret for FUGE (funksjonell genomforskning). For 2003 er det avsatt 105,0 mill. kroner av avkastningen fra Forskningsfondet til denne satsingen. I tillegg er det bevilget 49,5 mill. kroner av generelle departementsmidler fra UFD (kap. 285, post 52) slik at den totale rammen til FUGE for 2003 er 154,5 mill. kroner.

Nærings- og handelsdepartementet (NHD)

Bioproduksjon og foredlings bevilgningsramme fra NHD er på 25,5 mill. kroner i 2003, som tilsvarer en økning på 3,0 mill. kroner eller 13,3 prosent fra 2002 til 2003 etter at rammen ble redusert med hele 31,2 prosent fra 2001 til 2002. Bevilgningen finansierer brukerstyrt FOU med sikte på økt verdiskaping med utgangspunkt i biologiske ressurser og næringsmidler. Departementet legger vekt på at det gis stimulans til marin bioteknologi og økt kommersialisering.

Fiskeridepartementet (FID)

Bioproduksjon og foredlings bevilgningsramme av generelle midler fra FID er for 2003 på 218,7 mill. kroner. Dette er en økning på 13,2 mill. kroner eller 6,4 prosent i forhold til 2002. Av veksten er 5,0 mill. kroner øremerket økt grunnbevilgning til Fiskeriforskning.

Satsingen på marin forskning og utvikling over FIDs budsjett har som overordnet mål å utvikle kunnskap for å ivareta og utløse verdiskapingspotensialet i fiskeri- og havbruksnæringen. Departementet prioriterer i tråd med sin FOU-strategi forskning rettet mot utvikling av markedskunnskap, havbruksforskning inklusive dyrking av havet, produkt- og prosessutvikling samt forskning for bedre utnyttelse av råstoffet, bl.a. gjennom marin bioteknologi. Når det gjelder departementets mer spesifikke prioriteringer og føringer, vises det til departementsavsnittet under kap. 3.4.

Satsingen knyttet til *MABIT (Marin bioteknologi i Tromsø)* forutsettes videreført i 2003 med en sannsynlig bevilgning på 5,0 mill. kroner gitt som spesielle midler.

Landbruksdepartementet (LD)

Av departementets generelle bevilgning til forskningsformål (midler over post 50) disponerer Bioproduksjon og foredling i 2003 126,5 mill. kroner. Dette er en økning på 16,8 mill. kroner eller 15,3 prosent i forhold til revidert budsjett for 2002.

Med utgangspunkt i Langtidsplanen for landbruksforskning prioriterer Landbruksdepartementet forskning knyttet til forbrukerholdninger, matvarekvalitet og matvaretrygghet i hele

verdikjeden og kunnskapsutvikling knyttet til verdiskaping i jord- og skogbruk. Til grunn for prioriteringene i 2003 ligger også den nye handlingsplanen for utvalgte og høyt prioriterte innsatsområder innen landbruksforskningen *Prioritering innen mat- og landbruksforskning*. Følgende sju innsatsområder er spesielt viktige innen norsk landbruksforskning framover: Trygge matvarer, Produksjon av spesialiserte landbruksprodukter, Kollektive goder, Biologisk mangfold, Klima og energi, Økologisk landbruk samt Kunnskapsgrunnlag for politikkutforming. Når det gjelder departementets mer spesifikke faglige og beløpsmessige prioriteringer og føringer, vises det til departementsavsnittet under kap. 3.5.

Departementets ramme for basisbevilgninger til landbruksinstituttene (midler over post 51) øker med 4,7 mill. kroner eller 3,3 prosent i forhold til 2001, til totalt 147,1 mill. kroner. Veksten representerer i sin helhet en pris- og kostnadskompensasjon.

Av jordbruksavtalemidler er det foreløpig budsjettert med en bevilgning på 17,3 mill. kroner, som gjelder avtalefestede forpliktelser for enkeltprosjekter og tematiske satsinger, bl.a. en videreført satsing på forskning om Scrapie, kugalskap og Creutzfeldt-Jacobs sykdom.

4.1.2 Mål og prioriteringer

Målet for området Bioproduksjon og foredling er å videreutvikle det vitenskapelige grunnlaget for en bærekraftig utnyttelse av biologiske ressurser og fremme en lønnsom og livskraftig næringsvirksomhet med utgangspunkt i disse ressursene. Området stimulerer til forskning rettet mot ressurs- og miljøforhold innenfor landbruk, fiskeri, havbruk og den foredlingsindustri og distribusjon som har sin basis i råvarer fra primærnæringene. Et sentralt siktemål er å gjøre primærnæringene og foredlingsindustrien mer robuste gjennom tilpassing til nye markedsforhold, og at forskningen vil bidra til at Norge utnytter det betydelige potensial for verdiskaping som ligger i en høyere grad av foredling av biologiske ressurser både på land og i havet.

Området legger særlig vekt på å følge opp Forskningsmeldingens prioriteringer (St. meld. nr. 39 (1998-99) *Forskning ved et tidsskille*), Forskningsrådets strategier og departementenes FoU-strategier og forskningsplaner. Landbruksdepartementet og Norges forskningsråd har i samarbeid utarbeidet en handlingsplan for utvalgte og høyt prioriterte innsatsområder innen landbruksforskningen *Prioritering innen mat- og landbruksforskning*. Denne er retningsgivende for prioriteringene i 2003.

Hovedprioriteringene for området Bioproduksjon og foredling vil i 2003 være:

- en bredt anlagt FoU-innsats på hele spekteret av marin forskning
- forskning for bedret konkurransekraft i landbruksproduksjonen og landbruksbasert næringsmiddelindustri med vekt på matvarekvalitet og forbrukertrygghet - mat, ernæring og helse
- forskningsbasert kunnskapsproduksjon knyttet til skogsektoren og potensial for verdiskaping og bidrag til miljøpolitisk måloppnåelse - virkninger av klimaendringer, CO₂-opptak i skog og bioenergi
- strategisk grunnleggende og næringsrettet bioteknologisk forskning med vekt på marin bioteknologi
- forskerrekuttering
- internasjonalt forskningssamarbeid

4.1.3 Fordeling av budsjett

Bioproduksjon og foredling benytter i 2003 grunnbevilgninger, strategiske programmer og forskningsprogrammer for å realisere sine prioriteringer. Frittstående ikke programtilknyttede

prosjekter eller frittstående stipend er ikke et eget virkemiddel i området. Forskerrekruttering og personrettet internasjonal kompetanseutveksling skjer innenfor de øvrige virkemidler.

Utgangspunktet for fordelingen av de tildelte budsjetterammer på virkemidler og aktiviteter, jfr. tabell 4-2 nedenfor har vært signaler i departementenes styringsdokumenter, Forskningsrådets budsjettforslag for 2003 og avveininger av departementenes ulike øremerkinger og føringer i budsjettproposisjonene og de foreløpige tildelingsbrevene

Tabell 4-2 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter/virkemidler. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer				
Grunnforskningsprogrammer	3 000	3 000	3 000	3 000
Handlingsrettede programmer	290 273	325 515	236 520	268 400
Sum programmer	293 273	328 515	239 520	271 400
FUGE	104 000	154 500	104 000	154 500
Stipend	100		100	
Prosjekt- og miljøstøtte	100		100	
Frittstående EU-prosjekter				
Andre frittstående prosjekter	7 512	7 086		
Sum frittstående prosjekter	7 712	7 086	200	0
Grunnbevilgninger	112 100	118 100	112 100	118 100
Strategiske programmer	165 478	185 150	162 478	181 150
Utstyr og instrumenter				
Andre infrastrukturentak	3 900	3 400	3 900	3 400
Sentre for fremragende forskning		9 300		9 300
Sum infrastruktur	281 478	315 950	278 478	311 950
Kontingenter				
Informasjon/formidling/publisering	2 312	1 500	2 312	1 500
Planlegging/utredning/evaluering	3 775	4 400	3 775	4 400
Stimuleringsiltak og nettverksbygging	5 041	4 500	5 041	4 500
Sum diverse FoU-aktiviteter	11 128	10 400	11 128	10 400
Disposisjonsfond	1 574	5 000	1 574	5 000
Sekretariater				
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	0	0	0	0
SUM TOTALT	699 165	821 451	634 900	753 250

Programmer

Den prosjektfinansierte forskningen i Bioproduksjon og foredling skjer med svært få unntak innenfor rammen av de åtte forskningsprogrammene som området administrerer. Programstrukturen er heldekkende innenfor områdets sektoransvar. Verdikjedepriippet og verdikjedetenking er lagt til grunn for organiseringen. Brukerstyrt forskning er lagt til det program der den tematisk hører hjemme. I tillegg til de åtte ordinære programmene er området hovedfinansør av programmet/satsingen *MABIT (Marin bioteknologi i Tromsø)*, samarbeider med området Miljø og utvikling om programmet *KlimaEffekter - Effekter av og tilpasninger til klimaendringer* og samarbeider med området Naturvitenskap og teknologi om grunnforskningsprogrammet *Overvåking av marine og terrestriske systemer (Fondsmidler)*. Den samlede finansieringsrammen for disse 11 programmene/satsingene utgjør i 2003

328,5 mill. kroner eller 49,3 prosent av totalbudsjettet (ekskl. FUGE). Området administrerer dessuten også *Utviklingsfondet for skogbruket* og har sekretariatsansvaret for *FUGE*.

I det følgende er det gitt en kort omtale av de programmene Bioproduksjon og foredling bidrar finansielt til gjennomføring av i 2003:

Bioteknologi

Programmet har som mål å bidra til økt verdiskaping ved bruk av bioteknologi i primærnæringene og i utnyttelse av marine ressurser, videreforedling og i industriell anvendelse og bidra til økte kunnskaper om konsekvenser for sikkerhet, miljø og samfunn ved bruk av moderne bioteknologi. Programmet omfatter fem temaområder; Matvarekvalitet og forbrukertrygghet, Marin bioteknologi, Miljøbioteknologi, Genetisk karakterisering og Andre områder som skog, prydplanter og fôr. Programmet finansieres med midler fra FID, LD, NHD, Jordbruksavtalen og Forskningsfondet (næringsrettede kompetansefelt) og har et totalbudsjett på 43,4 mill. kroner i 2003.

Fiskeriteknologi

Programmets hovedmål er å bidra til at fiske- og fangstflåten med basis i et bredt kunnskapsgrunnlag og gjennom teknologisk FoU kan øke verdiskapningen og høste marine ressurser på en bærekraftig måte. Videre skal programmet bidra til oppbygging av økt kompetanse og et bredt kunnskapsgrunnlag innen FoU i fangst- og flåteleddet slik at Norge kan være et foregangsland både i praktisk fiske og når det gjelder konkurransedyktige produkter og systemer fra norsk leverandørindustri. Programmet finansieres med midler fra FID og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) og har et totalbudsjett på 17,6 mill. kroner i 2003.

HAVBRUK – Produksjon av akvatiske organismer

Programmet har som mål å medvirke til å sikre og videreutvikle det faglige grunnlaget for en markedsrettet, miljø- og ressursvennlig produksjon av akvatiske organismer. Dette inkluderer kunnskap for å videreutvikle oppdrett av laksefisk og å sikre det faglige grunnlaget for kommersiell produksjon av marine og andre arter. Videre skal programmet bidra med kunnskap som kan sikre kvalitet på produktet gjennom hele verdikjeden, kunnskap som kan sikre trygghet i matproduksjonen, fiskens miljø og velferd samt kunnskap som kan bidra til nye former for havbruk. Programmet er organisert i åtte delprogrammer; Kvalitet i produksjonen, Slakting, transport og distribusjon, Produksjon og drift, Helse og sykdom, Fôr, ernæring, fôring og fôrteknologi, Avl og genetikk, Teknologi og utstyr og Miljø. Av nye arter gis forskning om torsk høy prioritet. Programmet finansieres med midler fra FID, LD, Forskningsfondet (næringsrettede kompetansefelt) og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) og har et totalbudsjett på 75,7 mill. kroner i 2003.

Jord, planter og husdyr

Programmet skal medvirke til økt kunnskap for videre utvikling av primærproduksjonen i jordbruket. Det skal legges vekt på bærekraftig bruk av innsatsfaktorer gjennom hele produksjonskjeden, slik at ressurs- og produksjonsgrunnlag kan forvaltes i et langsiktig perspektiv med sterk fokusering på miljø, kulturlandskap, helse og livskvalitet. Programmets aktivitet organiseres i tre delområder; Jord og planteproduksjon, Dyrehold og dyrehelse og Driftsformer, næringsutvikling og økonomi. Prioriterte områder for 2003 er matvarekvalitet, trygge matvarer, økologisk landbruk og dyrevelferd og etisk dyrehold. Programmet finansieres med midler fra LD og Jordbruksavtalen og har et totalbudsjett på 50,9 mill. kroner i 2003.

KlimaEffekter - Effekter av og tilpasninger til klimaendringer

Programmet starter opp i 2003 og skal i en første fase ha fokus på viktige virkninger av klimaendringer i Norge (inkl. norsk Arktis) og nærliggende havområder. Tematisk vil programmet ta opp nødvendig grunnleggende naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig forskning, så vel som problemområder knyttet til enkelte næringssektorer med hovedvekt på primærnæringene fiskeri og havbruk, landbruk og skogbruk. Det vil i tillegg bli lagt stor vekt på å bringe fram fler- og tverrfaglige integrerende studier der flere aspekter ved virkninger i klimaendringer sees i sammenheng med andre viktige endringsprosesser i samfunnet. Programmet gjennomføres i samarbeid mellom områdene Bioproduksjon og foredling og Miljø og utvikling med sistnevnte som ansvarlig område. Programmet finansieres med midler fra MD, UFD, FID og LD. Bevilgningsrammen for 2003 er 21,5 mill. kroner, hvorav bevilgningene fra FID og LD – i alt 3,0 mill. kroner – kanaliseres gjennom Bioproduksjon og foredling.

Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT)

MABIT er et næringsrettet forsknings- og industriutviklingsprogram. Programmet skal bidra til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen og bioteknisk industri ved å virke som aktiv pådriver og koordinator for styrking av FoU og industrielle aktiviteter innen marin bioteknologi i Tromsø-regionen. Programmet ble startet opp i 1998. Det forventes at FID vil bidra finansielt med 5,0 mill. kroner for 2003 som kanaliseres gjennom Forskningsrådet.

Marine ressurser, miljø og forvaltning (MARE)

Programmet skal framskaffe ny viten om våre marine økosystemer, utvikle kunnskapsbasis og metodisk grunnlag for kommersiell høsting av marine ressurser, utvikle bioøkonomiske modeller og utvikle kalibrerte målesystemer og modeller for bl.a. effektivisering av marin ressurs- og miljøovervåking. I tillegg til å oppnå ny vitenskapelig erkjennelse, er det en klar målsetting at programmet skal bidra til å utvikle marine fagdisipliner som støtter opp om framtidig verdiskaping innenfor en bærekraftig utvikling. Programmet er et fellesprogram mellom Bioproduksjon og foredling, Miljø og utvikling og Naturvitenskap og teknologi og hvor Bioproduksjon og foredling har det administrative ansvaret. Programmet finansieres med midler fra FID, UFD og MD samt øremerkede midler fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF). Programmets totalbudsjett for 2003 er 37,6 mill. kroner, hvorav 9,9 mill. kroner kanaliseres via NT (5,0 mill. kroner) og MU (4,9 mill. kroner).

Marked og samfunn

Programmet skal styrke det samfunnsvitenskapelige kunnskapsgrunnlaget til støtte for ressurs- og miljøforvaltning, næringsutvikling samt produksjon, distribusjon og omsetning av varer og tjenester innen fiskeri og havbruk, jordbruk, skogbruk og utmarksproduksjoner. Programmet skal styrke markedskompetansen for de bioproduserende næringer og for forvaltningen. Programmet skal i tillegg øke kompetansen innenfor fag og disipliner som betjener dette forskningsbehovet. Programmet er organisert i fire tematiske områder; Markedsforskning, Næringsutvikling, Areal-, ressurs- og miljøforvaltning og Organisasjon og ledelse. Programmet finansieres med midler fra FID, LD, Jordbruksavtalen og Forskningsfondet (næringsrettede kompetansefelt) og har et totalbudsjett på 39,9 mill. kroner i 2003.

Næringsmidler

Programmet skal bidra til å styrke det forskningsbaserte kunnskapsgrunnlaget slik at norske forskningsmiljøer innehar og utvikler vitenskapelig kompetanse og kapasitet på internasjonalt nivå og slik at norsk næringsmiddelindustri framstår som en markedsorientert, konkurransedyktig, miljøvennlig og lønnsom industri. Programmet skal videre styrke kunnskapsgrunnlaget slik at myndighetenes og industriens forutsetning for å bidra til trygg og sunn mat i det

norske markedet bedres, og bidra til at norske interesser på området ivaretas internasjonalt. Programmet består av de fire temaområdene Matvarekvalitet, -trygghet og forbrukertillit, Råvarer, Prosess, teknologi, miljø og logistikk og Produkter. Forskning innenfor Matvarekvalitet og forbrukertrygghet i regi av Statens næringsmiddeltilsyn er lagt til programmet. Det er etablert et samarbeid med området Medisin og helse om forskning innenfor Mat og helse. Programmet finansieres med midler fra FID, LD, NHD, SNT og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) og har et totalbudsjett på 49,9 mill. kroner i 2003.

Overvåking av marine og terrestriske systemer

Programmet skal utvikle kunnskap og teknikker av vesentlig betydning for framtidige ressurs- og miljøovervåkingssystemer. Dette skal omfatte fornybare hav- og landressurser av økonomisk betydning for Norge. Programmet startet i 2000 og har programperiode t.o.m. 2004. Programmet gjennomføres i samarbeid mellom Bioproduksjon og foredling og Naturvitenskap og teknologi med sistnevnte som ansvarlig område. Programmet finansieres med midler fra Forskningsfondet. Bevilgningsrammen for 2003 er 7,3 mill. kroner hvorav 3,0 mill. kroner kanaliseres gjennom Bioproduksjon og foredling.

Skog – ressurser og verdiskaping

Programmet skal øke kunnskapen om naturgitte og menneskeskapt prosessers betydning for skogens samlede ressurser og bidra til økt verdiskaping. Videre skal programmet øke kunnskapen om biologiske prosesser og relevante organismer i skog og øke kunnskap og kompetanse som bidrar til en variert og lønnsom utnyttelse av skogressursene. Programmet finansieres med midler fra LD og har et totalbudsjett på 12,3 mill. kroner i 2003.

Utviklingsfondet for skogbruket

Bioproduksjon og foredling administrerer fra 2000 forvaltningen av midler fra *Utviklingsfondet for skogbruket*. Midlene skal benyttes til fremme av forskning, utvikling, informasjon og opplæring innen skogbruket samt til andre tiltak av interesse for skogbruksnæringen. Fondets midler forvaltes og disponeres av et styre med fem medlemmer fra Skogbrukets landsforening, Norges skogeierforbund, Norsk skogbruksforening og Landbruksdepartementet. Fondet tilføres årlig en bevilgning over Landbruksdepartementets budsjett i størrelsesorden 3 mill. kroner.

FUGE - Funksjonell genomforskning

Etter forslag fra Regjeringen i St. prp. nr. 1 (2001-2002) ble det vedtatt igangsatt en offentlig satsing på funksjonell genomforskning (FUGE) med en ramme på 100,0 mill. kroner for 2002 finansiert av avkastningen fra Forskningsfondet. For 2003 er det bevilget 154,5 mill. kroner, fordelt med 105,0 mill. kroner fra Forskningsfondet og 49,5 mill. kroner av generelle midler fra UFD. Målet med FUGE er en betydelig opprustning av norsk bioteknologisk forskning og en nasjonalt koordinert omstillingsprosess for forskningssystemet med sikte på å bringe Norge på høyden forskningsmessig med den internasjonale utviklingen. Forskingen skal være konsentrert om grunnleggende funksjonell genomforskning, men med særskilte mål for biologisk grunnforskning (inkludert bioinformatikk) og marin og medisinsk forskning. Mat- og landbruksforskningen skal inngå som en naturlig og integrert del av satsingen.

Satsingen er organisert med et eget styre oppnevnt av Hovedstyret. Tildelingen av midler for 2002 ble konsentrert om å bygge opp teknologiplattformen for det norske forskningsmiljøet samt å rekruttere unge forskere ved hjelp av karrierestipend. Friske midler for 2003 vil hovedsakelig tildeles store prosjekter som utnytter de nyopprettede teknologiplattformene i sin forskning. Karrierestipend og internasjonalisering vil fortsatt være viktige satsningsområder. Næringsutvikling, etikk og miljøforskning likeså.

Infrastruktur

Grunnbevilgninger

Bioproduksjon og foredling fordeler midler fra LD til grunnbevilgninger til landbruksforskningsinstituttene Akvaforsk, Bygdeforskning, Jordforsk, NILF, NORSØK, Planteforsk, Skogforsk og Veterinærinstituttet. Rammen for grunnbevilgninger til disse instituttene er økt med 0,5 mill. kroner i forhold til 2002 – fra 88,5 til 89,0 mill. kroner.

Bioproduksjon og foredling fordeler midler fra FID til grunnbevilgninger til fiskeriinstituttene Fiskeriforskning, Norconserv og SINTEF Fiskeri og havbruk. Rammen for grunnbevilgninger til disse instituttene er økt med 5,5 mill. kroner i forhold til 2002 – fra 23,6 til 29,1 mill. kroner. 5,0 mill. kroner av veksten går til økt grunnbevilgning til Fiskeriforskning og er bl.a. begrunnet i sammenslåingen av Fiskeriforskning og bransjeinstituttet SSF i Bergen.

Strategiske programmer

Området tildeler strategiske programmer til de instituttene det har basisbevilgningsansvar for. Dessuten tildeles det strategiske programmer til andre forskningsinstitutter og til forskningsmiljøer ved universiteter og vitenskapelige høyskoler innenfor områdets ansvarsområde. Formålet er å skape forskningsmiljøer av høy kvalitet gjennom målrettet grunnleggende forskning, anvendt forskning og kompetanseoppbygging. Forskerutdanning inngår i de aller fleste strategiske programmer som tildeles midler fra Bioproduksjon og foredling.

Av ordinære midler over UFDs, FIDs og LDs budsjetter har området for 2003 avsatt i alt 151,2 mill. kroner til strategiske programmer, en økning i forhold til 2002 på 15,7 mill. kroner. I tillegg disponerer området midler fra FHF og Jordbruksavtalen til delfinansiering av noen strategiske programmer. Det igangsettes i alt 13 nye strategiske programmer fra 2003. Av disse er fire programmer rettet mot fiskeri- og havbrukssektoren og sju programmer rettet mot landbrukssektoren. To av de nye strategiske programmene er felles for begge sektorene.

Av forskningsfondsmidler er det bevilget 30,0 mill. kroner til strategiske programmer. Midlene er øremerket for kompetanseoppbygging og forskning av grunnleggende karakter innenfor temaene *Bioinformatikk*, *Bioprospektering* og *Marine arter i oppdrett*. Av rammen er 15,0 mill. kroner utlyst som en økt satsing innen *Bioprospektering* fra 2003.

Andre infrastrukturtiltak

Andre infrastrukturtiltak gjelder investeringsstøtte til Akvaforsk AS (gjenkjøp av forskningsanlegget på Averøya) (2,0 mill. kroner), et professorat (agroøkologi) ved Norges landbruks-høgskole (0,4 mill. kroner) og finansiering av Gründerskolen (1,0 mill. kroner).

Sentre for fremragende forskning

Det er avsatt 9,3 mill. kroner til etablering og oppfølging av ett Senter for fremragende forskning - Aquaculture Protein Centre

Diverse FoU-aktiviteter

Det er avsatt i alt 1,5 mill. kroner til *informasjon, formidling og publisering* i 2003. Dette gjelder refusjon av utgifter til SND i forbindelse med SMB-innovasjon og dekning av utgifter vedrørende en egen informasjonsmedarbeider i Bioproduksjon og foredling.

Det er avsatt i alt 4,4 mill. kroner til *planlegging, utredning og evaluering* for 2003. Dette inkluderer 3,4 mill. kroner til oppfølging/evaluering av aktivitetene (eks. FUGE) finansiert av Forskningsfondsmidler.

Både FID og LD prioriterer internasjonalt forskningssamarbeid høyt. Under posten *stimuleringstiltak og nettverksbygging* er det avsatt 4,5 mill. kroner for 2003. Bevilgningen skal nyttes til styrking og stimulering av den forskningsmessige kontakt og samarbeid innen Norden, med Grønland, Øst-Europa og EU samt gjennom organisasjoner som COST, EUREKA og ESF. I tillegg kommer midler bevilget under forskningsprogrammene og strategiske programmer. Av FID- og LD-bevilgningen er det avsatt midler til å dekke utgifter vedrørende en nasjonal ekspert til EU innen hver av sektorene fiskeri og akvakultur og landbruk (bygdeutvikling/ regional utvikling).

Disposisjonsfond

For 2003 er det avsatt til sammen 5,0 mill. kroner til områdets *disposisjonskonto* - 2,5 mill. kroner fra FID og 2,5 mill. kroner fra LD. Beløpet skal dekke bevilgninger gjennom året til prioriterte formål.

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Tabell 4-3 nedenfor viser fordelingen av områdets budsjett etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Tabellen inkluderer FUGE.

Veksten i budsjettet fra 2002 til 2003 er på 17,4 prosent. Veksten er ulikt fordelt mellom Forskningsmeldingens tematiske satsinger. Prosentvis er veksten størst innen Skjæringsfeltet mellom miljø og energi med 97 prosent, mens den for IKT, Medisin og helse og Marin forskning er på henholdsvis 39 prosent, 37 prosent og 20 prosent. Av en samlet vekst på 114,9 mill. kroner fra 2002 til 2003 utgjør marin forskning den største delen (56 prosent), mens Medisin og helse og Grunnforskning for øvrig utgjør henholdsvis 21 prosent og 9 prosent av veksten.

Tabell 4-3 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	23 000	23 000	32 000	23 000
Marin forskning	323 204	61 152	387 333	89 700
Medisin og helse	65 400	46 000	89 400	46 000
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	2 050		4 050	
Grunnforskning for øvrig	70 494	4 000	80 644	4 000
Annet	176 447	2 000	182 108	2 000
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	660 595	136 152	775 535	164 700

Fondet for forskning og nyskaping

Området disponerer 59,7 mill. kroner av avkastningen fra Forskningsfondet til spesielle satsinger innen marin forskning. Disponeringen av midlene koordineres og samordnes tett med aktiviteter finansiert av ordinære midler. Midlene er fordelt til tre større prosjekter innen satsingen på næringsrettede kompetansefelt (14,0 mill. kroner) og til ett Senter for fremragende forskning (Aquaculture Protein Centre) (9,0 mill. kroner). Midlene er videre fordelt til strategiske programmer innen de spesielle satsingene *Marine oppdrettsarter*, *Bioprospektering* og *Bioinformatikk* (30,0 mill. kroner) samt til den marine delen av satsingen *Overvåking av marine og terrestriske systemer (IKT)* (3,0 mill. kroner). I tillegg er det avsatt 3,7 mill. kroner til administrasjon av de fondsfinansierte satsingene.

Området Bioproduksjon og foredling er videre tillagt sekretariatsansvaret for FUGE (funksjonell genomforskning). For 2003 er det avsatt 105,0 mill. kroner av avkastningen fra Forskningsfondet til denne satsingen, jfr. omtalen foran.

Budsjettmessige bindinger

Tabell 4-4 nedenfor viser de budsjettmessige bindinger for årene 2004 og 2005 knyttet til de satsinger og aktiviteter området administrerer.

Tilsagn for virkemidlet *programmer* gjelder i 2004 summen av planleggingsrammene for områdets åtte programmer som finansieres av FID, LD og NHD - innenfor et 0-vekst budsjett. Programperioden for disse åtte programmene er 2000-2004, så for 2005 gjelder tilsagnet de kontraktsfestede forpliktelser til prosjekter innenfor programmene – utover programperioden. Under *infrastruktur* er budsjettallene for grunnbevilgninger for 2003 lagt inn som tilsagn for 2004 og 2005, mens tilsagnene for strategiske programmer gjelder kontraktsfestede forpliktelser. Også tilsagnene under virkemidlet *diverse FoU-aktiviteter* gjelder kontraktsfestede forpliktelser.

Tabell 4-4 Budsjettmessige bindinger for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2003, tilsagn 2004 og 2005. 1 000 kroner.

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	271 400	271 400	151 713
FUGE	154 500	154 500	154 500
Frittstående prosjekter			
Infrastruktur	311 950	296 232	246 989
Diverse FoU-aktiviteter	10 400	2 628	1 180
Disposisjonsfond	5 000		
Felleskostnader			
SUM TOTALT	753 250	724 760	554 382

4.1.4 Doktorgradsutdanning

Tabell 4-5 nedenfor gir anslag og plantall for områdets doktorgradsstipendiater i årene 2002 og 2003. Tallene er eksklusiv FUGE-satsingen.

Anslag for 2002 ser ut til å gi et omfang av doktorgradsstipend i området på ca. 195 årsverk, fordelt med 100 årsverk innen fiskeri og havbruk og 95 årsverk innen landbruk. Økte årsverkrammer for doktorgradsstipendiater fra 2003 medfører at plantallet for 2003 opprettholdes som for 2002, til tross for budsjettvekst fra 2002 til 2003.

Tabell 4-5 Doktorgradsstipendiater. Anslag 2002, plantall 2003. Totale årsverk

	Totale årsverk ¹⁾	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Stipend innen fiskeri og havbruk	100	100
Stipend innen landbruk	95	95
SUM TOTALT	195	195

¹⁾ Ekskl. FUGE-satsingen

4.1.5 Internasjonalt forsknings samarbeid

Omfanget av det internasjonale forsknings samarbeidet i Bioproduksjon og foredling er vist i tabell 4-6 nedenfor. Tallene er eksklusiv FUGE-satsingen.

Aktiviteten inndeles i to hovedgrupper; *Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid* og *Internasjonalt forskningssamarbeid utenfor det organiserte og avtalefestede samarbeidet*. Volummessig vil områdets internasjonale engasjement i 2003 ha om lag samme omfang som i 2002. Det vil bli rettet sterk fokus mot EUs nye rammeprogram for forskning og alliansebygging for norsk deltakelse i dette programmet.

Tabell 4-6 Internasjonalt forskningssamarbeid (ekskl. FUGE-satsingen). Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	7 400	9 000
EUREKA	500	500
COST	1 500	1 500
CERN		
EMBL		
EMBO		
ESA		
OECD Halden-reaktoren		
Nordiske	3 450	3 000
Stipendprogram	150	150
Øvrig samarbeid	6 000	6 000
Sum	19 000	20 150
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid		
Personbasert samarbeid	7 000	7 000
Sum	7 000	7 000
TOTALT	26 000	27 150

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

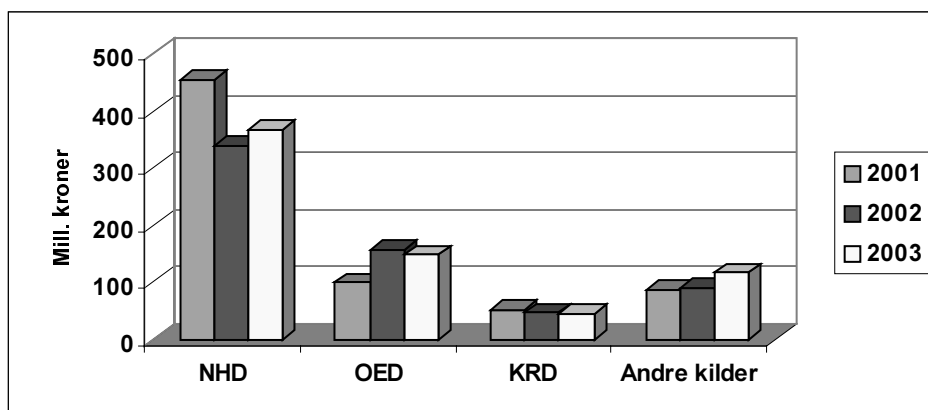
2) Omfatter prosjektsamarbeid/ forskerutdanning/ kompetanseutveksling mellom forskere/ bedrifter/ institutter.

4.2 Industri og energi

4.2.1 Inntekter og føringer

Totale inntekter i Område for Industri og energi for 2003 forventes å bli på om lag 679 mill. kroner. Dette er en økning på 47 mill. kroner (7,5 prosent) i forhold til revidert budsjett for 2002. Det dramatiske fallet i 2002 fra 2001 har dermed bare i noen grad blitt kompensert. Økningen skyldes imidlertid i stor grad økning i øremerkede midler, og i mindre grad bevilgninger fra NHD hvor bevilgningen for 2002 ble redusert med 115 mill. kroner i forhold til NHDs bevilgning for 2001. Jf. figur 4-1 under og tabell 4-7 på neste side.

Figur 4-1 Inntekter i perioden 2001 - 2003 fordelt på viktigste inntektskilder (mill. kroner).

Det overordnede mål for NHDs bevilgning Forskningsrådet er at bevilgningen skal bidra til å øke verdiskapingen i næringslivet og til å utvikle et konkurransedyktig næringsliv over hele landet.

I St. prp.1 for 2003 og i NHDs tildelingsbrev er videre angitt følgende, mer spesifikke, mål og føringer for næringsrettet brukerstyrt forskning (post 50.1) og for innovasjonstiltak (post 50.3):

- stimulere til økt verdiskaping og oppmuntre bedrifter med liten eller ingen FoU-erfaring til å bygge opp FoU-kompetanse
- benytte minst 10-12 prosent av IKT-programmets midler til innholdsrelatert FoU, herunder inkludert IT for grupper med spesielle behov. Videre blir også Forskningsrådet bedt om å bidra med midler i finansiering av IT-FUNK relaterte prosjekter.
- styrke tiltakene for kommersialisering av FoU-resultater ved å øke avsetningen til FORNY med 12 mill. kroner i forhold til nivået i 2002 (nivået i MH blir samtidig økt med 3 mill. kroner)
- avsette 20 mill. kroner til SkatteFUNN

Dette, sammen med NHDs føringer på underposter (sektorer) gir viktige budsjettmessige føringer for Forskningsrådet og for Området for Industri og energi.

I OEDs St. prp. og OEDs tildelingsbrev for 2003 vektlegger at OEDs midler skal:

- ivareta langsiktig kompetanseutvikling og konkurransekraft i berørt industri,
- sikre en samfunnsøkonomisk og bærekraftig forvaltning av Norges naturressurser
- bidra til å sikre en rasjonell og kostnadseffektiv utnyttelse av norske energi- og petroleumsressurser, herunder å bidra til å sikre økt verdiskaping og velferd for kommende generasjoner

Tabell 4-7 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post
Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. Beløp i 1000 kr.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002- 2003
Nærings- og handelsdepartementet (NHD)			
Kap. 920 , post 50.1 Brukerstyrt forskning	252 650	268 425	6,2 %
Kap. 920 , post 50.3 Innovasjonstiltak	63 900	77 300	21,0 %
Kap. 920 , post 50.4 Infrastrukturtiltak	22 000	22 000	0,0 %
Sum	338 550	367 725	8,6 %
Olje-, og energidepartementet (OED)			
Kap. 1830 , post 50 Brukerstyrt petroleumsforskning	29 300	33 600	14,7 %
Kap. 1830 , post 50 Prosjektrettet teknologi i petroleumssektoren	20 000	30 000	50,0 %
Kap. 1830 , post 50 Brukerstyrt energiforskning	62 300	64 300	3,2 %
Kap. 1830 , post 50 Utvikling av renseteknologi for gasskraftverk	45 000	20 000	-55,6 %
Sum	156 600	147 900	-5,6 %
Miljøverndepartementet (MD)			
Kap. 1410 , post 51 Klimateknologi	13 000	10 000	-23,1 %
Sum	13 000	10 000	-23,1 %
Fiskeridepartementet (FID)			
Kap. 1023 , post 50 Havner, infrastruktur og sjøtransport	2 000	2 000	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0,0 %
Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)			
Kap. 552 , post 72 FORNY-programmet	13 500	15 300	13,3 %
Kap. 552 , post 72 MOBI-programmet	33 300	25 600	-23,1 %
Kap. 552 , post 72 Verdiskaping 2010 (VS2010)		5 100	
Sum	46 800	46 000	-1,7 %
Samferdselsdepartementet (SD)			
Kap. 1301 , post 50 Transportforskning (PULS)	12 500	16 200	29,6 %
Kap. 1301 , post 50 Telekommunikasjonsforskning (PULS)	9 200	13 000	41,3 %
Kap. 1301 , post 50 Telekommunikasjonsforskning (IKT-programmet)	11 800	16 700	41,5 %
Sum	33 500	45 900	37,0 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD)			
Kap. 1575 , post 50 Risiko- og sårbarhetsforskning	2 600	2 600	0,0 %
Kap. 1575 , post 50 Helse, miljø, sikkerhetsforskning i petroleumsvirks.	15 000	15 000	0,0 %
Sum	17 600	17 600	0,0 %
Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD)			
Kap. 274 , post 21 Næringsrettet høgskolesatsing (nHS)	2 000	3 500	75,0 %
Kap. 281 , post 01 FORNY-programmet		6 000	
Kap. 285 , post 52 FORNY-programmet		6 000	
Kap. 285 , post 52 Kompensasjon for pensjonsutgifter dr.stipendiater	683	1 913	180,1 %
Kap. 286 , post 50 Fondet for forskning og nyskaping	6 000	12 100	101,7 %
Sum	8 683	29 513	239,9 %
Sosialdepartementet (SOS)			
Kap. 620 , post 50 IT-FUNK	4 230	5 000	18,2 %
Sum	4 230	5 000	18,2 %
SUM DEPARTEMENTENE	620 963	671 638	8,2 %
Diverse inntekter	10 940	7 705	-29,6 %
SUM TOTALT	631 903	679 343	7,5 %

Av OEDs bevilgning til IE i 2003 er 20 mill. kroner øremerket aktiviteter innenfor ”utvikling av renseteknologi for gasskraftverk”, 30 mill. kroner er øremerket programmet DEMO 2000.

IEs bevilgning fra øvrige departementer er alle øremerket bestemte program og aktiviteter.

4.2.2 Mål og prioriteringer

IEs hovedmål er å styrke næringslivets konkurransevne og verdiskaping. Dette skal skje gjennom forskning, entreprenørskap og innovasjon og i samarbeid med andre deler av det norske innovasjonssystem. I dette vil IE særlig legge vekt på å bidra til:

- større langsiktighet og teknologisk og teknologisk løft i den markedsforankrede forskningen.
- økte FoU-investeringer i næringslivet – i regi av flere foretak.
- økt kommersialisering av FoU-resultater fra forskningsmiljøer og næringsliv.
- en internasjonalt konkurransedyktig og næringslivsrelevant kunnskapssektor.

For å oppnå større langsiktighet i næringsrettet, markedsforankret FoU vil IE prioritere :

- samarbeidsprosjekter mellom FoU-kompetente foretak med betydelig forskningsaktivitet i egen organisasjon og relevante FoU-miljøer.
- bedrifter med liten FoU-erfaring i samarbeid med FoU-miljøer eller større bedrifter som har betydelig FoU-kompetanse
- forskningsbaserte oppstartsbedrifter

IE vil i 2003 legge særlig vekt på å bidra til å posisjonere bedrifter og forskningsmiljøer i forhold til EUs 6. rammeprogram (6RP) og European Research Area (ERA). IE vil videre stimulere til flere internasjonale samarbeidsprosjekter på områder norsk hvor norsk næringsliv er interessert og som gir verdiskaping i Norge. I utgangspunktet forutsettes det at prosjekter med bedrifter med betydelig FoU-erfaring omfatter samarbeid med internasjonale partnere.

4.2.3 Fordeling av budsjett

I 2003 vil IE ha virksomhet innenfor to av Forskningsrådets virkemidler, brukerstyrte program, prosjekter og miljøstøtte. I tillegg kommer virksomhet innenfor SkatteFUNN. Jf. tabell 4-8.

Tabell 4-8 Totalt budsjett, herav generelle midler. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer	590 420	626 330	478 050	497 225
Sum programmer	590 420	626 330	478 050	497 225
Internasjonalt samarbeid (EUREKA etc) ¹⁾	7 000	17 000	7 000	17 000
Strategiske utviklingsprosjekter	4 600	4 300	4 600	4 300
Øvrig prosjekt og miljøstøtte ²⁾	8 700	8 700	6 000	6 100
Sum frittstående prosjekter	20 300	30 000	17 600	27 400
SkatteFUNN-sekretariatet	20 000	20 000	20 000	20 000
Annet	1 183	3 013	1 183	3 013
Sum TOTALT	631 903	679 343	516 833	547 638

1) Inkluderer foruten sektorvise avsetninger til prosjektetableringsstøtte også internasjonalt bilateralt teknologisamarbeid

2) Inkluderer bl.a bevilgninger til EU Innovation Relay Center, SMB Innovasjon og Risiko- og sårbarhetsforskning

Innenfor brukerstyrte program operer IE igjen med følgende virkemidler:

- brukerstyrte innovasjonsprosjekter
- kompetanseprosjekter med brukervedvirkning
- mobiliserings- og kommersialiseringsprosjekter

Brukerstyrte innovasjonsprosjekter skal bidra til innovasjon og verdiskaping på næringslivets egne premisser og er prosjekter som styres av bedrifter (eller grupper av bedrifter) og hvor kontrakt inngås med bedrifter.

Kompetanseprosjekter med brukermedvirkning skal bidra til langsiktig, næringsrettet forskerutdanning og kompetanseutvikling i forskningsmiljøer, på fagområder med stor betydning for utviklingen av norsk næringsliv. Prosjektene blir ledet av forskningsmiljøene, og forskningsresultatene skal være tilgjengelig for alle. Prosjektene ledes av FoU-miljøene, men bedriftene skal medvirke i organiseringen og bidra med 20-50prosent av finansieringen.

Mobiliseringsprosjekter støtter ulike typer tiltak som bidrar til å bedre samarbeidet mellom bedrifter med liten FoU-erfaring og FoU-miljøer med sikte på å mobilisere flere bedrifter til aktivt å nytte forskning og utvikling i sin forretningsutvikling. Prosjektene skal dessuten også bidra til at FoU-miljøenes utvikler et systematisk og varig samarbeid med næringslivet.

Kommersialiseringsprosjekter støtter FoU-miljøer for å bidra til økt entreprenørskap, patentering og utnyttning av de økonomiske muligheter som ligger i raskere kommersialisering av FoU-miljøenes FoU-resultater.

Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsninger

Forskningsrådet har i budsjettet for 2003 lagt stor vekt på de prioriterte temaområdene i Forskningsmeldingen:

- Marin forskning,
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi,
- Medisin og helse
- Forskning i skjæringsfeltet mellom miljø og energi.

Både grunnforskning og næringsrettet forskning - herunder både brukerstyrt og strategisk forskning- inngår i alle de fire tematiske satsningene. IEs ansvarsområde vil i hovedsak ligge innenfor brukerstyrt, næringsrettet forskning.

Tabell 4-9 Totalt budsjett. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav Fondet	Totalt	Herav Fondet
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	183 900		209 100	
Marin forskning	23 800		27 500	
Medisin og helse	43 000		47 400	
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	186 500	2 500	174 600	5 000
Grunnforskning for øvrig	4 200	3 500	9 000	7 100
Annet	179 563		204 038	
Sum bevilgn. over departementenes budsjett	620 963	6 000	671 638	12 100

Om lag 70 prosent av IEs samlede midler i 2003 (og 2002) er definert til å ligge innenfor Forskningsmeldingens prioriterte temaområder. Tabell 4-9 viser fordelingen innenfor disse.

Fordeling av budsjett på sektorer

IEs program- og budsjettstruktur er lagt opp etter samme inndeling som inndelingen av NHDs budsjett- og sektorposter. Også midler fra øvrige finansieringskilder er sortert/gruppert etter denne inndeling. Fordelingen fremgår av tabell 4-10.

Tabell 4-10 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter sektor. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

Sektor	Revidert budsjett 2002			Budsjett 2003		
	I alt	herav		I alt	herav	
		Generelle midler	Andre midler		Generelle midler	Andre midler
<i>Brukerstyrt forskning:</i>						
Maritim virksomhet/offshore operasjoner	30 750	25 750	5 000	26 605	24 400	2 205
Sektor for olje og gass	70 400	55 400	15 000	86 000	71 000	15 000
IKT-sektoren	77 130	61 100	16 030	96 500	74 800	21 700
Tjenesteyting, handel og logistikk	46 200	24 500	21 700	55 000	25 800	29 200
Energi, miljø, bygg og anlegg	151 800	151 800	0	127 200	127 200	0
Prosess- og biomedisinsk industri	45 400	45 400	0	50 225	50 225	0
Vareproduksjon og materialfordling	65 800	65 800	0	65 900	65 900	0
Sum brukerstyrt forskning	487 480	429 750	57 730	507 430	439 325	68 105
<i>Innovasjonstiltak:</i>						
Sektor for brobygging	73 740	32 500	41 240	73 000	33 300	39 700
Kommersialisering av FoU-resultater	40 900	27 400	13 500	67 300	46 000	21 300
Kunnskapsgrunnlaget for næringspol.	4 000	4 000	0	4 000	4 000	0
Sum Innovasjonstiltak	118 640	63 900	54 740	144 300	83 300	61 000
<i>Infrastrukturiltak:</i>						
SkatteFUNN	20 000	20 000	0	20 000	20 000	0
Annet	5 783	5 183	600	7 613	5 013	2 600
Sum infrastrukturiltak	25 783	25 183	600	27 613	25 013	2 600
Sum i alt	631 903	518 833	113 070	679 343	547 638	131 705

4.2.4 Resultatmål for sektorene

Sektor for maritim virksomhet og offshore operasjoner.

- 8 doktorgradsstipendiater skal bli finansiert med midler fra sektorens program.
- 30 ferdigstilte nye og/eller forbedrede metoder/modeller/prototyper skal ha blitt utviklet.
- 5 nye bedrifter og/eller ny virksomhet i eksisterende bedrifter skal ha blitt etablert
- 15 bedrifter skal ha innført ny teknologi som følge av deltagelse i sektorens program
- 45 prosjekt skal ha etablert nettverk med andre aktører

Sektor for olje og gass.

- minst 25 doktorgradsstipendiater skal bli finansiert med midler over sektorens program, hvorav 6 skal være igangsatt i 2003.
- 6 nye og/eller forbedrede produkter/tjenester skal ha blitt utviklet.
- Minst 4 prosjekt innenfor virkemidlet "Kompetanseprosjekter med brukermedvirkning" (KMB) skal være igangsatt
- 4 nye prosjekter skal ha oppnådd "EUREKA-status" og/eller ha etablert annet formelt internasjonalt prosjektsamarbeid.
- Minst 2 ny bedrift skal delta som ny kontraktspartner for Forskningsrådet
- Minst 3 SMB-bedrifter skal delta i programmets prosjekter

IKT-sektoren.

- 27 doktorgradsstipendiater skal bli finansiert med midler over IKT-programmet
- 18 prosent av IKT-programmets bevilgning skal øremerkes prosjekter som inngår i internasjonalt samarbeid.
- 10 prosent av bevilgningene skal gå til KMB-prosjekter og inngå i "kompetanseutvikling gjennom FoU-allianser".

- IKT-programmets bevilgninger skal bidra til utløsning av FoU-innsats i næringslivet som minst utgjør 60 prosent av totalkostnaden i programmet.

Sektor for tjenesteyting, handel og logistikk.

For PULS-programmet er det satt følgende resultatmål for programmets 5 delmål:

1. *FoU basert nyskaping.*
 - Skapt 10 nytviklede og radikalt forbedrede produkter og tjenester
 - Etablert 1 ny bedrift og/eller ett nytt forretningsområde i en eksisterende bedrift
2. *Innovasjonsprosesser i nettverk av samarbeidende aktører.*
 - 2 prosjekter med potensiale for varige nettverk skal ha kommet i gang
3. *Bedre og mer effektive logistikk- og transporttjenester*
 - Ny kunnskap ervervet i programmet skal ha ført til endringer i offentlige rammebetingelser som gir bedret totaleffektivitet innen logistikk og transport
 - Skapt grunnlag for etablering av 2 nye integrerte leveringskjeder
4. *Kompetanseutvikling*
 - Etablert 4 samarbeidsrelasjoner mellom norske og internasjonale FoU miljøer
 - Skapt 3 nye metoder og verktøy for kunnskapsutvikling i bedrifter og nettverk
 - 15 dr.grads stipendiater tilknyttet prosjektene skal være finansiert
5. *Internasjonalisering*
 - Skapt grunnlag for 2 prosjekter tilknyttet EUs 6RP.
 - Etablert 2 Eureka prosjekter
 - 4 nye norske bedrifter skal ha kommet med i et internasjonale nettverk

Sektor for energi, miljø, bygg og anlegg.

- Minst 50 dr.grader skal bli finansiert med midler fra EMBA-programmets delprogram
- Andelen ressurser til KMB-prosjekter skal økes og utgjøre minst 30 prosent av totalbudsjettet i programmet
- FoU-prosjekter skal ha ført til minst 3 reelle nyetableringer
- Stor grad av avklaring mht. om 3 - 4 aktuelle teknologier for nær CO₂-fri gasskraft og løsninger for deponering av CO₂ (inklusive infrastruktur)
- I minst 30 prosent av prosjektene skal internasjonalt samarbeid være en vesentlig dimensjon

Sektor for prosess- og biomedisinsk industri.

- 35 doktorgradsstipendiater skal bli finansiert med midler over sektorens program
- 15 doktorgradsstipendiater skal ha disputert
- Minst 9 nyetablerte og forskningsbaserte bedrifter skal delta i prosjekter tilknyttet sektorens program
- Minst 30 prosent av bevilgningene i 2003 skal gå til KMB-prosjekter.
- Minst 50 prosent av prosjektene skal ha internasjonalt samarbeid som en vesentlig dimensjon.

Sektor for vareproduksjon og materialforedling.

- 55 doktorgradsstipendiater skal bli finansiert med midler over sektorens program.
- 40 vitenskapelige publikasjoner skal ha blitt utgitt internasjonale tidsskrifter med referee.
- 50 nye og/eller forbedrede produktet og tjenester skal ha blitt utviklet
- Minst 50 prosent av sektorens prosjekter skal ha internasjonalt samarbeid som en vesentlig dimensjon.

Sektor for brobygging.

MOBI skal ha et landsdekkende tilbud til bedrifter med liten eller ingen FoU-erfaring:

- 325 bedrifter skal inngå i prosjektporteføljen
- Minst 44 FoU-institusjoner skal inngå i prosjektporteføljen
- Minst 20 prosent av bedriftsprosjektene skal rapportere om økt omsetning eller reduserte kostnader som følge av prosjektet
- Minst 25 prosent av bedriftene skal rapportere om introduksjon av nye produkter og/eller nye eller vesentlig forbedrede produksjonsteknologi/-metoder som følge av prosjektet
- Minst 30 prosent av bedriftene skal videreføre sitt FoU-arbeid gjennom samarbeid med en FoU-institusjon i SkatteFUNN og /eller i andre FoU-program i Forskningsrådet, SND eller virkemiddelapparatet for øvrig
- Minst 20 prosent av bedriftene som deltar i TEFT, skal etter prosjektslutt kjøpe FoU og/eller andre tjenester ved en høgskole eller annet FoU-miljø (uten annen offentlig støtte en SkatteFUNN) - og minst 50 prosent av nHS-bedriftene skal ha avtalt videre samarbeid med høgskolen innen FoU, EVU eller som del av undervisningsopplegget
- FoU-institusjonene som deltar i MOBI-programmet skal kunne rapportere om økt omsetning (for TEFT: økning i antall kommersielle oppdrag; for nHS: økning i eksternt finansiert virksomhet)
- Alle deltakende FoU-institusjoner skal ha *bedrifter med liten FoU-erfaring/SMB'er* som målgruppe i sine strategiske planer
- 50 prosent av deltakende bedrifter skal årlig gi positiv tilbakemelding på at FoU-miljø oppfattes å være aktive i sitt forhold til det regionale næringsliv og er mer attraktive samarbeidspartnere enn tidligere
- Minst 20 prosent av fagpersonalet tilknyttet FoU-institusjonene i TEFT-programmet skal delta i næringsrettede prosjekter, mens minst 5 prosent av fagpersonene ved deltakende høgskoler i nHS skal delta i samarbeidsprosjekt med bedrifter og/eller andre regionale utviklingsaktører med mer enn 100 timer i året.
- Minst 10 prosent av prosjektene skal føre til vitenskapelige publikasjoner eller annet akademisk arbeid
- Alle TEFT-deltakende institusjoner og minst 50 prosent av de nHS-deltakende høgskolene skal delta aktivt i regionalt innovasjonssamarbeid

Innenfor programmet ”*Verdiskaping 2010 – Bedriftsutvikling gjennom bred medvirkning*” (VS 2010) har man satt følgende mål for 2003:

- 9 selvstendige hovedprosjekter (moduler) skal være etablert innenfor programmet
- 120 bedrifter skal delta i forpliktende utviklingsaktiviteter, hvorav 50 er en SMB-bedrift
- 30 stabile bedriftsnettverk skal ha blitt etablert
- 20 doktorgradsstipendiater skal delta i programmet, 2 av disse skal disputert
- 10 vitenskapelige artikler skal ha blitt publisert i tidsskrifter med referee-system
- 6 av 9 hovedprosjekter skal være prioritert innenfor fylkeskommunes handlingsprogram
- 7 av 9 hovedprosjekter skal være forankret i et bredt regionalt partnerskap
- 40 forskere skal delta i programmet (med mer enn 20 prosent av årsverket) og 80 prosent av disse skal ha utviklet mer bedriftsrelevant kompetanse gjennom sin deltagelse
- minst 12 vitenskapelige artikler skal være publisert i tidsskrifter med referee
- av bedrifter som deltar i programmet skal 60 prosent ha oppnådd økt produktivitet, forbedret evne til nyskaping og forbedret kompetanseutvikling
- i 80prosent av bedriftene som deltar skal ledelse og tillitsvalgte kunne innrapportere bedret partssamarbeid og bredere medvirkning i bedriftens utviklingsprosjekter.

Sektor for kommersialisering av FoU-resultater.

- oppnådd verdiskaping 500 millioner kroner og en sysselsetting på om lag 800 årsverk
- 30 FoU-miljøer som deltar aktivt
- 600 genererte idéer, hvorav 50 prosent skal være oversendt ”kommersialiseringsenhetene” for videreføring
- 65 gjennomførte kommersialiseringer (antatt: 45 bedrifter og 25 lisenser)
- 25 patenter skal ha blitt registrert

4.2.5 Budsjettmessige bindinger og handlefrihet for kommende år

IEs budsjett går i hovedsak til brukerstyrte programmer. Posten ”frittstående prosjekter” omfatter IEs bevilgninger til forprosjektmidler til EU og EUREKA , EU Innovation Relay Center og SMB Innovasjon. Avsetningen til posten ”Felleskostnader” gjelder avsetningen til FUNN-sekretariatet og gjelder dekning av utgifter ved at Forskningsrådet (ved Område for Industri og energi) har ansvaret for den administrative oppfølgingen av ”SkatteFUNN”.

Tabell 4-11 Budsjettmessige konsekvenser for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2003, tilsagn 2004-2005. 1 000 kroner

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	497 225	497 225	497 225
Frittstående prosjekter	23 100	6 100	5 100
Infrastruktur			
Diverse FoU-aktiviteter	3 013		
Disposisjonsfond	4 300		
Felleskostn. (SkatteFUNN)	20 000	20 000	20 000
SUM TOTALT	547 638	523 325	522 325

Tilsagnene for IEs programmer slik de er anført i tabell 4-11 tilsvarer programmenes planleggingsrammer ved nullvekst mht generelle midler, dvs midler fra NHD, OED, MD og FID. Midlene fra andre departement vil alle være gitt dette og at IEs programmer (med unntak av VS2010) alle ble startet opp i 2002, vil frihetsgraden derfor være tilnærmet null. Ved inngangen til 2003 vil det imidlertid fortsatt stå igjen en del frie midler innenfor de enkelte program (gjennomsnittlig 20-30 prosent) som ikke vil være bundet opp i konkrete prosjektbevilgninger.

4.2.6 Doktorgradsutdanning

Om lag 280 doktorgradsstipendiater vil bli finansiert over IEs program i 2003. I 2002 er antallet om lag 260, i 2001 240. Til tross for budsjettnedgangen i 2002 har IE ikke bare klart å opprettholde nivået på dr.gradsutdanningen fra tidligere år, men også økt dette. ¼-del av dr.gradene i 2003 vil være kvinner. Dette er om lag samme andel som i 2001 og i 2002.

Antall årsverk utført av de doktorgradsstipendiatene som blir finansiert med midler over IEs program vil ligge på i underkant av 250 årsverk, herav vil 65 årsverk være innenfor programmet ”Energi, miljø, bygg og anlegg”. 50 årsverk vil være innenfor programmet ”Vareproduksjon og materialforedling”. Jf. tabell 4-12.

Tabell 4-12 Doktorgradsstipendiater. Anslag 2002, plantall 2003. Totale årsverk.

	Totale FoU-årsverk	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Sektor for maritim virksomhet og offshore operasjoner	9,3	10,0
Sektor for olje og naturgass	23,4	30,0
IKT-sektoren	22,1	25,0
Sektoren for tjenesteyting, handel og logistikk	21,8	25,0
Sektor for energi, miljø, bygg og anlegg	55,2	65,0
Prosess- og biomedisinsk industri	34,3	30,0
Sektor for vareproduksjon og materialforedling	56,0	52,0
Innovasjonstiltak	3,0	10,0
SUM TOTALT	225,0	247,0
<i>- herav andel kvinner (%)</i>	<i>24 %</i>	<i>26 %</i>

I tillegg finansiering av doktorgradsstipendiater vil også 13 post.doc bli finansiert med midler over IEs program i 2003. Dette er samme antall som i 2002.

4.2.7 Internasjonalt forskningssamarbeid

Innenfor Forskningsrådets ”Strategi for næringsrettet FoU” er internasjonalt FoU-samarbeid prioritert i betydelig grad. Slikt FoU-samarbeid vil kunne gi tilgang til de fremste kompetansemiljøene og vil også være med på å øke norsk næringslivs internasjonale konkurransevne. Et overordnet kriterium for medvirkning fra IEs side i slikt internasjonalt FoU-samarbeid er at dette skal bidra til økt verdiskapning og kunnskapsutvikling i Norge. IEs innsats i 2003 vil i hovedsak være konsentrert mot deltakelse i EUs rammeprogram og mot EUREKA-samarbeidet, samt i forhold til Sørøst-Asia. Støtte til bedriftsprosjeKter hvor det inngår internasjonalt samarbeid vil også bli prioritert. Se for øvrig tabell 4-13.

Tabell 4-13 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	23 500	30 000
EUREKA	20 500	20 000
Nordiske	5 100	5 000
Øvrig samarbeid	25 500	30 000
Sum	74 600	85 000
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid	26 100	30 000
Personbasert samarbeid		
Sum	26 100	30 000
TOTALT	100 700	115 000

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/ forskerutdanning/ kompetanseutveksling mellom forskere/ bedrifter/ institutter.

Majoriteten av IEs programmer har i tidligere år alle hatt vesentlige innslag av internasjonalt engasjement. Det kan eksempelvis nevnes at om lag 350 av IEs FoU-prosjekter i 2002 (som tilsvarer 61 prosent av antall FoU-prosjekter) har inngått i et internasjonalt samarbeid ; de fleste i et direkte samarbeid med utenlandske bedrifter og med FoU-miljøer.

IEs bevilgninger til prosjekter med internasjonal tilknytning utgjorde nærmere 360 mill. kroner i alt i 2002, en vesentlig økning i nivået fra få år tilbake. Økningen reflekterer at IEs

kontraktspartnere nå i stadig sterkere grad oppretter internasjonale kontakter og relasjoner i gjennomføringen av sine prosjekter.

4.3 Kultur og samfunn

4.3.1 Inntekter og føringer

De totale inntekter til Kultur og samfunn i 2003 forventes å bli ca 580 mill. kroner. Dette er ca 70 mill. kroner eller 14 prosent mer enn i revidert budsjett 2002. Økningen i Budsjett 2003 er svært stor sammenlignet med tidligere år. Dette skyldes først og fremst økte fondsmidler, hvor økningen er knyttet til satsingene Språkteknologi, Forskning for fornyelse og innovasjon i offentlig sektor og ikke minst ved at ansvaret for tre av Sentrene for fremragende forskning er overført til KS. En vesentlig del av økningen skyldes også en dobling av satsingen på Strategiske høgskoleprogram. Noe skyldes også at KS har fått ansvar for flere nye institutter. Grunnforskningsmidler fra UFD til humaniora og samfunnsvitenskap står også for en del av veksten.

Kultur og samfunn er i Statsbudsjettet tildelt 103 mill. kroner i generelle UFD-midler til humaniora og 83 mill. kroner til samfunnsvitenskap. I tillegg til dette er begge fagområdene til sammen tildelt 7 mill. kroner som kompensasjon for inkludering av pensjonsforpliktelser i stipendiatsatsene. Tildelingen til samfunnsvitenskap forutsetter i tillegg at KS henter inn 5 mill. kroner fra NSDs disposisjonsfond (pga. budsjett-tekniske forhold knyttet til fristillingen av NSD). Samlet sett gir dette en tildeling på 106 mill. kroner for humaniora og 91 mill. kroner for samfunnsvitenskap. Tildelingen innebærer en vekst på 9,8 mill. kroner eller 10 prosent for humaniora og en vekst for samfunnsvitenskap på 4,5 mill. kroner eller 5 prosent. Tre mill. kroner av veksten innenfor humaniora er øremerket Program for samisk forskning.

Tabell 4-14 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002, budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

Kultur og samfunn			Revidert	Budsjett	Endring
Inntektsbudsjett 2003			budsjett	Budsjett	2002-
			2002	2003	2003
Utdannings- og forskningsdepartementet					
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd - humaniora	96 988	106 617	9,9 %
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd - samfunnsvitenskap	86 694	86 047	-0,7 %
Kap.	287 , post	54 Norges forskningsråd - forskningsinstitutter	36 984	43 516	17,7 %
Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskapning	23 582	67 100	184,5 %
<i>Sum</i>			<i>244 248</i>	<i>303 280</i>	<i>24,2 %</i>
Kap.	228 , post	21 Evaluering av reform 97	8 500		
Kap.	243 , post	1 Velferdsprogrammet	500	500	0,0 %
		Strategisk høgskoleprogram	15 000	30 000	
		KUPP	5 000	5 000	0,0 %
		Utdanning og læring		9 000	
Kap.	281	Kompt., utd. (Eval av kvalitetsreformen)		3 000	
Kap.	228 , post	21 Kompetanse, utdanning og verdiskapning	9 000		
<i>Sum</i>			<i>38 000</i>	<i>47 500</i>	<i>25,0 %</i>
Sum			282 248	350 780	24,3 %

Kultur og samfunn			Revidert		Endring
Inntektsbudsjett 2003			budsjett	Budsjett	2002-
			2002	2003	2003
Nærings- og handelsdepartementet					
Kap.	920 , post	50.1.1 Reiselivsforskning/Tjenesteytende sektor	5 600		
		Risiko og sikkerhet i transportsektoren		500	
Kap.	920 , post	50.1.1 SKIKT	1 800		
Kap.	920 , post	50.1.1 Kommunikasjon, IKT og medier		1 800	
Kap.	920 , post	50.1.6 Komp., utd. og verdisk.	1 300		
Kap.	920 , post	50.1.6 Næring, finans og marked	3 325		
Kap.	920 , post	50.1.6 KUNI		9 225	
Kap.	920 , post	50.1.6 Arbeidslivsforskning		1 000	
Kap.	920 , post	50.1.6 Regional utvikling	500	500	0,0 %
Kap.	920 , post	50.3.2 VS - 2010	3 700	3 700	
Kap.	920 , post	50.2.6 Grunnbevilgninger (SNF,TØI,STEP)	7 300	8 300	13,7 %
Kap.	920 , post	50.4.1 Strategiske program (TØI&SNF)	2 300	2 200	-4,3 %
Kap.	921 , post	50.4.2 Regionale institutter	34 200	34 200	0,0 %
Sum			60 025	61 425	2,3 %
Olje- og energidepartementet					
Kap.	1830 , post	50.2.2 Nordisk institutt for sjørett	1 500	1 400	-6,7 %
Kap.	1830 , post	50.2.2 Petroleumssektoren, PETROPOL	6 400	5 200	-18,8 %
Sum			7 900	6 600	-16,5 %
Landbruksdepartementet					
Kap.	1137 , post	50 Regional utvikling	2 500	2 500	0,0 %
Kap.	1137 , post	50 Reiselivsforskning/Tjenesteytende sektor	1 000	1 000	0,0 %
Kap.	1137 , post	50 Levekår, utv. og omstilling i landbruket	2 900		
Sum			6 400	3 500	-45,3 %
Fiskeridepartementet					
Kap.	, post	Risiko og sikkerhet i transportsektoren		1 000	
Sum			0	1 000	0
Miljøverndepartementet					
Kap.	1410 , post	51 Byutvikling	3 000	4 250	41,7 %
Kap.	1410 , post	51 Forskningsprog. (Kommuneloven)	900		
Kap.	1410 , post	51 Forskningsprog. (Bolig og levekår)	850		
Kap.	1410 , post	51 Forskningsprog. (Regional utvikling)	500	1 000	100,0 %
Sum			5 250	5 250	0,0 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet					
Kap.	1500 , post	21. ARENA	800	800	0,0 %
Kap.	1500 , post	21.2 Offentlig sektor i endring	2 000		
Kap.	1500 , post	21 Arbeidslivsforskning	3 500	4 000	14,3 %
Kap.	1575 , post	50 Arbeidslivsforskning	8 000	8 500	6,3 %
Kap.	1575 , post	50 Sintf-Teknologiledelse (grunnbevilgning)	3 100	3 100	
		Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)		7 000	
		Kommunikasjon, IKT og medier		500	
Kap.	1500 , post	21.2 Samf. og kult. forut. for info.tek og kom.tek. (SKIKT)	500		
Kap.	1500 , post	21.2 Næring, finans og marked	1 000		
Kap.	1500 , post	21.2 Maktutredningen	12 000	2 000	-83,3 %
Kap.	1500 , post	21.2 Velferdsprogrammet	900	1 000	11,1 %
Sum			31 800	26 900	-15,4 %
Barne- og familiedepartementet					
Kap.		Velferdsprogrammet	16 000	15 700	-1,9 %
		European Center i Wien		130	
Kap.	846 , post	70.1 Kjønn i endring	3 500	4 000	14,3 %
Sum			19 500	19 830	1,7 %

Kultur og samfunn Inntektsbudsjett 2003			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002- 2003
Finans- og tolldepartementet					
Kap.	1600 , post	21 Regional utvikling	200	200	0,0 %
Kap.	1600 , post	21 Skatteøkonomisk forskning	3 550	3 550	0,0 %
Kap.	1600 , post	21 Økonomisk kriminalitet	1 000	1 000	0,0 %
		KUNI		500	
Kap.	1600 , post	21 Næring, finans og marked	500		
Sum			5 250	5 250	0,0 %
Justisdepartementet					
Kap.	400 , post	11 Økonomisk kriminalitet	1 000	1 000	0,0 %
Kap.	400 , post	11 Velferdsprogrammet (Forskning om vold)	1 950	0	
Sum			2 950	1 000	-66,1 %
Kommunal- og regionaldepartementet					
Kap.	500 , post	21 Regional utvikling	1 900	1 900	0,0 %
Kap.	500 , post	21 Kommuneloven/kommunalforskning	2 500	2 500	0,0 %
Kap.	500 , post	21 Evaluering av plan og bygningsloven	3 000	3 000	0,0 %
Kap.	521 , post	71 IMER	2 500	2 500	0,0 %
Kap.	500 , post	21 IMER	1 500	1 500	0,0 %
Kap.	500 , post	21 Program for samisk forskning	900	1 500	66,7 %
		KUNI		3 000	
Kap.	500 , post	50 Byutvikling	4 000	4 000	0,0 %
Kap.	581 , post	78 Bolig og levekår	3 200	1 100	-65,6 %
Sum			19 500	21 000	7,7 %
Kirke- og Kulturdepartementet					
Kap.	335	Kommunikasjon, IKT og medier		1 600	
		Kulturforskning		2 048	
Kap.	320 , post	79 Program for kulturstudier	1 971		
Sum			1 971	3 648	85,1 %
Samferdselsdepartementet					
Kap.	1301 , post	50 Byutvikling	1 000	1 000	0,0 %
Kap.	1301 , post	50 Strategisk instituttprogram til TØI	2 400	3 800	58,3 %
Kap.	1301 , post	50 Grunnbevilgning til TØI	3 400	3 400	0,0 %
Kap.	1301 , post	50 Regional utvikling	500	500	0,0 %
Kap.	1301 , post	50 Risiko og sikkerhet i transportsektoren	4 000	6 000	50,0 %
Kap.	1301 , post	50 Samf. og kult. forut. for info.tek og kom.tek. (SKIKT)	8 600	8 600	0,0 %
Sum			19 900	23 300	17,1 %
Helsedepartementet					
Kap.	719 , post	50 Kommuneloven	400	0	
Sum			400	0	
Sosialdepartementet					
Kap.	620	Arbeidslivsforskning			
Kap.	614 , post	50 Velferdsprogrammet	5 500	6 000	9,1 %
Kap.	675 , post	50 Velferdsprogrammet	18 290	19 000	3,9 %
Kap.	2600 , post	50 Velferdsprogrammet	5 800	6 000	3,4 %
Sum			29 590	31 000	0
Utenriksdepartementet					
Kap.	100 , post	21 Europaforskning generelt	3 000	4 000	33,3 %
Sum			3 000	4 000	33,3 %
Sum spesielle midler			171 861	183 428	6,7 %
Sum generelle midler			323 823	381 055	17,7 %
SUM DEPARTEMENTENE			495 684	564 483	13,9 %

Kultur og samfunn Inntektsbudsjett 2003	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002- 2003
Diverse inntekter			
Kommuneloven(Kommunenes sentralforbund)	1 000		
Idrett, samfunn og frivillig org. (KD-tippemidler)	8 500	8 500	0,0 %
PETROPOL (Statoil, Hydro)	1 500	1 500	0,0 %
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	300	2 500	
Ruhrgas	3 500	3 500	0,0 %
Sum	14 800	16 000	8,1 %
Tilført fra disposisjonsfondet			
SUM TOTALT	510 484	580 483	13,7 %

4.3.2 Mål og prioriteringer

Kultur og samfunns nye strategi tar utgangspunkt i Vilje til forskning og går inn for å styrke grunnforskningen, det internasjonale samarbeidet og rammebetingelsene for de forskningsutførende enhetene. Møteplass- og rådgivningsfunksjonen skal videreutvikles og den tematisk orienterte forskningen i forhold til sentrale kunnskapsutfordringer i samfunnet skal styrkes.

4.3.3 Fordeling av budsjett

Det er kun de generelle midlene fra UFD som ikke er øremerket det enkelte program eller aktivitet. Dette innebærer at det er først og fremst disse midlene områdestyret har allokert til ulike aktiviteter og programmer i budsjettfordelingen. Budsjettfordelingen er i hovedsak fordelt i henhold til KS' vekstforslag for 2003. Sammenlignet med revidert budsjett 2002 for humaniora innebærer dette at:

- Programmene Etikk, samfunn og bioteknologi, Program for kulturforskning, Kommunikasjon, IKT og medier og Kjønnforskning får noe vekst. Humanioras bidrag til IMER-forskningen videreføres. Program for samisk forskning får betydelig vekst, slik det er forutsatt i føringene i Statsbudsjettet. Forslaget om vekst til Språkteknologi realiseres ikke, siden dette programmet i mellomtiden har fått betydelige Fondsmidler.
- Fri prosjektstøtte styrkes betydelig både gjennom vekst til fagkomiteene, men også ved en egen avsetning til strategiske prosjekter.
- Rammen til evaluering, er i tråd med budsjettforslaget, styrket for å finansiere en eventuell ny evaluering innenfor humaniora.

mens for *samfunnsvitenskap* innebærer det følgende:

- Programmene Kjønnforskning, IMER, Kommunikasjon, IKT og medier og Kunnskap, utdanning og læring gis en viss vekst.
- Fri prosjektstøtte styrkes noe både gjennom vekst til fagkomiteene, men også ved en egen avsetning til strategiske prosjekter.
- Rammen til evaluering, er i tråd med budsjettforslaget, styrket for å finansiere evalueringen av pedagogikk.

Tabell 4-15 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer	6 700	6 700	6 700	6 700
Grunnforskningsprogrammer	82 971	98 348	56 200	70 800
Handlingsrettede programmer	151 165	148 225	35 175	34 775
Sum programmer	240 836	253 273	98 075	112 275
Stipend	79 050	90 000	79 050	90 000
Prosjekt- og miljøstøtte				
Frittstående EU-prosjekter				
Andre frittstående prosjekter	22 400	33 500	22 400	33 500
Sum frittstående prosjekter	101 450	123 500	101 450	123 500
Grunnbevilgninger	74 924	80 116	65 424	66 616
Strategiske programmer	32 160	73 100	29 760	35 300
Utstyr og instrumenter				
Andre infrastrukturiltak	17 000	2 000	2 000	2 000
Sentre for fremragende forskning		18 000		18 000
Sum infrastruktur	124 084	173 216	97 184	121 916
Kontingenter	650	630	650	500
Informasjon/formidling/publisering	3 500	4 800	3 500	4 800
Planlegging/utredning/evaluering	4 950	6 000	1 950	3 000
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	26 050	19 000	12 050	15 000
Sum diverse FoU-aktiviteter	35 150	30 430	18 150	23 300
Disposisjonsfond	7 964	-1 936	7 964	-1 936
Sekretariater				
Andre felleskostnader	1 000	2 000	1 000	2 000
Sum felleskostnader	1 000	2 000	1 000	2 000
SUM TOTALT	510 484	580 483	323 823	381 055

Programmer

Verdiskaping 2010 (2001–2010) er en satsing i samarbeid med LO, NHO og SND. Et kjernepunkt i programmet er betydningen av de ansattes brede medvirkning for læring, utvikling og nyskaping i virksomhetene. Programmet støtter utviklingsprosjekter som gjennomføres i samarbeid mellom arbeidsforskere og private foretak. Programmet drives av IE i samarbeid med KS. Programmet finansieres med 3 mill. kroner i UFD-midler og 3,7 mill. kroner fra NHD.

Program for samisk forskning (2001-2005) dekker forskningsfeltene språk, historie, kulturytringer, identitet, jus, politikk, helse, oppvekst og utdanning, miljøforvaltning og næringsutvikling innenfor temaene *samisk selvartikulering* og *relasjonelle og institusjonelle aspekter ved samisk samfunnsliv*. Forskningen i programmet skal bidra til rekruttering og kompetanseutvikling og til utvikling av samisk som vitenskapsspråk. Programmet finansieres med generelle UFD-midler fra humaniora og samfunnsvitenskap (5,5 + 1,2 mill. kroner) og med 1,5 mill. kroner fra KRD. Totalbudsjett for 2003 er på 8,2 mill. kroner.

Program for kulturforskning (2003-2007) skal gjennom brede kulturanalytiske forskningsperspektiver utvikle den teoretiske og den allmenne forståelsen av moderne samfunn og kultur. Historiske, internasjonale og komparative perspektiver vil være sentrale. Programmet

skal ha som primær målsetting å gi muligheter for grunnleggende langsiktig og tverrfaglig forskning av høy kvalitet, samtidig som det skal ta opp i seg aktuelle problemstillinger innenfor programmets brede forskningsfelt. Programmet finansieres med UFD-midler (12 mill. kroner) og midler fra KKD (2,048) mill. kroner. Totalbudsjett for 2003 er 14 mill. kroner.

Kunnskapsutvikling for norsk språkteknologi (2001-2006) har som mål å styrke grunnforskning og kompetanse innenfor datalingvistikk og taleteknologi, og språkteknologisk relevante områder innenfor andre fag. Programmet skal også bidra til forskning og utvikling med sikte på å få fram språkteknologiske ressurser og verktøy for talt og skrevet norsk i ulike varianter. Programmet er etablert som et samarbeid mellom Kultur og samfunn, Industri og energi og Naturvitenskap og teknologi. Programmet finansieres med 15 mill. kroner fra Fondet, og det foreslås 2 mill. kroner i UFD midler. Totalbudsjett for 2003 er 17 mill. kroner.

Etikk, samfunn og bioteknologi (2003-2006) skal bidra til kompetanseoppbygging innenfor etiske, juridiske og samfunnsmessige aspekter ved moderne bioteknologi, utvikle forskningsbasert kunnskap på feltet, samt å styrke kommunikasjonen mellom eksperter og befolkningen når det gjelder moderne bioteknologi. Programmet omfatter etiske, juridiske og samfunnsmessige aspekter ved utvikling og bruk av moderne bioteknologi til matvareproduksjon, samt til diagnose, behandling og forebygging av sykdom. Programmet er felles for alle områdene i Forskningsrådet, administrert av Kultur og samfunn. Satsingen finansieres gjennom midler fra FD, UFD, LD, MD, NHD og SHD via de øvrige områdene. Det foreslås at KS bidrar med 0,7 mill. kroner i UFD-midler i 2003. Det tas sikte på en totalramme på ca 4 mill. kroner i 2003.

Kjønnsforskning: kunnskap, grenser, endring (2001-2007) er et tverrfaglig humanistisk og samfunnsvitenskapelig program som skal bidra til styrking og fornyelse av kjønnsforskning som eget kompetansefelt. Det legges vekt på kritisk refleksjon om kjønn og langsiktig kompetanse- og miljøbygging innenfor feltet. Programmet finansieres med 6,0 mill. kroner fra UFD (3,5 mill. kroner fra humaniora og 2,5 mill. kroner fra samfunnsvitenskap) og 4,0 mill. kroner fra BFD, hvorav 2,0 mill. kroner i 2003 er øremerket forskning om lesbiske og homofile. Totalbudsjettet for 2003 er 10 mill. kroner.

ARENA (1994 - 2003) er et flerfaglig forskningsprogram om Europa, med hovedfokus på hvordan EU og andre europeiske samarbeidsregimer påvirker nasjonalstatens viktigste funksjoner og institusjoner. Et hovedmål er å styrke norsk forskningskompetanse og bidra til empirisk og teoretisk forskning om effektene av et mer aktivt europeisk styringsnivå. Det er avsatt 6,5 mill. kroner i UFD-midler. Det forutsettes i tillegg finansiering fra AAD (0,8 mill. kroner). Den samlede ramme vil være 7,3 mill. kroner i 2003.

Kunnskapsutvikling i profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse (KUPP) (1999 – 2004) skal fremme forskning knyttet til profesjonsutdanning ved de statlige høgskoler. Det vil legges flere perspektiver til grunn, blant annet et perspektiv rettet mot profesjonenes rolle, makt og virkemåte, et fag- og yrkesdidaktisk perspektiv og et perspektiv rettet mot profesjonenes praksisutøvelse. Også humanistiske perspektiver vil det bli viktig å få frem. Det er avsatt 1 mill. kroner fra humaniora og 4,5 mill. kroner fra samfunnsvitenskap. I tillegg forventes det 5 mill. kroner i spesielle midler fra UFD. Totalbudsjettet for 2003 er på 10,5 mill. kroner.

Kommunikasjon, IKT og medier (2003 – 2007) skal videreutvikle kunnskapsgrunnlaget innen samfunnsvitenskapelig og humanistisk IKT- og medieforskning og bygge opp en generell kunnskapsplattform på feltet. Programstyret vil prioritere perspektiver og temaområder som dekker områder av stor betydning og relevans for den videre utvikling av bruk og sam-

handling med IKT, for fremveksten av nye medier og nye former for innhold, og for strukturer og rammer og for kommunikasjon og artikulering i konvergerende medier. Programmet finansieres med UFD-midler fra humaniora (3,5 mill. kroner) og samfunnsvitenskap (4 mill. kroner) og fra NHD (1,8 mill. kroner), AAD (0,5 mill. kroner), KKD (1,6 mill. kroner) og SD (8,6 mill. kroner). Totalbudsjett for 2003 er på 20 mill. kroner.

Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner 2002-2004 er en tematisk satsing som skal videreføre tidligere forskningsinnsats på feltet. Målet er å vedlikeholde og bygge opp ny kunnskap om den internasjonale migrasjonen til Norge i forhold til følgende prioriterte områder: Det flerkulturelle samfunnet, transnasjonale samfunn, Norge i det internasjonale migrasjonsbildet og innvandrede kvinners situasjon. Kjønn skal gjennomgående fokuseres. Satsningen finansieres med KUF-midler for samfunnsvitenskap og humaniora (1,7 mill. kroner + 0,6 mill. kroner) og KRK (4 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2003 er på 6,3 mill. kroner.

Velferdsprogrammet (1999 – 2007) har følgende tematiske områder: Velferd og levekår, Offentlig velferdspolitik, Markedet og velferden og Familien. Forskingen skal belyse samfunnsendringer i lys av hvordan velferdsstat, marked og det sivile samfunn påvirker den enkeltes livssituasjon. Programmet inkluderer også delprogrammene Forsking om barnevern, Forsking om funksjonshemmede, Evaluering av velferdslover, Aldersforskning og Forsking om vold. Programmet finansieres med generelle midler fra UFD (2,5 mill. kroner + 0,5 mill. kroner) og med spesielle midler fra UFD (0,5 mill. kroner), AAD (1 mill. kroner), BFD (15,7 mill. kroner), SHD (31 mill. kroner) og vil i 2003 ha et totalbudsjett på 51,2 mill. kroner.

Regional utvikling (1998 – 2003) skal gi ny kunnskap om regionale utviklings- og omstillingsprosesser. Prioriterte forskningstema omfatter: Rammevilkår for næringsutvikling og konsekvenser for regional utvikling, Flytting, kommunikasjon og servicetilbud – funksjonelle regioner, Offentlig politikk for regional utvikling - konsekvenser, sammenlikning, samordning og Plan- og styringssystemet og regional utvikling. Programmet er organisert med en kombinasjon av tematiske og territoriale forskningsprosjekt. Programmet finansieres med generelle midler fra KRK (1,9 mill. kroner), LD (2,5 mill. kroner), MD (1 mill. kroner), FIN (0,2 mill. kroner), SD (0,5 mill. kroner) og NHD (0,5 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2003 er på 6,6 mill. kroner.

Arbeidslivsforskning (2002-2011) representerer en forsterket satsing på arbeidslivsforskning med hovedmål å utvikle en langsiktig strategi og foreta tildelinger av primært brede, langsiktige prosjekter i miljøer med et tydelig engasjement på feltet. Programmet skal styrke den teoretiske og empiriske kunnskapen om endringer i arbeidslivet blant annet knyttet til ny teknologi (IKT), endrede markedsforhold (internasjonalisering), endrede kompetansekrav og ny organisering (fleksibilitet, fjernarbeid). Store utfordringer er også knyttet til knapphet på arbeidskraft, lønnsdannelse, arbeidsinnvandring, tidligpensjonering og sykefravær. Programmet finansieres i 2003 med midler fra AAD (12,5 mill. kroner) og med midler fra UFD (1,5 mill. kroner) og NHD (1 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2003 er på 15 mill. kroner.

Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken (KUNI) (2003 – 2007) Nærings- og innovasjonspolitikken står overfor betydelige utfordringer knyttet til endrede teknologiske og markedsmessige rammebetingelser, tiltakende knapphet på kvalifisert arbeidskraft, endrede kompetansekrav og reduserte vekstimpulser fra petroleumssektoren. Programmet skal styrke det teoretiske og empiriske beslutningsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken. Spesielt skal programmet ha som mål å bidra til en klarere forståelse av

rammebetingelser for økt verdiskapning, særlig sammenhenger mellom næringsutvikling, innovasjon, økonomiske vekstprosesser og effektiv ressursutnyttelse. Programmet inkluderer også forskning i forhold til den tjenesteytende sektor. Programmen finansieres med midler fra UFD (2 mill. kroner), NHD (9,2 mill. kroner), LD (1 mill. kroner), FIN (0,5 mill. kroner) og KRK (3 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2003 er på 15,7 mill. kroner.

PETROPOL (2001 - 2005) skal sikre norske aktører nødvendig kunnskap og kompetanse til å kunne utforme strategier for å møte utfordringene fra internasjonalisering og omstilling innenfor petroleumssektoren. Forskningsinnsatsen vil bli konsentrert om fire problemområder og tema: Aktørenes strategier og deres implikasjoner, Energimarkeder under omforming, Nye petroleumsprovinser: etisk-normative og interkulturelle utfordringer og Petroleumssektoren som menneskelig kapital: kilde til ny verdiskapning?. Programmet finansieres med midler fra OED (5,2 mill. kroner) og enkelte oljeselskaper. Totalbudsjettet for 2003 er på 6,7 mill. kroner.

Reform 97 (1998 – 2003) er en forskningsbasert evaluering av Reform 97 i form av et forskningsprogram. Evalueringen vil ha stor faglig og tematisk bredde, men med det skolenære som et hovedperspektiv. Evalueringen gjøres på oppdrag fra UFD og vil ha et budsjett på 8,5 mill. kroner i 2003 med overførte midler.

Skatteøkonomi (2000 - 2003) har som mål å bidra til kompetanseheving og rekruttering innenfor skatteøkonomisk forskning. Sentrale forskningstemaer i programmet er Betalingsordninger i offentlig sektor, Nasjonal og internasjonal mobilitet og økonomisk politikk, Fordelingsvirkninger og effektivitet og Svart økonomi. Programmet finansieres i sin helhet med midler fra FIN (3,5 mill. kroner).

Risiko og sikkerhet i transportsektoren (2002 – 2006) Satsningen tar utgangspunkt i at det foreligger et klart behov for forskning om risiko og sikkerhet i transport. Programmet skal ha et bredt utgangspunkt. Det betyr at all virksomhet i alle transportgrener skal inngå, alle typer konsekvenser av ulykker inkluderes, herunder også miljøskader, og at risiko for å bli skadet ved ulykker både for reisende, for ansatte i transportforetak og for tredjepart, inkluderes. Følgende temaer er aktuelle: Risikoforståelse og et samfunnsperspektiv på transportrisiko; Nullvisjonen for transportsikkerhet og Organisering av risikohåndtering. Programmet finansieres med midler fra SD (6 mill. kroner), NHD (0,5 mill. kroner) og FID (1 mill. kroner) og fra diverse brukere. Totalt blir budsjettet for 2003 på 10,5 mill. kroner.

Byutvikling - Drivkrefter og planleggingsutfordringer (2000 - 2004) har som mål å øke den forskningsbaserte kunnskapen om byutvikling, spesielt fokusert på sammenhengene mellom næringsutvikling, infrastruktur, levekår og miljøforhold og identifisere de viktigste drivkrefter bak urbaniseringsprosessen i Norge. Forskningen skal klarlegge hvordan positive og negative konsekvenser av prosessen slår ut i forhold til ulike samfunnsinteresser og befolkningsgrupper og identifisere tiltak som kan bidra til utvikling av gode bysamfunn. Programmet finansieres med midler fra MD (4,25 mill. kroner), SD (1 mill. kroner), KRK (4 mill. kroner) og UFD (0,4 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2003 er på 9,6 mill. kroner.

Idrett, samfunn og frivillig organisering (1998 - 2007) skal utvikle kunnskap om idrettens omfang, betydning og betingelser i det norske samfunn, samt benytte idretten som temaområde for å belyse generelle trekk ved samfunnsutviklingen, særlig m h t endringene i det sivile samfunn, i skjæringsfeltet mellom stat og marked. Programmet finansieres kun med spillemidler fra KD på 8,5 mill. kroner.

Kunnskap, utdanning og læring (2003 – 2007) skal bidra til å styrke utdannings og forskningsmiljøene i Norge gjennom empirisk og komparativ forskning om utdannings- og læringsproblematikk. Programmet har tre prioriterte felter: 1) Samspillet mellom utdanningssystem, familie og arbeidsplass som arena for livslang læring, 2) Ledelse, organisering og styring og 3) Læringsprosesser og kunnskapsområder. Programmet innbefatter også Evaluering av kvalitetsreformen. Programmet finansieres med generelle og spesielle midler fra UFD (0,5 mill. kroner + 12 mill. kroner). Totalt blir budsjettet for 2003 på 12,5 mill. kroner.

Frittstående prosjekter i humaniora og samfunnsvitenskap

Totalt har KS mottatt 413 søknader til fri prosjektstøtte. Dette er ca 200 færre søknader enn for 2002. Noe av reduksjonen kommer av at det ikke ble gitt anledning til å søke utenlandsopphold, men en vesentlig del skyldes også reelt færre søknader, og særlig doktorgradsstipend. Det kom 229 til humaniorakomiteen, 114 til samfunnsfagkomiteen og 43 søknader er plassert i den tverrfaglige komiteen. Den totale søknadssummen til fri prosjektstøtte er på hele 248 mill. kroner.

Det er avsatt 52 mill. kroner innenfor humaniora og 32 mill. kroner innenfor samfunnsvitenskap i UFD-midler til forpliktelser og nye prosjekter innenfor de tre komiteene. Dette er en økning på 3 mill. kroner innenfor humaniora og 2 mill. kroner innenfor samfunnsvitenskap. I tillegg er enkelte av forpliktelsene finansiert med fondsmidler, som ble bevilget i 2001, men som finansierer prosjekter i 2003. Det er også foretatt en overbudsjettering på 3 mill. kroner siden det alltid viser seg at enkelte prosjekter har fått annen finansiering. Den totale rammen til fri prosjektstøtte er i 2003 på 89,3 mill. kroner. Dette innebærer en betydelig prioritering av fri prosjektstøtte.

Tabell 4-16 Midler til frittstående prosjekter i 2003. 1000 kroner

	Doktorgrads -stipend	FoU- prosjekter	Gjesteforsk. stipend	Konferanse/ seminar	Postdoktor- stipend	Utenlands- stipend	Øvrig stipend	Totalt
HUM	18 190	15 624		556	12 506		701	47 577
SAMF	11 094	14 072		768	5 434	680		32 047
TVER	4 352	3 355	52	370	1 175		378	9 682
Totalt	33 635	33 050	52	1 694	19 115	680	1 079	89 305
	38 %	37 %	0 %	2 %	21 %	1 %	1 %	100 %

Den samlede tildeling innebærer, i samsvar med områdestyrets prioriteringer, en betydelig vekst i midlene til større FoU-prosjekter og post doc stipend, og tilsvarende som ønsket, en reduksjon i individuelle doktorgradsstipend. Andelen av totalrammen som gikk til FoU-prosjekter har økt fra 28 prosent i 2002 til 37 prosent i 2003, og tilsvarende har andelen til post doc stipend økt fra 16 prosent til 21 prosent i 2003. Rammen til individuelle doktorgradsstipend har tilsvarende gått ned fra 51 prosent til 38 prosent i 2003. Over en periode på 3 til 4 år har Kultur og samfunn endret profilen innenfor fri prosjektstøtte fra nesten utelukkende å finansiere individuelle doktorgradsstipend til nå å finansiere større FoU-prosjekter og post doc stipend.

Strategiske prosjekter

Innenfor rammen av fri prosjektstøtte er det avsatt 4 mill. kroner innenfor humaniora og 2 mill. kroner samfunnsvitenskap til en egen utlysning av institusjonsforankrede strategiske prosjekter. Hensikten er å styrke grunnforskningen ved institusjonene ved å finansiere prosjekter som i større grad kan reflektere forskningsmiljøenes mer samlede prioriteringer og forskningsstrategi. Dette vil være store prosjekter som videreutvikler forskningsområder det er særlige forutsetninger og vilje til å bygge opp. Slike prosjekter må ivareta rekruttering (dr.

grad og post doc), internasjonalisering, nettverksbygging og til en viss grad forskerutdanning. Prosjektene må ha en tydelig forskningsledelse.

Ibsen-studier (1998 – 2007) er et større 10-årig prosjekt for utgivelse av en ny og komplett historisk-kritisk utgave av Henrik Ibsens skrifter. Etableringen av en fullstendig tekstutgave vil være av stor betydning for Ibsen-forskningen både nasjonalt og internasjonalt, samtidig som den har allmenn kulturinteresse. Prosjektet er lokalisert ved UiO som bidrar både faglig og med infrastruktur. Prosjektet finansieres med 3,5 mill. kroner i UFD-midler fra humaniora i 2003.

Globalisering og internasjonalisering (2000 – 2004) er en satsing som skal bidra til å forstå ulike typer globaliseringsprosesser, med særlig vekt på Globalisering og markedsutvikling, Språk og kulturkunnskap om Øst- og Sørøst-Asia, Kompetanseutvikling og læringsprosesser i arbeidslivet og Utvikling, konflikt og fattigdom i et rettighetsperspektiv. Satsingen finansieres med 10 mill. kroner fra Forskningsfondet i 2003.

Forskning for fornyelse og innovasjon i offentlig sektor (2002 – 2006) skal bidra til en mer kvalitetsorientert og effektiv offentlig sektor ved å bringe fram grunnleggende, nyskapende og anvendbar kunnskap. Forskning som er prosess- og endringsorientert skal særlig styrkes. Helsesektoren er særlig prioritert, men også andre sektorer kan omfattes. Satsingen gjennomføres i samarbeide med øvrige områder i Forskningsrådet. FIFOS finansieres med 20 mill. kroner i fondsmidler.

Infrastruktur

Humanistisk infrastruktur

Det er satt av 1,6 mill. kroner til humanistisk infrastruktur. Tidligere har HIT-senterets grunnbevilgning vært finansiert over denne posten. Denne grunnbevilgningen gikk ut i 2001, og det arbeides for å etablere strategiske satsinger som eventuelt kan finansieres av KS etter en særskilt vurdering. Midlene er også tenkt brukt til eventuelle tiltak som kan bli aktuelle i forhold til KS generelle arbeid i forhold til humanistisk infrastruktur.

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

NSD skal arbeide for utvikling og forbedring av tilgangen på data og analyseprogrammer for samfunnsvitenskapelig forskning. Instituttet skal også dokumentere forskningsprosjekter og utføre oppgaver som følge av personregisterloven. NSD vil bli fristilt fra Forskningsrådet ved årsskiftet 2002/2003 og omdannes det til et aksjeselskap. Også for 2003 vil KS ha basisbevilgningsansvar for NSD. Basisbevilgningen opprettholdes på 8 mill. kroner og det gis en tilleggsbevilgning på 0,7 mill. kroner til nødvendige omstillingstiltak.

European Social Survey (2002-2003) er et europeisk samarbeid mellom 24 land for å samle inn komparative data innenfor sentrale samfunnsvitenskapelige temaområder. Det er avsatt 2 mill. kroner i generelle UFD-midler i 2003.

Forskningsinstitutter (UFD)

Basisbevilgninger til *ISF*, *FAFO*, *FNI* og *PRIO*, blir gitt som en samlet ramme til Forskningsrådet fra UFD. Rammen i 2003 er på ca 43,5 mill. kroner. Den samlede bevilgningsrammen er i 2003 økt med 2 mill. kroner, når det er tatt hensyn til at CICERO er overført til MDs budsjett og STEP og NIFU er innarbeidet i instituttrammen over UFD. Basisbevilgningen til instituttene fordeles av områdestyret, etter råd fra de to basisbevilgningsutvalgene. Det er bevilget 28,9 mill. kroner i grunnbevilgninger og 14,5 mill. kroner i strategiske instituttprogram.

Forskningsinstitutter (NHD)

De 12 regionale instituttene, SNF og TØI mottar basisbevilgning fra NHD. Også STEP vil få noe av sin basisbevilgning fra NHD. Rammen til de 12 regionale instituttene er på 34,2 mill. kroner for 2003. Dette er likt i forhold til 2002. I 2003 har KS mottatt 8,3 mill i grunnbevilgninger og 2,3 mill. kroner til strategiske instituttprogram over NHDs budsjett til Transportøkonomisk institutt (TØI), Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning (SNF) og STEP. I tillegg til basismidler fra NHD mottar TØI også midler fra SD (7,2 mill. kroner). Også for denne delen av instituttsektoren fordeles basisbevilgningen av områdestyret, etter råd fra de to basisbevilgningsutvalgene. Det er bevilget 30,7 mill. kroner i grunnbevilgninger og 21,2 mill. kroner i strategiske instituttprogram.

Norsk senter for barneforskning (NOSEB) (2003 - 2004) skal gjennom grunnforskning og anvendt forskning fremskaffe ny kunnskap om barn og barns oppvekstvilkår. Bevilgningen til senteret organiseres nå som et strategisk universitetsprogram ved NTNU. Det er avsatt 2 mill. kroner i generelle UFD-midler til NOSEB for 2003.

Europaforskning: UD har satt av 4 mill. kroner til strategiske instituttprogram innenfor europaforskning til de utenrikspolitiske instituttene, inklusiv ARENA.

SINTEF-Teknologiledelse og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) får nå sine basisbevilgninger kanalisert gjennom Forskningsrådet via en finansiering fra AAD. Det er avsatt 3,1 mill. kroner til SINTEF-Teknologiledelse og 7 mill. kroner til AFI.

Senter for fremragende forskning (2002 – 2011) Kultur og samfunn har fått ansvar for oppfølgingen av tre Sentre for fremragende forskning. Dette gjelder *Center for Study of Cicil War, Periphery and Center in Medieval Europe* og *Center of Advanced Study in Theoretical Linguistics*. Sentrene finansieres med 18 mill. kroner i fondsmidler i 2003.

Strategisk høgskoleprogram (2002 – 2004) UFD har bevilget nye, friske midler til forskning ved de statlige høgskolene. Satsingen skal gi de statlige høgskolene mulighet til å bygge opp forskningskompetanse av høy kvalitet samtidig som man tar spesielle hensyn til høgskolenes faglige situasjon og de enkelte fagområdenes egenart. Programmet skal kunne gi støtte til et bredt spekter av forskningsaktiviteter og kan også omfatte utviklingsarbeid. Satsingen skal være komplementær til andre programmer i Forskningsrådet som har stor kontaktflate mot de statlige høgskolene. Totalbudsjett for 2003 er 30 mill. kroner.

Diverse FoU

Evaluering og utredning

KS har satt i gang en evaluering av pedagogikk og planlegger en ny evaluering av et humanistisk fag. Det koster ca 1,5 mill. kroner å gjennomføre en evaluering av et fag. Det er avsatt 3 mill. kroner til evaluering i 2003.

Evaluering av plan og bygningsloven (2000 – 2004) skal bidra med forskningsbasert kunnskap om Byggesaksreformen fra 1997 og vurdere om den har hatt den tiltenkte virkning. Evalueringen finansieres med 3 mill. kroner fra KR D.

Økonomisk kriminalitet (1992 - 2003) skal utvikle et bedre kunnskapsgrunnlag om den økonomiske kriminalitetens omfang, former og mekanismer, som kan benyttes som støtte for utforming av regelverk, etterforskning og andre tiltak mot denne formen for kriminalitet.

Aktiviteten (som i 2001 ble avviklet som program) finansieres med midler fra FIN (1 mill. kroner) og JD (1 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2003 er på 2 mill. kroner.

Publisering

Målet for publiseringstøtten er å gi økonomisk støtte til utgivelse av tidsskrifter og monografier på høyt vitenskapelig nivå. Midlene brukes også til oversettelse og språklig bearbeiding i forbindelse med internasjonal publisering. Det er avsatt 3,6 mill. kroner fra humaniora og 1,2 mill. kroner fra samfunnsvitenskap.

Nettverk for koordinering av forskerutdanning i etikk (2002-2006) skal videreføre den nasjonale forskerutdanningen i etikk som ble igangsatt av Etikkprogrammet. KS bidrar til finansiering over en femårsperiode av en knutepunktfunksjon ved Universitetet i Oslo, og treårige insentivmidler til tiltak knyttet til undervisning og forskning i etikk ved de andre universitetene og enkelte vitenskapelige og statlige høyskoler. Satsingen finansieres kun med UFD-midler. Det er avsatt 2,5 mill. kroner i 2003.

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Kultur og samfunns budsjett går i hovedsak til Grunnforskning for øvrig og Annet. Den siste kategorien inneholder i alt vesentlig de handlingsrettede programmene og basisbevilgninger til instituttsektoren. Skjæringsfeltet miljø og energi omfattes av Byutvikling, Petropol og institutter innenfor miljøfeltet, mens Informasjons- og kommunikasjonsteknologi omfattes av SKIKT og Program for språkteknologi. Medisin og helse omfattes av deler av satsingen Forskning fornyelse og innovasjon i offentlig sektor.

Tabell 4-17 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	19 800	5 000	32 900	15 000
Marin forskning			1 000	
Medisin og helse			8 000	8 000
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	32 450		27 350	
Grunnforskning for øvrig	197 864	18 582	229 264	44 100
Annet	245 570		265 969	
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	495 684	23 582	564 483	67 100

Fondet for forskning og nyskaping

Kultur og samfunn har følgende satsinger med finansiering fra Forskningsfondet i 2003: tre Sentre for fremragende forskning, Program for språkteknologi, Forskning for fornyelse og innovasjon i offentlig sektor og Globalisering og internasjonalisering. I tillegg brukes det Fondsmidler til et internasjonalt senter for norske forskere ved Berkely.

Budsjettmessige bindinger

Som det fremgår av tabellen har KS store tilsagn innenfor programvirksomheten de nærmeste årene. Dette skyldes at KS har startet en rekke nye programmer i 2002 og 2003. Dette gjelder Kommunikasjon, IKT og medier, Program for kulturforskning, KUNI, Kjønnsforskning, Arbeidslivsforskning og Program for samiske studier.

Tabell 4-18 Budsjettmessige bindinger for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2003, tilsagn 2004 og 2005. 1 000 kroner.

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	112 275	104 000	91 000
Frittstående prosjekter	123 500	93 000	53 000
Infrastruktur	121 916	117 000	113 000
Diverse FoU-aktiviteter	23 300	23 000	23 000
Disposisjonsfond	-1 936	0	0
Felleskostnader	2 000	2 000	2 000
SUM TOTALT	381 055	339 000	282 000

4.3.4 Doktorgradsutdanning

I 2003 ligger det an til at KS finansierer ca 225 doktorgradsårsverk og ca 40 post doc årsverk innenfor fri prosjektstøtte og programmer. Antall doktorgradsårsverk forventes å bli noe lavere i 2003 enn i 2002. Innenfor noenlunde samme rammer, økte satser og med en sterkere prioritering av postdoktorstipend vil antall doktorstipendiater ikke øke vesentlig dersom ikke rammene utvides. Cirka halvparten av doktorgradsstipendene går til kvinner og kvinneandelen er nokså jevn for alle fag.

Tabell 4-19 Doktorgradsstipendiater. Anslag 2002, plantall 2003. Totale årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Humaniora	100	105
Samfunnsvitenskap	115	120
SUM TOTALT	215	225

4.3.5 Internasjonalt forskningssamarbeid

Området er representert i European Science Foundation (ESF), deltar i en rekke COST-programmer og i databanken Luxembourg Income Study (LIS). KS arbeider aktivt innenfor den nordiske samarbeidsnemnden i humaniora og samfunnsvitenskap (NOS-H, NOS-S). Det organiserte internasjonale samarbeidet omfatter også kontakt med det franske forskningsmiljøet gjennom Maison des Sciences de l'Homme, deltagelse i SCANCOR ved Stanford University, et senter ved Berkely og samarbeid med European University Institute. I tillegg er det avsatt midler til forprosjekter i forbindelse med søknader til EUs forskningsprogrammer, og til kontaktskaping og nettverksbygging i tilknytning til COST-programmene. Det organiserte internasjonale forskningssamarbeidet er på nivå med tidligere år. Den største delen av det internasjonale forskningssamarbeidet foregår direkte gjennom det personbaserte samarbeidet i programmer og fagkomiteer.

Tabell 4-20 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	1 500	1 500
EUREKA		
COST	300	300
Nordiske	4 500	5 000
Stipendprogram	3 000	3 000
Øvrig samarbeid	1 200	2 000
Sum	10 500	11 800
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid		
Personbasert samarbeid	23 000	25 000
Sum	23 000	25 000
TOTALT	33 500	36 800

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/ forskerutdanning/ kompetanseutveksling mellom forskere/ bedrifter/ institutter.

4.4 Medisin og helse

4.4.1 Inntekter og føringer

Medisin og helse har for 2003 budsjettetert med 345,5 mill. kroner. Sammenlignet med revidert budsjett 2002 innebærer dette en nominell vekst på 41,8 mill. kroner, eller 13,8 prosent.

Tabell 4-21 Inntekter. Fordeling etter finansieringstype. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring fra 2002 - 2003		Andel av totalt budsjett	
			Kroner	Prosent	2002	2003
Generelle midler, ekskl. fondet	125 805	139 976	14 171	11,3 %	41,4 %	40,5 %
Generelle midler, fondet	52 943	71 200	18 257	34,5 %	17,4 %	20,6 %
Spesielle midler	123 380	133 800	10 420	8,4 %	40,6 %	38,7 %
Diverse inntekter	1 500	500	- 1 000	-66,7 %	0,5 %	0,1 %
Sum	303 628	345 476	41 848	13,8 %		

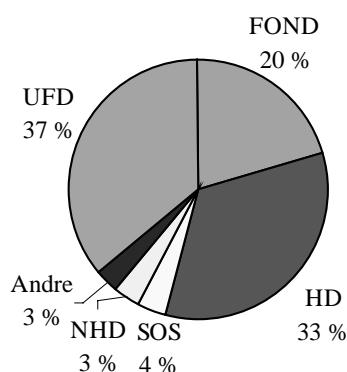
MHs største bidragsytere er Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) og Helsedepartementet (HD). Midler over Forskningsfondet utgjør nå en betydelig andel av totalbudsjettet. Jf figur.

Generelle midler, ekskl. fondet

MH mottar generelle midler over UFDs, NHDs og MDs ordinære budsjetter. Midlene er til sammen økt med 14,2 mill. kroner, eller 11,3 prosent, fra 2002 til 2003 over UFDs og NHDs budsjetter.

Utdannings- og forskningsdepartementet

Bevilgningen til MH er økt med 4 mill. kroner til 116,8 mill. kroner i 2003. I tillegg har MH fått en kompensasjon for økte pensjonsutgifter. Til sammen gir dette en økning på 9,9 mill. kroner (8,5 prosent) fra 2002 til 2003.

Sett i forhold til 1993-nivået er bevilgningen i 2003 fortsatt reelt sett redusert. Målt i faste kroner er reduksjonen på 13,8 prosent.

Føringene i St.prp.nr.1 fra KUF for 2003 til medisinsk og helsefaglig forskning er:

- Frie prosjekter skal føres videre på samme nivå som i 2002.
- Det skal legges vekt på nyskapende forskning og internasjonalisering.
- Biofagevalueringen skal følges opp.
- For å styrke rekrutteringen av forskere innenfor medisin, odontologi og psykologi skal tallet på studentstipend økes
- Forskningsrådet skal finansiere studentstipend til forskerlinjene i medisin ved universitetene.

Miljøverndepartementet (MD)

Departementet støtter programmet *Miljø og helse* i MH. Bevilgningen i 2003 er på 2,0 mill. kroner, det samme som for 2002.

Tabell 4-22 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002, budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002- 2003
Utdannings- og forskningsdepartementet					
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd	116 105	125 976	8,5 %
Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskaping	52 943	71 200	34,5 %
Sum			169 048	197 176	16,6 %
Nærings- og handelsdepartementet					
Kap.	920 , post	50.1.3 IKT i medisin og helsetjeneste	4 700	6 000	27,7 %
Kap.	920 , post	50.3.2 Næringsutvikling fra medisinsk forskning	3 000	6 000	100,0 %
Sum			7 700	12 000	55,8 %
Landbruksdepartementet					
Kap.	1150 post	77 Jordbruksavtalen	400	400	0,0 %
Sum			400	400	0,0 %
Miljøverndepartementet					
Kap.	1410 post	51 Miljø og helse	2 000	2 000	0,0 %
Sum			2 000	2 000	0,0 %
Arbeid og administrasjonsdepartementet					
Kap.	1575 post	50 Arbeid og helse	4 000	4 000	0,0 %
Sum			4 000	4 000	0,0 %
Finansdepartementet					
Kap.	1600 post	21 Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	2 000	0,0 %
Sum			2 000	2 000	0,0 %
Samferdselsdepartementet					
kap.	1301 , post	50 Miljø og helse	300	300	0,0 %
Sum			300	300	0,0 %
Sosialdepartementet					
Kap.	620 , post	50 Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	2 000	0,0 %
Kap.	620 , post	50 Helse og samfunn	2 950	4 000	35,6 %
Kap.	620 , post	50 Mental helse	750	750	0,0 %
Kap.	620 , post	50 Arbeid og helse	1 880	1 900	1,1 %
Kap.	620 , post	50 Strategisk satsing: Aldersforskning	2 500	4 250	70,0 %
Sum			10 080	12 900	28,0 %
Helsedepartementet					
Kap.	701 , post	50 Helsetjenester og helseøkonomi	12 400	12 450	0,4 %
Kap.	701 , post	50 Helse og samfunn	10 300	10 300	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Mental helse	22 000	24 600	11,8 %
Kap.	701 , post	50 Miljø og helse	4 300	4 600	7,0 %
Kap.	701 , post	50 Arbeid og helse	2 000	2 000	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Pasientnær klin forskn og alternativ medisin	12 200	12 600	3,3 %
Kap.	701 , post	50 IKT i medisin og helsetjeneste	1 500	1 500	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Molekylærmedisin og gentekn, inkl stamceller	1 500	5 000	233,3 %
Kap.	701 , post	50 Farmakologisk og farmasøytisk forskning	2 000	2 000	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Kreftforskning	20 000	20 400	2,0 %
Kap.	701 , post	50 Strategisk satsing: Mat og helse	3 800	3 800	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Strategisk satsing: Antibiotikares	2 000	2 000	0,0 %
Kap.	701 , post	50 Næringsr. bio- og gentek	2 800	2 950	5,4 %
Kap.	701 , post	50 Etikk,samf,biotek		200	
Kap.	743 , post	70 Evaluering - opptr.plan for psykisk helse	5 000	5 000	0,0 %
Kap.	701 , post	21 Evaluering - fastlegereformen	4 800	4 800	0,0 %
Sum			106 600	114 200	7,1 %
SUM DEPARTEMENTENE			302 128	344 976	14,2 %
Diverse inntekter			1 500	500	-66,7 %
Tilført fra disposisjonsfondet					
SUM TOTALT			303 628	345 476	13,8 %

Nærings- og handelsdepartementet (NHD)

Bevilgningen til MH er økt med 4,3 mill. kroner. *IKT i medisin og helsetjeneste* er økt med 1,3 mill. kroner til i alt 6 mill. kroner og er nå oppe på 2001-nivået i nominelle kroner. De av verifiseringsmidlene til biomedisin som går over MHs budsjett (tidligere MEDKAP programmet, nå inkludert i et utvidet FORNY) er økt med 3 mill. kroner til i alt 6 mill. kroner i 2003.

Forsknings- og nyskappingsfondet

MHs del av fondsmidler vil utgjøre 71,2 mill. kroner i 2003. Midlene er tildelt satsinger knyttet til folkesykdommer, grunnleggende sykdomsmekanismer og to av sentrene for fremragende forskning. Det er også avsatt noen midler til administrasjon av disse aktivitetene.

Spesielle midler og diverse inntekter

Spesielle midler til forskningsformål og midler fra andre bidragsytere er i hovedsak øremerket spesielle programsatsinger. Hovedtyngden av midlene kommer over Helsedepartementets og Sosialdepartementets budsjett. MH mottar også spesielle midler fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til *Arbeid og helse*, fra Finansdepartementet til *Helsetjenester og helseøkonomi* og fra Samferdselsdepartementet til *Miljø og helse*. Bevilgningene fra AAD, FIN og SD utgjør til sammen 6,3 mill. kroner i 2003, det samme som for 2002. I tillegg finansieres *Den norske mor og barn undersøkelsen* på 0,4 mill. kroner med midler over Jordbruksavtalen. MH har videre budsjettert 0,5 mill. kroner fra Isbergs fond.

Helsedepartementet (HD)

Medisinsk og helsefaglig forskning i regi av Forskningsrådet er styrket med 7,6 mill. kroner i forhold til revidert budsjett. Økningen er i hovedsak knyttet til forskning på stamceller fra fødte mennesker (3,5 mill. kroner) og programmet *Mental helse* (2,6) mill. kroner.

I tillegg er det budsjettert med 9,8 mill. kroner i 2003 til evaluering av fastlegereformen og opptrappingsplanen for psykisk helse. Oppfølgingsansvaret av disse er fom innværende år lagt til Sosial- og helsedirektoratet.

Sosialdepartementet (SOS)

Bevilgningen over SOS's budsjett til Forskningsrådet er økt, men tildelingene innenfor rammen er ikke endelig avklart. For 2003 har MH budsjettert med en økning til satsingen på *Aldersforskning* og programmet *Helse og samfunn* i tråd med foreløpig tildelingsbrev fra departementet.

4.4.2 Mål og prioriteringer

Medisinsk og helsefaglig forskning er en av de fire prioriterte tematiske satsingene i Forskningsmeldingen. Forskningen omfatter grunnforskning og anvendt forskning med utgangspunkt i et bredt spekter av biologiske, medisinske, psykologiske, teknologiske, samfunns- og miljømessige problemstillinger. Målet er å løfte norsk medisinsk og helsefaglig forskning til skandinavisk toppnivå i løpet av 5-10 år og bidra til at Norge får helsetjenester som er på høyde med det beste i verden. MH vil bidra til at Forskningsrådet kan ivareta en helhetlig og samordnet nasjonal forskningsstrategi og samarbeider med de øvrige områdene om dette.

MHs prioriteringer er:

- En målrettet opprusting av medisinsk grunnforskning, spesielt den mest nyskapende forskningen og forskning utført i samarbeid med ledende forskningsmiljøer i utlandet.

- En betydelig opptrapping av klinisk forskning i universitetssykehusene, med vekt på å styrke samspillet mellom pasientrettet forskning, epidemiologi og biomedisinsk grunnforskning (spesielt i molekylærmedisin).
- En omfattende styrking av rekrutteringen av medisinere til forskning for å sikre at universitetssektoren får nok kompetent personell til å utdanne fremtidens helsepersonell og spesialister.
- En bred tematisk satsing rettet mot de store folkehelseproblemer med sikte på å fremme god helse, bedre forebygging, diagnostikk og behandling.
- En spesiell satsing for å styrke kunnskapsgrunnlaget for organisering av helsetjenestene og utvikling av helsepolitikken.

For å møte de store utfordringene har MH særlig satset på:

- *Rekruttering* ved å iverksette tiltak for å rekruttere flere medisinere, odontologer og psykologer til forskning
- *Fremragende forskning* ved å ta vare på særlig lovende unge forskere og vektlegge originalitet og nyskapende forskning
- *Konsentrasjon* av midler for å kunne gi de beste forskerne bedre rammevilkår
- *Internasjonalisering* ved å få norske forskere ut til ledende forskningsmiljøer i utlandet

Følgende prioriteringer er lagt til grunn for budsjettfordelingen for 2003:

- Støtten til frittstående prosjekter over UFDs ordinære budsjett er økt med 10,8 mill. kroner, hvorav 4,4 mill. kroner til faggruppene og 6,4 mill. kroner til budsjettavsetningene til studentstipend og forskerutveksling.
- Innenfor rammen til studentstipend prioriteres ordinære studentstipend og forskerlinjestudenter.
- Fire nye miljøstøtter startes opp (UFDs budsjett)
- Innenfor den nye satsingen på *Grunnleggende sykdomsmekanismer* er det tildelt syv rammebevilgninger til forskergrupper (FONDET)
- Som en oppfølging av MHs handlingsplan ble faggruppene og programstyrene under søknadsbehandlingen for 2003 oppfordret til å:
 - øke antall postdoktorstipend ved å gi støtte til minimum en postdoktorstipendiat for hver andre doktorgradsstipendiat,
 - fremme internasjonalisering ved å prioritere postdoktorstipendiater som har skissert en plan for utenlandsopphold (forutsatt høy faglig kvalitet på prosjektsøknaden),
 - stoppe den nedadgående utviklingen i rekrutteringen av leger, psykologer og odontologer til forskning ved å vektlegge kandidatens fagbakgrunn i en situasjon der to eller flere prosjekter kvalitetsmessig står tilnærmet likt,
 - øke konsentrasjonen av forskningsmidlene ved å gi større bevilgninger/rammebevilgninger (bla. startes det kun opp et fåtall nye prosjekter under 300.000,- kroner),

4.4.3 Fordeling av budsjett

Områdestyret fastsetter de økonomiske rammene for faggrupper og programmer i tråd med føringene fra departementene og ved en vurdering av samlet budsjettprofil i henhold til områdets handlingsplan. Som det fremgår av tabell 3 gir budsjettet for 2003 rom for å økning innenfor de fleste av budsjettpostene. Det vises for øvrig til den spesifikke oversikten over budsjett 2003, som følger til slutt i avsnittet om Medisin og helse, der hvert enkelt program og satsing fremgår sammen med finansieringskilde.

Tabell 4-23 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer	3.000	6.000	3.000	6.000
Grunnforskningsprogrammer	13.500	17.350	10.200	10.200
Handlingsrettede programmer	99.680	104.400	17.600	18.900
Sum programmer	116.180	127.750	30.800	35.100
Stipend	15.250	20.600	15.250	20.600
Prosjekt- og miljøstøtte				
Frittstående EU-prosjekter				
Andre frittstående prosjekter	82.177	86.626	74.777	79.226
Sum frittstående prosjekter	97.427	107.226	90.027	99.826
Grunnbevilgninger				
Strategiske programmer 1)	46.000	69.050	23.700	44.600
Utstyr og instrumenter	25.000		25.000	
Andre infrastrukturtiltak				
Sentre for fremragende forskning 2)	13.000	26.000	13.000	26.000
Sum infrastruktur	84.000	95.050	61.700	70.600
Kontingenter	400	400	400	400
Informasjon/formidling/publisering	1.100	1.100	1.100	1.100
Planlegging/utredning/evaluering	14.371	13.800	4.571	4.000
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	150	150	150	150
Sum diverse FoU-aktiviteter	16.021	15.450	6.221	5.650
Disposisjonsfond	-10.000		-10.000	
Sekretariater				
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	0	0	0	0
SUM TOTALT	303.628	345.476	178.748	211.176

1)Fom 2003 er MH-grupper flyttet hit fra posten *Sentre for fremragende forskning*.

2)Posten omfatter MH-grupper i 2002 og to sentre for fremragende forskning i 2003.

Økningen i rammen til **programmene** er et resultat av økningen i bevilgningene fra HD og fra NHD til *IKT programmet* og *verifiseringsmidler innen biomedisin (FORNY/MEDKAP)*. Bevilgningene fra UFD og øvrige departementer m.fl. er videreført på samme nivå. Rammene til de enkelte program fremgår ikke alltid av St.prp.nr.1. Foreslåtte økninger som fremkommer i St.prp.nr.1 eller av (foreløpige) tildelingsbrev er innarbeidet i tallmateriale.

Bevilgningene til **frittstående prosjekter** behandles i de fire faggruppene (*forskeriniterte prosjekter*) og Fagutvalget (*studentstipend, internasjonal forskerutveksling og karrierebevilgning*). I tråd med føringene i St.prp.nr.1 fra UFD er det lagt inn en økning til studentstipend og forskerutveksling. Samlet sett er budsjettet til faggruppene og fagutvalget økt med 9,9 mill. kroner. De midlene som MH har fått i kompensasjon for økte utgifter til pensjon har muliggjort dette.

Infrastrukturtiltak omfatter Miljøstøtte, MH-grupper og strategiske satsinger som Medisinsk teknologi, Mat og helse, Aldersforskning, Kreftforskning, Toppforskning og Grunnleggende sykdomsmekanismer (GRUSYK). Midlene til PET-utstyret i 2002 (25,0 mill. kroner) er også lagt inn her. I tillegg er det fom 2003 budsjetter med midler til de to sentrene for fremragende forskning (SFF) som MH har fått oppfølgingsansvaret for (26,0 mill. kroner i 2003).

For øvrig skyldes veksten over budsjettposten i hovedsak økning til satsingen på Grunnleggende sykdomsmekanismer, samt en økning til Aldersforskning.

Diverse FoU omfatter bevilgningene til evalueringene av *fastlegereformen* og *opptrappingsplanen for psykisk helse* på til sammen 9,8 mill. kroner i 2003. Det er også lagt inn 3,7 mill. kroner til administrasjon av fondsfinansierte aktiviteter, inkl. oppfølgingen av *Sentre for fremragende forskning*. I tillegg omfatter den kontingenter, utgifter til formidling, øvrige evalueringer, generell planlegging mv.

Søknader og nye prosjekter

MH mottok i alt 659 nye søknader til programmene og faggruppene til et samlet beløp på 422 mill. kroner ved hovedsøknadsfristen. Av de nye søknadene er 129 innstilt med et samlet beløp på 68 mill. kroner. Dette gir en innvilgelsesprosent på 16 prosent i forhold til søknadsbeløp. Innvilgelsesprosenten er litt høyere enn i fjor, men viser at det er stor konkurranse om midlene. I tillegg har MH for 2003 innvilget fire av 23 nye søknader om *Miljøstøtte* og syv av 35 nye søknader til den strategiske satsingen på *Grunnleggende sykdomsmekanismer* som er finansiert av Forskningsfondet.

Kvalitet er et grunnleggende kriterium for tildeling av midler fra Medisin og helse. Området benytter fagfelleevaluering (peer review) i søknadsbehandlingen. Flere eksperter leser de samme søknadene, avgir sin vurdering på forhånd, og endelig rangering fastsettes etter samlet faglig gjennomgang i møter.

Programmer

Næringsutvikling fra medisinsk forskning

Satsingen skal bidra til å fremme næringsutvikling basert på idéer fra medisinsk og helsefaglig forskning. Fra og med 2002 ble satsingen integrert i FORNY-programmet, som administreres av Område for industri og energi. Det ble samtidig opprettet et eget utvalg under programstyret til FORNY som skal bidra til nyetableringer og finansiering av FoU-prosjekter med næringsmessig potensial innenfor medisin og helsesektoren.

Molekylærmedisin og genteknologi

Genteknologien har revolusjonert biomedisinsk forskning og har gitt en bredere og dypere kunnskap om menneskets utvikling og oppbygning og de molekylære årsaker til sykdom. Genteknologien har også blitt et viktig verktøy innenfor diagnostikk og vil få stadig større betydning for målrettet behandling og forebygging av sykdom. Sentrale FoU-oppgaver er grunnforskning, metodeutvikling og kompetanseoppbygging. Programmet skal bidra til at molekylærmedisin og genteknologi i sterkere grad forankres i kliniske forskningsmiljøer og klinisk virksomhet. Fra og med høsten 2002 har programmet fått øremerkede midler til forskning på stamceller på fødte personer. Flere av prosjektene kan ha et næringsmessig potensial. Programstyret samarbeider derfor nært med *Næringsutvikling fra medisinsk forskning (FORNY programmet)* med tanke på industriell utnyttning og kommersialisering. Programstyret planlegger tre seminarer i løpet av 2003. Seminarene innen "Nuclear dynamics" og "Kreftforskning" er brobyggingstiltak mellom basal molekylærmedisin og

klinikk. Seminaret innen bioinformatikk skal arrangeres i samarbeid med FUGE-plattformen for bioinformatikk.

IKT i medisin og helsetjeneste

Programmets mål er å gi et vesentlig bidrag til et bedre helsevesen gjennom utvikling og bruk av IT-løsninger og produkter basert på eksisterende og fremtidige brukerbehov. Programmet skal ivareta grunnleggende forskning og kompetanseoppbygging innenfor medisin og helsetjeneste og bidra til kompetanseheving og nyskaping for norsk industri. De prioriterte forskningsområdene er medisinske informasjonssystemer inkl. elektronisk journal, nettverkssamarbeid og elektronisk samhandling og systemer for planlegging og styring. Programstyret har i 2002 konkludert med at det er behov for, og ønskelig, og få etablert et kompetansemiljø for elektronisk pasientjournal. Som et ledd i etableringen av et slikt senter ønsker programstyret å arrangere et seminar i 2003 innenfor dette feltet.

Miljø og helse

Programmet skal fremskaffe ny kunnskap om sammenhengen mellom miljøfaktorer og helse og på denne måten bidra til risikovurderinger og gi et bedre grunnlag for forvaltningsmessige beslutninger. Programmet fokuserer på både inneklime og miljøfaktorer i utemiljøet. Viktige forskningsoppgaver er knyttet til påvirkninger fra bl.a. trafikk, forbruks-kjemikalier, stråling, ”fuktige bygg”, bygningsmaterialer og næringsmidler, og helseeffekter som kreft, allergier og annen overfølsomhet, luftveissykdommer, reproduksjons-skader, skader i nervesystemet og immunsystemet og støyrelaterte helseproblemer. Våren 2003 vil det bli arrangert en forskersamling der program-styret møter programmets stipendiater og forskere. Videre vil det høsten 2003 bli arrangert et seminar om gen – miljø interaksjoner.

Helsetjenester og helseøkonomi

Forskningsbasert kunnskap skal danne grunnlag for en bedre, mer treffsikker og effektiv helsetjeneste. Prioriterte forskningsområder er psykisk helsearbeid, helseøkonomi og helsetjenestens organisering. Studieobjektet er helsetjenestene. Kunnskap om effekter av reformer, ulike organisasjonsformer, ledelse og styring, finansiering av tjenester, ansvarsfordeling mellom det private og det offentlige, er eksempler på sentrale temaer innenfor programmet. Programstyret tar i løpet av 2003 sikte på å invitere til seminar og temadag. I tillegg arrangerer programmet den årlige nasjonale helseøkonomikonferansen.

Helse og samfunn

Programmet skal bidra til å bygge opp og spre kunnskap om samfunnsmessige (økonomiske, politiske, sosiale og kulturelle) forhold som kan styrke eller svekke sykdomsforebyggende og helsefremmende arbeid. Sentrale temaer for programmet er bl.a.: virkemidler, helse- og sykdomsoppfatninger, helsevaner, livsstil, risikooppfatninger, uønsket svangerskap og abort, rusmiddelbruk og sosial ulikhet. Programstyret planlegger konferanser rettet til mediene om medienes presentasjon av helserisiko og sykdomsforebygging og til ulike brukergrupper om erfaringer med virkemidler for det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet med særlig fokus på skolen.

Mental helse

Programmets hovedmål er å bidra til en bedre folkehelse og fremme kvaliteten på helsetjenestetilbudet som gis personer med psykiske lidelser. Kunnskapsutviklingen skal bidra til oppfølging av Opptappingsplan for psykisk helse, og omfatter biologisk, klinisk og epidemiologisk forskning. Behandling av rusmiddelrelaterte lidelser inngår også i programmet. Programmet er opptatt av å styrke bånd mellom ulike typer forskning, bl a basalforskning og klinisk. Det er viktig å fremme samarbeid mellom miljøer med ulik faglig

forståelse, bl a for å etablere forskernettverk og dermed fremme og videreutvikle forskningsmiljøer av særlig høy kvalitet. Programstyret har under planlegging en konferanse om klinisk forskning høsten 2003 samt Øyer-konferansen.

Arbeid og helse

Programmet skal bidra med kunnskap for å fremme helsetilstanden i arbeidslivet gjennom forskning om årsaker og mekanismer som fører til arbeidsrelaterte helseplager samt gjennom forskning om forebygging, motivasjon og yteevne og sykefravær. Programmet skal også bidra til å styrke kompetansen i forskningsmiljøene og til å styrke kontakten mellom forskning og arbeidsliv. Programstyret planlegger en samling for programmets forskere og et formidlingsseminar rettet til politikere og journalister om "Den nye arbeidsplassen" i 2003.

Pasientnær klinisk forskning og alternativ medisin

Programmets overordnede målsetting er å styrke den forskningsbaserte viten om effekt av nye og eksisterende tilbud innenfor helsevesenet. Norge har spesielt gode forutsetninger for pasientnær klinisk forskning, men mulighetene er ikke tilstrekkelig utnyttet. Nyttens av et stort antall tiltak innenfor både etablert og alternativ medisin er ikke forskningsmessig underbygget. Det er videre et viktig satsningsområde for programmet å følge opp kompetansesentrene for klinisk forskning og kompetansemiljøet i alternativ medisin.

Frittstående prosjekter

Faggruppene behandler søknader om forskerinitierte prosjekter, doktorgradsstipend og postdoktorstipend. Doktorgradsstipend og postdoktorstipend gis også innenfor programmene. Fagutvalget (FU) behandler søknadene om studentstipend, forskerutveksling (utenlandsstipend og gjesteforskerstipend) og karrierebevilgninger. Karrierebevilgningene ble igangsatt i forbindelse med etableringen av Forskningsfondet og var et tiltak for å nå målsettingen om økt internasjonalisering.

MH har følgende faggrupper:

- Basal I: biokjemi, genteknologi, molekylærbiologi, genetikk, immunologi, mikrobiologi.
- Basal II: anatomi, fysiologi, patologi, farmakologi, toksikologi.
- Klinisk: klinisk medisin, klinisk odontologi, klinisk psykologi.
- Samfunnsmedisin/helsetjeneste: samfunnsmedisin, psykologi, adferdsforskning, epidemiologi, helsetjenesteforskning, etikk, helsereelatert samfunnsforskning og nærliggende forskningsfelt.

En økt satsing på biologisk grunnforskning er en viktig forutsetning for å bedre helsetilstanden i befolkningen. Innenfor den biomedisinske grunnforskningen blir det spesielt fokusert på molekylærbiologi og genteknologi som vil kunne få avgjørende betydning for forståelse av cellulære mekanismer og molekylære årsaker til sykdom. Videre vektlegges kobling mellom grunnforskning og klinisk forskning. Det gis omfattende støtte til nevrobiologisk forskning. MH har også en konsentrert satsing innenfor antibiotikaresistens. Vår høyteknologiske industri er avhengig av landets grunnforskningsmiljøer.

For å gjøre helsetjenester bedre, mer treffsikre og effektive trengs det mer kunnskap om diagnostisering og behandling av sykdommer. Pålitelige kunnskap om diagnostiske metoder, sykdomsforløp og behandlingsmetoder kan best skaffes gjennom forskning. Dokumentert nytte og effekt av både etablerte og nye behandlingsmetoder representerer en kvalitetssikring for pasientene og gir viktig grunnlag for helsepolitiske beslutninger. Norge, med sin enhetlige helsetjeneste og lave mobilitet i befolkningen, egner seg spesielt godt til gjennomføring av kliniske og epidemiologiske studier og utnyttelse av Norges gode helseregistre og biobanker.

For en rekke av de viktigste folkehelseproblemer er årsaksforholdene sammensatte og til dels ukjente. Kompetansen og kunnskapsgrunnlaget må videreutvikles og bidra til forbedring av metoder og datakvalitet. Den tradisjonelle risikofaktor-epidemiologien er i stor grad erstattet av en bredere forankret epidemiologi med utstrakt samarbeid med ekspertise innen biokjemi, genetikk, ernæring, miljømedisin og klinisk medisin. Forskning innen ulike helsefag og samarbeidet mellom de helsefaglige og de samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer står sentralt og det er behov for fortsatt styrking av grunnforskning innenfor psykologi.

Infrastruktur

MH gir større rammebevilgninger til etablerte forskergrupper som er i forskningsfronten internasjonalt. *Miljøstøtte* er en strategisk satsing rettet mot universitetene og det er tildelt fire nye miljøstøtter i 2003. Støtteformen *MH-grupper* tildeles fremragende forskningsmiljøer som kan videreutvikle seg til internasjonale toppmiljøer eller Sentre for fremragende forskning. Innenfor den nye satsingen på *Grunnleggende sykdomsmekanismer* er det tildelt syv rammebevilgninger til forskergrupper på høyt internasjonalt nivå. Tverrfaglig tilnærming og samarbeid på tvers av fagmiljøer er tillagt vekt.

Hensikten med satsingen på *Toppforskningsprogrammet* er å identifisere en elite av unge forskere og gi dem optimale økonomiske og arbeidsmessige rammevilkår for å utføre medisinsk og helsefaglig forskning i internasjonal toppklasse. Satsingen omfatter nå åtte forskere og satsingen videreføres i 2003.

Som en oppfølging av Nasjonal kreftplan har MH ansvaret for en særskilt satsing på *kreftforskning*. Satsingen spenner over grunnleggende, klinisk og epidemiologisk forskning. Det gis støtte til store prosjekter, herunder brobyggingsprosjekter med integrerte biologiske og kliniske problemstillinger. Tildelingen fra HD i 2003 dekker forpliktelser på igangværende prosjekter.

MH bidrar, sammen med NT, til en satsing på *Medisinsk teknologi* i Trondheim. Området har et samarbeid med BF om satsingen på *Mat og helse* og med KS på *Aldersforskning*. Sistnevnte vil starte opp i 2003.

MH vil fom 2003 ha et budsjett- og oppfølgingsansvar for to av sentrene for fremragende forskning (SFF); International Centre for the Biology of Memory v/NTNU og Centre for Molecular Biology and Neuroscience v/UiO.

Diverse FoU-aktiviteter

På oppdrag fra det tidligere Sosial- og helsedepartementet har Forskningsrådet fått ansvaret for de to forskningsbaserte evalueringene av *fastlegereformen* (2000-2005) og *opptrappingsplanen for psykisk helse* (1999-2006). Evalueringen av fastlegereformen skal se på virkningen av reformen for ulike grupper av landets befolkning og i tillegg allmennlegene som yrkesgruppe, trygdeetaten og kommunene som administrativt organ. Evalueringen av opptrappingsplanen for psykisk helse skal i hovedsak analysere virkemiddelbruken i planen, samt analysere hva utbygging av tilbud betyr for livskvalitet, tilgjengelighet mv for brukerne. Budsjettansvaret for evalueringene er fom inneværende år lagt til i Sosial- og helsedirektoratet.

Budsjettposten omfatter også bl.a. en avsetning til *formidlingsstipend* som et ledd i oppfølging av områdets «Informasjons- og formidlingsplan for Medisin og helse» fra 2000. Stipend

tildeles forskere som hospiterer i journalistmiljøer og journalister i forskermiljøer. I tillegg er det avsatt midler til *forskning.no* (nasjonalt forskningsnettsted), prosjektdokumentasjon mv.

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

MH har hovedansvaret for å følge opp satsingen på "Medisin og helse", som er en av de fire prioriterte tematiske satsingene i Forskningsmeldingen. Hovedtyngden av forskningen i MH faller innunder denne satsingen. Grunnforskning i regi av universitetene er høyt prioritert gjennom UFDs budsjettmidler, og MH har iverksatt flere kvalitetsfremmende tiltak. Langsiktig grunnforskning for øvrig støttes innenfor flere av MHs virkemidler, først og fremst gjennom frittstående prosjekter i faggruppene, men også innenfor de fleste programmene. Midlene fra HD og SOS går i stor grad til mer anvendte forskningsformål. MH støtter også forskning innenfor det tematiske satsingsområdet "Informasjons- og kommunikasjonsteknologi" spesielt gjennom programmet *IKT i medisin og helsetjeneste*.

Midlene som er avsatt i 2002 til avansert utstyr innen bildediagnostikk (PET) er klassifisert som "Grunnforskning for øvrig" og de forskningsbaserte evalueringene (opptrappingsplanen for psykisk helse og fastlegereformen) er plassert under "Annet". MH støtter også "Marin forskning", spesielt gjennom satsingen på Mat og helse, som i tabell 2-24 er klassifisert under "Medisin og helse".

Tabell 4-24 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnf. for øvrig. Rev. budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	8.200		9.500	
Marin forskning				
Medisin og helse	259.128	27.943	325.676	71.200
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi				
Grunnforskning for øvrig	25.000	25.000		
Annet	9.800		9.800	
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	302.128	52.943	344.976	71.200

Forsknings- og nyskappingsfondet

MH er tidligere gitt et oppfølgingsansvar for forskning innenfor temaet folkesykdommer. Etableringen av Forskningsfondet har bidratt til at MH raskere har kunnet følge opp handlingsplanen med henblikk på å bygge opp norske medisinske og helsefaglige forskningsmiljøer til et høyt internasjonalt nivå. MH har valgt å satse på spesielle langsiktige og kvalitetsfremmende tiltak knyttet til universitetene. Dette innebar oppstart av de nye støtteformene MH-grupper og Karrierebevilgninger, samt økt satsing på Toppforskningsprogrammet og forskerutveksling. I 2002 ble det også avsatt midler til avansert utstyr innen bildediagnostikk (PET). Fom 2003 vil MH i tillegg ha oppfølgingsansvaret for forskning innenfor temaet grunnleggende sykdomsmekanismer og to av sentrene for fremragende forskning. For nærmere omtale av støtteformene henvises det til avsnittene "Frittstående prosjekter" (siste avsnitt) og "Infrastrukturtiltak".

Samlet sett vil MHs del av fondsmidler utgjøre 71,2 mill. kroner i 2003. Beløpet inkluderer også noen midler til administrasjon av aktivitetene.

Budsjettmessige bindinger

Med "tilsagn" menes vedtatt finansieringsplan for forskningsprogrammer og juridiske forpliktelser overfor kontraktspartnere. MHs handlefrihet for senere år er det beløp innenfor et budsjettalternativ med 0-vekst som ikke er bundet opp i tilsagn til videreføring av igangværende aktivitet og en evt budsjettvekst. Frihetsgraden innenfor et budsjettalternativ

med 0-vekst i 2004 vil være noe over 20 prosent. Prosentandelen er den samme som i fjor. Jf tabell 4-27.

MHs ni nye programmer har alle en planlagt programperiode på 5 år, dvs at programmene først avsluttes ved utgangen av år 2005. Handlefriheten knyttet til denne delen av virksomheten er derfor begrenset. Hovedtyngden av de frittstående prosjektene tildeles som treårige prosjekter og handlefriheten innenfor denne delen av budsjettet er tilsynelatende større. Frittstående prosjekter er imidlertid prioritert både av området og av departementet (UFD) og frigjorte midler vil i stor grad bli fordelt til nye prosjekter i regi av områdets fire faggrupper etter hvert som prosjektene avsluttes.

Tabell 4-25 Budsjettmessige bindinger for seinere år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2003, tilsagn 2004 og 2005. 1 000 kroner.

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	35.100	35.100	35.100
Frittstående prosjekter	99.826	60.339	27.796
Infrastruktur	70.600	64.187	60.000
Diverse FoU-aktiviteter	5.650	5.650	5.650
Disposisjonsfond			
Felleskostnader			
SUM TOTALT	211.176	165.276	128.546

4.4.4 Doktorgradsutdanning

Ved hovedsøknadsfristen ble det søkt om totalt 343 nye doktorgradsstipend innenfor programmene og faggruppene for 2003. Av disse ble 43 innstilt. MH antar at antall finansierte årsverk opprettholdes i 2003, jf tabell 6. Det er innstilt noen færre doktorgradsstipend innenfor programmene og faggruppene. Årsaken til at dette er dels de økte kostnadene som følge av økte satser for doktorgrads- og postdoktorstipendiater og dels MHs målsetting om heller å øke antall postdoktorstipend. At nivået antas opprettholdt i 2003 skyldes at det er lagt inn et anslag for antall doktorgradsstudenter som en del av rammebevilgningene innenfor satsingen på *Grunnleggende sykdomsmekanismer*, finansieret over Forskningsfondet.

Tabell 4-26 Doktorgradsstipendiater. Anslag 2002, plantall 2003. Totale årsverk ¹⁾.

	Totale årsverk	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Dr.gradsstipendiater	196	196

1) Omfatter stipend innenfor programmer, faggrupper, MH-grupper og fom 2003 satsingen på *Grunnleggende sykdomsmekanismer*.

I løpet av det siste tiåret har rekrutteringen av medisinere, psykologer og odontologer til forskning gått betydelig ned og trenden stopper ikke. Dette er bekymringsfullt, da det er et stort og økende behov for forskerrekrutter i medisinsk og helsefaglig forskning. Andelen av medisinere blant de nye søknadene om doktorgradsstipend (med kjent kandidat) er redusert fra 31 prosent i 2002 til 23 prosent i 2003. Andelen av psykologer og odontologer i 2003 blant de nye søknadene er hhv 10 og 1 prosent, om lag det samme som i 2002.

MH har som mål å stoppe den nedadgående utviklingen i rekruttering av stipendiater med profesjonsutdanning. Det er stipendsøknadens faglige og forskningsmessige kvalitet som er hovedkriteriet ved vurdering og innstilling, men i situasjoner der to eller flere prosjekter står kvalitetsmessig tilnærmet likt, skal kandidatens grunnutdanning vektlegges. Medisinerne utgjør nærmere 30 prosent av de nye innstilte doktorgradsstipendiatene (med kjent kandidat) i

2003 og psykologene utgjør 14 prosent. Tallene viser at utvalgene har innstilt flere medisinerne og psykologer i 2003 enn søknadsmassen viser. En prosent av søkerne til doktorgradsstipend var odontologer, men det er ikke innstilt noen nye.

Av nye innstilte til postdoktorstipend (med kjent kandidat) utgjør medisinerne 40 prosent, mens de utgjør 26 prosent av nye søknader. Det er ikke innstilt nye postdoktorstipend til psykologer i 2003, men det er innstilt en odontolog. Når det gjelder *fordeling på kjønn* er kvinnene i flertall både blant de nye innstilte doktorgradsstipendiatene og de nye innstilte postdoktorstipendiatene. Kvinneandelen blant de nye innstilte postdoktorstipendiatene er for 2003 hele 70 prosent.

Et viktig virkemiddel for å få lege-, tannlege- og psykologistudenter interessert i forskning er studentstipend. MH har de siste årene prioritert dette spesielt.

4.4.5 Internasjonalt forskningssamarbeid

Internasjonalisering av medisinsk og helsefaglig forskning er nødvendig for å opprettholde høy kvalitet i forskning og helsetjeneste. MH prioriterer forskerutveksling høyt og satser på økt internasjonalt samarbeid og forskermobilitet. Det forventes at nivået opprettholdes i 2003. Jf. tabell 4-27.

MH deltar i flere organiserte internasjonale samarbeidstiltak, som EU-forskning, *European Molecular Biology Laboratory (EMBL)*, *European Science Foundation (ESF/EMRC)*, *Nordisk samarbeidsnemnd for medisin (NOS-M)*, *European cooperation on scientific and technical research (COST)*, *Institut Nationale de la Santé et de la Recherche Medicale (INSERM)*, *OECDs Working Group on Human-Health-Related Biotechnologies (WG-HHRB)*, samt *International Agency for Research on Cancer (WHO/IARC)*, som bla. representerer en generell kunnskapsbase. MH har et særskilt ansvar for EU programmet *Life science, genomics and biotechnology for health*. Gjennom *European Medical Reserach Council (EMRC)* er Norge deltaker i et EUROCORE program på Pan-European Clinical Trials. MH har støttet forslaget om å styrke finansiering av større europeiske "clinical trials" og det antas at MH vil bli forespurt om å bidra med finansiering. Det er derfor ført opp en evt norsk andel på 1,0 mill. kroner i 2003.

Tabell 4-27 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	13.350	13.350
COST	40	40
EMBL	4.200	4.200
Nordiske	100	100
Øvrig samarbeid	365	1.365
Sum	18.055	19.055
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Personbasert samarbeid	20.000	20.000
Sum	20.000	20.000
TOTALT	38.055	39.055

1)Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringmidler mellom land og off. institusjoner.

2)Omfatter prosjektsamarbeid/ forskerutdanning/ kompetanseutveksling mellom forskere/ bedrifter/ institutter.

4.5 Miljø og utvikling

4.5.1 Inntekter og føringer

Området for miljø og utvikling legger i 2003 til grunn en total budsjetttramme på 441,2 mill. kroner inklusive spesielle midler fra bl a UD, en økning på 62 mill. kroner (16,4 prosent) i forhold til 2002. Økningen skyldes i hovedsak tildelte fondsmidler på til sammen 49,6 mill. kroner, hvor av bl a 15 mill. kroner til senter for fremragende forskning og 25 mill. kroner til polar klimaforskning.

Miljø og utvikling mottar spesielle midler fra seks departementer hvor Utenriksdepartementet er i en særstilling. Bevilgningen fra UD samlet anslås til om lag 73 mill. kroner og går til bl.a. satsningen "Utviklingsveier i Sør", basisbevilgning CMI og Øst-Europa programmene. Tabell 4-28 på neste side viser nærmere hvordan inntektene fordeler seg på finansieringskildene også sett i forhold til revidert budsjett 2002.

MU vil for 2003 motta om lag 23 mill. kroner i diverse inntekter. I hovedsak er dette midler fra Oljeindustriens landsforbund til programmet *Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten* 12 mill. kroner samt 6 mill. kroner fra NORAD til *Sør-Afrika programmet*.

Forslag til statsbudsjett for 2003 gir bl.a. følgende resultatmål for miljø- og utviklingsforskningen:

Utdannings- og forskningsdepartementet

I henhold til St.prp. nr. 1 skal bevilgningen til forskning innenfor miljø og utvikling være 47mill. kroner, og det er lagt opp til en videreføring av aktivitetene på samme nivå som i 2002 med hovedvekt på grunnleggende forskning. Prioriteringen av frittstående prosjekter, klima- og ozonforskning og opparbeidelse av tverrfaglig kompetanse skal fortsette.

Miljøverndepartementet

I henhold til St. prp. nr.1 er hovedvekten lagt på forskning innenfor klimaendringer inkludert forskning på biologiske og samfunnsmessige effekter som følge av klimaendringer. Marin forskning og forskning innen biologisk mangfold skal prioriteres.

Utenriksdepartementet

I henhold til St. prp. nr. 1 skal arbeidet med å følge opp forskningsstrategien videreføres og prioriteres. Hovedsatsningen vil i 2003 bli forskningsprogrammet *Globalisering og marginalisering; Flere- og tverrfaglig forskning om utviklingsveier i Sør*. Her skal mangfoldet av disipliner og faglige tradisjoner bringes inn i forskningene om globalisering, marginalisering og utvikling. Departementet vil videreføre støtten til andre programmer. Det vil bli arbeidet aktivt for å sikre et mer systematisk samarbeid mellom fagdepartementer og andre offentlige instanser om styrking av forskning relatert til globale utfordringer. I tillegg er Øst-Europa programmene utvidet til også å omfatte søkerlandene til EU.

Tabell 4-28 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002, budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003	
Utdannings-, og forskningsdepartementet						
Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd	46 129	49 941	8,3 %	
Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskaping	18 191	49 600	172,7 %	
Sum			64 320	99 541	54,8 %	
Nærings- og handelsdepartementet						
Kap.	920 , post	50.3.8 Bransjeuavhengige tiltak	500	500	0,0 %	
Sum			500	500	0,0 %	
Olje- og energidepartementet						
Kap.	1830 , post	50.2.1 Energi- og vassdragssektoren	11 100	15 500	39,6 %	
Kap.	1800 , post	21 PROOF	2 000			
Kap.	1800 , post	21 IEA-ETSAP				
Sum			13 100	15 500	18,3 %	
Fiskeridepartementet						
Kap.	1023 , post	50 Tilsudd Norges forskningsråd	5 000	6 000	20,0 %	
Sum			5 000	6 000	20,0 %	
Landbruksdepartementet						
Kap.	1137 , post	50 Tilsudd Norges forskningsråd	10 769	10 919	1,4 %	
Kap.	1150 , post	50 Tiltaksfondet småfe og fjørfe		250		
Kap.	1150 , post	77 Jordbruksavtalen -	5 000	5 000	0,0 %	
Sum			15 769	16 169	2,5 %	
Miljøverndepartementet						
Kap.	1410 , post	51 Forskningsprogrammer	101 688	106 688	4,9 %	
Kap.	1410 , post	50.1 Basisbevilgninger til miljøinstituttene	85 910	89 586	4,3 %	
Kap.	1410 , post	70 Rekr. kvinnelige forskere	1 100	200	-81,8 %	
Kap.	1410 , post	72 IIASA kontingent	5 000	5 000	0,0 %	
Kap.	1470 , post	11 IEA-ETSAP				
Kap.	1470 , post	75 EU5 Strålevernprogram	1 000	1 000	0,0 %	
Sum			194 698	202 474	4,0 %	
Finansdepartementet						
Kap.		SAMRAM, SAMSTEMT	400	400	0,0 %	
Kap.		Bærekraftig prod. og forbruk/ RAMBU	200	200	0,0 %	
Sum			600	600	0,0 %	
Utenriksdepartementet						
Kap.	165 , post	70 Forskning og utviklingsspørsmål	53 085	52 640	-0,8 %	
Kap.		Øst-Europa programmet				
Kap.		Sørøst-Europa programmene	14 000	22 301	59,3 %	
Kap.	165 , post	70 Norske forskeres u-landspartnere	0	0		
Kap.		EU5 Strålevernprogram	1 000	1 000	0,0 %	
Sum			68 085	75 941	11,5 %	
Helsedepartementet						
Kap.	701 , post	50 EU5 Strålevernprogram	1 000	1 000	0,0 %	
Sum			1 000	1 000	0,0 %	
Barne og familiedepartementet						
Kap		Bærekraftig produksjon og forbruk	850	850	0,0 %	
Sum			850	850	0,0 %	
SUM DEPARTEMENTENE			363 922	418 575	15,0 %	
Diverse inntekter			OLF, NORAD, FHF, NVE, Statkraft	13 850	22 600	63,2 %
SUM TOTALT			377 772	441 175	16,8 %	

4.5.2 Mål og prioriteringer

MU har ansvar for å ivareta sektorovergripende miljø- og utviklingsforskning. Ansvarer omfatter både strategisk grunnforskning og anvendt forskning. Samtidig skal MU være en aktiv medspiller/rådgiver for å bidra til at forskningsoppgaver knyttet til miljøspørsmål og internasjonale utviklings- og globale spørsmål integreres i virksomheten til øvrige områder i Forskningsrådet. I *Vilje til forskning* er forskning for en bærekraftig utvikling et gjennomgående perspektiv, og miljøforskning trekkes fram som ett av tre områder hvor Norge bør ha en langsiktig ambisjon om å være en internasjonalt ledende forskningsnasjon. MU har koordineringsansvaret for Forskningsrådets oppfølging av Forskningsmeldingens prioriteringer knyttet til *skjæringsfeltet mellom miljø og energi, miljøperspektivet og bærekraftig utvikling*. Området bidrar for øvrig til oppfølging av flere av de andre satsningene beskrevet i Forskningsmeldingen og *Vilje til forskning*.

MUs visjon er:

Forskning som drivkraft for en mer bærekraftig utvikling

I MU's strategi er følgende fem faglige problemområder prioritert:

Klima: *Hvordan møter vi klimautfordringen?*

Scenarier for framtidens klima, teknologi og politiske virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, effekter av og tilpasninger til endret klima.

Havmiljø: *Hvordan sikre et fortsatt rent og rikt hav som kilde for verdiskapning og velferd for vår egen og kommende generasjoner?* Økologisk og samfunnsmessig forskning om hav- og kystmiljø og forvaltningen av dette.

Bærekraftige økosystemer: *Hvordan få til en bærekraftig forvaltning av økosystemene?*

Tverrfaglig forskning om økologiske prosesser og reelle drivkrefter som påvirker forvaltningen av økosystemene.

Bærekraftig samfunn: *Hva kan vi gjøre i Norge for å snu samfunnsutvikling i vårt land i mer bærekraftig retning?* Utvikling av teknologi og rammebetingelser som fører til at samfunnssektorer får et skift i mer bærekraftig retning.

Fattigdom: *Hvordan kan vi bidra til å løfte 1,2 milliarder mennesker, som lever for mindre enn 1\$ om dagen, ut av fattigdom?*

Tverrfaglig forskning om årsaker til og mulige veier ut av de globale fattigdomsproblemene.

Oppsummert har MU følgende resultatmål for virksomheten for 2003:

- Styrke forskningssamarbeidet med prioriterte internasjonale og multilaterale organisasjoner og enkeltland
- Styrke samarbeidet mellom samfunns- og naturvitenskapene. Følge opp handlingsplanen for fler- og tverrfaglig forskning.
- Forbedre kommunikasjonen mellom forskere og brukere
- Arbeide for å bedre integreringen av miljøhensyn i alle relevante aktiviteter i Forskningsrådet
- Arbeide for å integrere globale perspektiver i alle relevante aktiviteter i Forskningsrådet.
- Styrke den rådgivende rollen overfor bl a Utenriksdepartementet gjennom oppfølging av rapporten: *Norsk utviklingsforskning – utviklingstrekk og utfordringer*
- Arbeide for at miljø- og utviklingsperspektiver integreres i universitetenes ordinære disiplinbaserte forskningsvirksomhet

- Forbedre koordineringen mellom instituttene og universitetene
- Følge opp handlingsplan for forskningsrekruttering innen MU's ansvarsområde
- Forbedre koordineringen mellom forskningen og nasjonale overvåkningsprogrammer
- Arbeide for en større utnytting av forskning og forskningsresultater i arbeidet med å kartlegge naturens mangfold.

4.5.3 Fordeling av budsjett

Utgangspunktet for fordelingen av de tildelte budsjetterammer på virkemidler og aktiviteter har vært Forskningsrådets vedtatte budsjettforslag 2003 samt de føringer som fremkommer i departementenes budsjettproposisjoner og foreløpige tildelingsbrev. Tabellen nedenfor viser hvordan budsjettet fordeler seg på de ulike virkemidler.

Tabell 4-29 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer				
Grunnforskningsprogrammer	47 300	43 200	44 200	42 200
Handlingsrettede programmer	151 089	177 870	91 719	104 769
Sum programmer	198 389	221 070	135 919	146 969
Stipend	18 100	19 200	13 000	14 000
Prosjekt- og miljøstøtte	17 500	18 500	11 500	12 500
Frittstående EU-prosjekter	5 000	5 000	2 000	2 000
Andre frittstående prosjekter	6 115	5 000	0	0
Sum frittstående prosjekter	46 715	47 700	26 500	28 500
Grunnbevilgninger	60 050	62 726	51 850	54 826
Strategiske programmer	42 360	43 360	40 560	41 260
Utstyr og instrumenter				
Andre infrastrukturtiltak	15 500	30 500	15 500	30 500
Sentre for fremragende forskning	0	15 300	0	15 300
Sum infrastruktur	117 910	151 886	107 910	141 886
Kontingenter	5 000	6 000	0	1 000
Informasjon/formidling/publisering	2 588	688	2 588	688
Planlegging/utredning/evaluering	3 441	3 250	3 441	2 250
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	2 500	4 840	1 700	1 700
Sum diverse FoU-aktiviteter	13 529	14 778	7 729	5 638
Disposisjonsfond	1 229	5 741	1 229	5 741
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	0	0	0	0
SUM TOTALT	377 772	441 175	279 287	328 734

Programmer

Programmene er et svært viktig virkemiddel for området. Vel 52 prosent av områdets totale budsjett er bevilgninger til forskningsprogrammer. Hovedtyngden, om lag 75 prosent, er klassifisert som handlingsrettede programmer. Det må presiseres at det også i de handlingsrettede programmene finnes viktige grunnforskningskomponenter. Jf. for øvrig tabell 4-29 ovenfor.

Forskning knyttet til *effekter av klimaendringer* er styrket i budsjett 2003 med 7 mill. kroner. Programmet startet opp i 2002 og skal i en første fase ha fokus på viktige virkninger av klimaendringer i Norge (inkl. norsk Arktis) og nærliggende havområder. Tematisk vil programmet ta opp nødvendig grunnleggende naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig

forskning, så vel som problemområder knyttet til enkelte næringssektorer med hovedvekt på primærnæringene fiske og havbruk, landbruk og skogbruk. Det vil i tillegg bli lagt stor vekt på å bringe frem fler- og tverrfaglige integrerende studier der flere aspekter ved virkninger i klimaendringer sees i sammenheng med andre viktige endringsprosesser i samfunnet med sikte på å bringe frem en helhetlig forståelse av betydningen av klimaendringer for ulike typer lokalsamfunn. Programmet finansieres med midler fra MD, UFD, FID og LD.

Frie prosjekter

Totalt er det for 2003 fordelt 41,7 mill. kroner til frie prosjekter. Dette er om lag på samme nivå som for 2002. Virkemidlene "Frie midler" og "Rekrutteringsprogrammet" er styrket med til sammen 2 mill. kroner fra UFD.

Infrastruktur

Virkemiddelet infrastruktur omfatter basisbevilgning til Chr. Michelsens institutt (CMI) og Miljøinstituttene. Bevilgningen til Miljøinstituttene opprettholdes på om lag samme nivå som for 2002. Følgende aktiviteter finansiert med fondsmidler inngår i virkemiddelet: støtte til spissforskningsgrupper innenfor naturvitenskapelig klimaforskning, samfunnsvitenskapelig klimaforskning inkludert effekter av klimaendringer på ulike sektorer, miljøvirkninger med fokus på biologiske effekter av klimaendringer samt ett senter for fremragende forskning.

Diverse FoU

Det er totalt innenfor Diverse FoU i 2003 avsatt 12,6 mill. kroner som samlet er noe høyere enn i 2002. Kontingent til IIASA utgjør hele 5,0 mill. kroner som er spesielle midler over MDs budsjett.

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Området har fulgt opp Forskningsmeldingens fire tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig ved å prioritere spesielt grunnforskning, marin relatert forskning og klimaforskning som støtter opp under skjæringsfeltet mellom miljø og energi. I tillegg bidrar området selvfølgelig med betydelige midler til det tverrgående miljøperspektivet, jf. tabell 4-30 nedenfor.

Tabell 4-30 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	2 000		4 000	
Marin forskning	31 000		34 000	
Medisin og helse	4 000		5 000	
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	84 000	7 000	94 000	24 600
Grunnforskning for øvrig	75 000	10 000	102 000	25 000
Annet	167 922	1 191	179 575	
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	363 922	18 191	418 575	49 600

Fondet for forskning og nyskaping

I budsjettet for 2003 er MU tildelt 49,6 mill. kroner fra fondsavkastningen. Midlene vil i hovedsak gå til ett senter for fremragende forskning innenfor klima; Universitetet i Bergen: *Bjerknes Centre for Climate Research*.

Forskningsrådet har satt av totalt 110 mill. kr av avkastningen fra Forskningsfondet til å styrke norsk klimarelatert polarforskning i perioden 2002-2006. For 2003 er bevilgningen 25 mill. kroner.

Budsjettmessige bindinger

Som det fremgår av tabellen nedenfor har MU relativt store tilsagn både i 2004 og 2005. Den reelle handlefriheten er derfor meget lav da det ofte kommer føringer på videre forskning på de temaer som omfattes av avsluttende program.

Tabell 4-31 Budsjettmessige konsekvenser for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2003, tilsagn 2004 og 2005. 1 000 kroner.

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	146 969	140 000	110 000
Frittstående prosjekter	28 500	20 000	15 000
Infrastruktur	141 886	85 000	70 000
Diverse FoU-aktiviteter	5 638	5 000	4 000
Disposisjonsfond	5 741	2 000	1 500
Felleskostnader			
SUM TOTALT	328 734	252 000	200 500

4.5.4 Doktorgradsutdanning

I 2000 gjorde MU en gjennomgang av kunnskapsbehov og forskningskapasitet innenfor sitt ansvarsområde, med utgangspunkt i en vurdering av situasjonen i områdets forskningsprogrammer. Hovedkonklusjonen var at nesten alle programmene hadde områder med svak rekruttering, særlig de naturvitenskapelig baserte programmene. På kort sikt ville det være kvalitetsmessig forsvarlig å doble dagens finansieringsnivå for å sikre tilfredsstillende rekruttering. Handlingsplanen *Forskerrekruttering i Miljø og utvikling 2001 - 2003* fulgte opp dette. Planen satte som mål å øke antall årsverk doktorgradsstipendiater med 10 pr. år i perioden 2002 - 2005 og med en tilsvarende økning pr. år for postdoktorstipendiater i samme periode. MU finansierte 108 årsverk doktorgradsstipend og 21 årsverk postdoktorstipend i 2001.

Tabell 4-32 Doktorgradsstipendiater. Anslag 2002, plantall 2003. Totale årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Doktorgradsstipendiater	111	116
SUM TOTALT	111	116

4.5.5 Internasjonalt forsknings samarbeid

Området prioriterer internasjonalt samarbeid både innenfor miljøforskningen og gjennom utviklingsforskningen. Spesielt prioriteres forskningssamarbeid med EU, med Sentral- og Øst-Europa, Sørøst-Europa og med forskningsmiljøer fra land i Afrika og Asia. Et nytt program for forskningssamarbeid mellom Sør-Afrika og Norge er i gang fra 2002. Området stimulerer generelt til personbasert forskerutveksling både i form av utenlands- og gjesteforskerstipend.

MU deltar i en rekke internasjonale programmer og fora: European Science Foundation (European Marine and Polar Science – EMaPS og Europe Project for Ice Coring in Antarctica - Epica and Linking Community and Ecosystem Ecology - Linkecol), UNESCO, internasjonale programmer om globale miljøendringer (IGBP, IHDP, WCRP og Diversitas), internasjonale polarprogrammer (IASC og SCAR) og IIASA (International Institute for Applied Systems Analysis). Med midler fra UD har området opprettet et stipendprogram for norske forskere som ønsker å oppholde seg ved et av de internasjonale jordbruksrelaterte institutter i CGIAR-systemet (Consultative groups on International Agriculture). Området deltar aktivt i International Group of Funding Agencies for Global Change Research (IGFA).

Området er involvert i bilaterale polarforskningsavtaler med Russland, Italia og USA. I 2001 ble det etablert et *program for forskningssamarbeid mellom Sør-Afrika og Norge*. Programmet er åpent for søknader innen alle disipliner eller fagområder, med særlig prioritet til følgende syv områder; helse og medisin, HIV/AIDS, IKT, marinforskning, miljø, økologi og energi, styring, demokratisering og sosial utvikling i Sør, økonomisk vekst og globalisering, utdanning. Satsingen er på totalt 35 mill. kroner over 4 år.

Som en oppfølging i forhold til norske forskningsmiljøer av Regjeringens sterke satsing på det internasjonale vaksine initiativet *GAVI (Global Alliance for Vaccines and Immunization)* inngikk Forskningsrådet ved MH/MU i 2001 en avtale med Senter for internasjonal helse v/UiB i samarbeid med Folkehelsa, om å opprette et nettverksknutepunkt. GAVI har som mål å bidra til at befolkningen i verdens fattigste land blir immunisert mot viktige infeksjoner.

Forskningsrådet ved MU administrerer et eget stipendprogram for norskbaserte forskere som ønsker å oppholde seg og forske ved et av CGIAR (Consultative Group on International Agricultural Research) institusjonene. Forskere ved disse institusjonene står bak banebrytende forskning omkring årsaker til og virkninger av matmangel og sultkatastrofer og har bidratt til løsninger som er blitt viktige elementer i internasjonale matvarepolicies.

Norske forskere fikk god uttelling ved tredje call for proposals for *Miljøprogrammet* under *EUs 5. rammeprogram*. De mest aktive norske miljøene er; UiB, NTNU, NILU, NIVA, NP, NERSC, DNMI, SINTEF og HI. Arbeid knyttet til 6. rammeprogram vil bli prioritert i 2003.

Forskningsrådet ved MU inngikk i fjor en forskningsavtale med National Science Foundation (NSF) i USA om samarbeid innen polarforskning.

Øst-Europa programmene

Forskningsrådet og Universitets- og høyskolerådet har inngått tre avtaler med UD om samarbeid med land i Sentral og Øst-Europa om forskning og høyere utdanning. Avtalene gjelder for henholdsvis Kandidatlandene til EU, Russland og Sørøst-Europa (Albania, samt de eksjugoslaviske republikkene unntatt Slovenia). Forskningsrådet v/MU har ansvar for forskningssamarbeidet, Universitets- og høyskolerådet har ansvar for undervisnings-samarbeidet. Det finnes detaljerte retningslinjer for hver av avtalene som UD har godkjent.

Tabell 4-33 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	11 000	12 000
EUREKA		
COST	150	150
CERN		
EMBL		
EMBO		
ESA		
OECD Halden-reaktoren		
Nordiske		
Stipendprogram		
Øvrig samarbeid	24 000	29 000
Sum	35 150	41 150
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid		
Personbasert samarbeid		
Sum	0	0
TOTALT	35 150	41 150

1)Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2)Omfatter prosjektsamarbeid/ forskerutdanning/ kompetanseutveksling mellom forskere/ bedrifter/ institutter.

4.6 Naturvitenskap og teknologi

4.6.1 Inntekter og føringer

NT vil i 2003 motta støtte fra følgende departementer: Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), Nærings- og handelsdepartementet (NHD), Olje- og energidepartementet (OED), Helsedepartementet (HD) og Samferdselsdepartementet (SD). I tillegg mottar NT midler fra Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet).

Bevilgningen fra UFD (ekskl. midler til *Tungregning II*), NHD, OED og Forskningsfondet er generelle midler. Bevilgningen fra HD er øremerket programmet *Drikkevannsforskning*. Bevilgningen fra SD er øremerket programmet *Grunnleggende IKT-forskning (IKT-2010)* og "Simula Research Laboratory" (Simula-senteret) på Fornebu.

Til sammen utgjør bevilgningene fra departementene og Forskningsfondet 917,4 mill. kroner for 2003. I tillegg er det oppført midler fra andre kilder med 1,2 mill. kroner (NATO-midler, midler fra UiO og midler fra andre nordiske naturvitenskapelige og teknologiske forskningsråd). Totalt budsjett for 2003 blir dermed ca. 918,6 mill. kroner. Dette er en økning fra 2002 på 22,9 prosent.

I tillegg administrerer NT på vegne av hele Forskningsrådet den øremerkede bevilgningen fra UFD til avansert vitenskapelig utstyr på 108 mill. kroner for 2003 (20 mill. kroner i 2002). Disse midlene til utstyr er ikke inkludert i NTs budsjetttrammer.

Av den betydelige økningen på nær 64 mill. kroner i UFDs generelle midler for 2003 er 30 mill. kroner øremerket forskning på nanoteknologi og nye materialer, 11,2 mill. kroner er øremerket til Simula-senteret, 7 mill. kroner er øremerket Sars internasjonale senter (Sars-senteret) og 14,6 mill. kroner er kompensasjon for økte pensjonsutgifter for NT-finansierte stillinger ved universitetene og høyskolene.

Veksten for 2003 på ca. 92,4 mill. kroner i NTs midler fra Forskningsfondet går i all hovedsak til sentrene for fremragende forskning (SFF), forskning på nanoteknologi og nye materialer og strategiske universitetsprogram innen de næringsrettede kompetansefeltene.

Veksten for 2003 på ca. 3,6 mill. kroner fra NHD går sammen med omprioriteringer med til å styrke IKT-forskning, bioteknologi og materialforskning. Det er reduksjon i rammene til andre nasjonalt viktige kompetansefelt og KLDRA Himdalen (avfallslager).

Veksten for 2003 på 2,5 mill. kroner fra OED går til energiforskning.

Det er fortsatt en vekst i midlene til telekommunikasjonsforskning fra SD. Veksten for 2003 på 4,8 mill. kroner går til å styrke budsjettet til programmet *IKT-2010*.

Tabell 4-34 Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2003	2002-
				2002		2003
Utdannings-, og forskningsdepartementet						
Kap.	285 , post	52	Norges forskningsråd 1)	239 518	303 346	26,6 %
Kap.	281 , post	1	Bygg, fellesut, UoH, driftsutg.	22 000	22 000	0,0 %
Kap.	286 , post	50	Fondet for forskning og nyskaping 1)	39 347	131 700	234,7 %
Sum				300 865	457 046	51,9 %
Nærings- og handelsdepartementet 2)						
Kap.	920 , post	50.2.1	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	90 000	95 000	5,6 %
Kap.	920 , post	50.2.2	Bioteknologi	22 400	25 000	11,6 %
Kap.	920 , post	50.2.3	Materialforskning	17 500	23 000	31,4 %
Kap.	920 , post	50.2.4	Andre nasjonalt viktige kompetansefelt	64 500	61 860	-4,1 %
Kap.	920 , post	50.4.1	Grunnbevilgninger	87 100	87 100	0,0 %
Kap.	920 , post	50.4.3	Haldenprosjektet og andre nukleære aktiviteter	60 000	60 000	0,0 %
Kap.	920 , post	50.4.4	KLDRÅ Himdalen	8 900	6 100	-31,5 %
Kap.	920 , post	50.4.7	Andre infrastrukturtiltak	5 540	5 540	0,0 %
Sum				355 940	363 600	2,2 %
Olje- og energidepartementet						
Kap.	1830 , post	50	Norges forskningsråd	62 500	65 000	4,0 %
Sum				62 500	65 000	4,0 %
Samferdselsdepartementet						
Kap.	1301 , post	50	Telekommunikasjon	24 000	28 800	20,0 %
Sum				24 000	28 800	20,0 %
Helsedepartementet						
Kap.	701 , post	50	Drikkevannsforskning 2)		3 000	
Kap.	719 , post	50	Drikkevannsforskning 2)	3 000		
Sum				3 000	3 000	0,0 %
SUM DEPARTEMENTENE				746 305	917 446	22,9 %
Diverse inntekter				1 200	1 200	0,0 %
Tilført fra disposisjonsfondet						
SUM TOTALT				747 505	918 646	22,9 %

1) Ekskl. UFDs øremerkede bevilgning til avansert vitenskapelig utstyr med 20 mill. kroner i 2002 og 108 mill. kroner i 2003

2) Midlene til Drikkevannsforskning er flyttet fra Kap. 719 i 2002 til Kap. 701 i 2003

4.6.2 Føringer

UFD har følgende føringer til NT i St.prp. nr. 1 for 2002-2003 og tildelingsbrev:

- Bevilgningen er øket med 30 mill. kroner til en satsing på nanoteknologi og nye materialer.
- Bevilgningen er øket med 9 mill. kroner til opptrapping av basisbevilgningen til Simulasenteret.
- Bevilgningen til NT fra UFD er økt med 7 mill. kroner for å sikre videre driften av Sars-senteret, i samfinansiering med Universitetet i Bergen. Flertallet i Stortingets Kirke- og undervisningskomité la til grunn at Forskningsrådet skulle medvirke til at Sars-senteret ble godkjent som "European Molecular Biology Laboratory" (EMBL) partner.

- Frie prosjekter skal fremdeles prioriteres. Forskningsrådet bes om på sikt å sørge for at andelen frie prosjekter økes.
- Forskningsrådet skal holde fram arbeidet med å følge opp fagevalueringene innen naturvitenskap og teknologi.
- Forskningsrådet skal styrke innsatsen både for å heve kvinneprosenten på fagområder med få kvinner, og for å kvalifisere kvinner i faste vitenskapelige stillinger, særlig toppstillinger. Rådet bør holde frem gjeldene praksis med moderat kjønnskvolter og arbeide for å få flere norske kvinner med i internasjonalt forskningssamarbeid, bl.a. gjennom å åpne for større fleksibilitet ved støtte til forskningsopphold i utlandet.

NHD har følgende føringer til NT i St.prp. nr. 1 for 2002-2003 og foreløpig tildelingsbrev:

- Det foreslås til sammen avsatt 95 mill. kroner til næringsrettet strategisk forskning innen IKT i 2003.
- Midlene skal bl.a. nyttes til Simula-senteret (Fornebu) og programmene *Grunnleggende IKT-forskning (IKT-2010)*, *Beregningsorientert matematikk i anvendelser (BeMatA)* og forskning innen IKT sikker- og sårbarhet.
- Det forutsettes avsatt 10 mill. kroner til Simula-senteret.
- IKT-sikker og -sårbarhet er et relativt nytt fagområde i Norge hvor det innen sivil sektor finnes liten forskningsinnsats. For å styrke norsk kompetanse på området foreslår NHD og Justisdepartementet at det etableres et strategisk forskningsprogram under ledelse av Forskningsrådet. Forskningsprogrammet har en planlagt varighet på fem år med oppstart i 2003, og med en samlet ramme på 59 mill. kroner. Aktiviteter der resultatene kan bidra til at tilliten til elektronisk samhandling (jf. eNorge 2005-planen) vil bli prioritert. Departementet skriver at det forutsettes avsatt 9 mill. kroner til dette programmet i 2003.
- Det foreslås avsatt 25 mill. kroner til næringsrettet strategisk forskning innen Bioteknologi i 2003.
- Det nye forskningsprogrammet *Grunnleggende næringsrettet bioteknologi*, som er samfinansiert med midler over UFDs budsjett, har særlig fokus på grunnleggende problemstillinger som også er relevante i et næringsmessig perspektiv. Programmet skal bidra til nettverksbygging mellom ulike forskningsmiljøer fra UoH-sektoren, forskningsinstitutter og industrien.
- Sentrale aktører i forsknings-Norge har lagt fram et forslag til satsing på funksjonell genomforskning (FUGE), og satsingen startet opp i 2002 med midler fra Forskningsfondet. Det er en forutsetning at satsingen på næringsrettet strategisk forskning innen bioteknologi har en tett kobling til FUGE-satsingen.
- Det foreslås avsatt 23 mill. kroner til næringsrettet strategisk forskning innen materialforskning i 2003
- Utfordringene ligger i satsing på strukturelle materialer (vektbesparende konstruksjonsmaterialer til bruk innen transport og marin sektor), videreforedling og bruk av lettmetaller, plast og plastkompositter, funksjonelle materialer (for energianvendelser, f.eks. hydrogen) og tverrfaglighet. Målet er å bygge opp robuste forskningsgrupper på høyt internasjonalt nivå og sikre tilgang på høyt kompetente forskere. Virkemidlet er strategiske instituttprogram.
- NHD vil styrke innsatsen innenfor denne sektoren, bl.a. når det gjelder funksjonelle materialer.
- Det foreslås avsatt 64,06 mill. kroner til næringsrettet strategisk forskning innenfor Andre nasjonalt viktige kompetansefelt i 2003. Herav er 2,3 mill. kroner til Området for kultur- og samfunn.
- Dagens nivå på forskningsinnsatsen på kompetansefelt som *Prosessteknologi*, *Marin teknologi*, *Bygg- og miljøteknikk*, *Energi/petroleum* og *Produktivitet*, *Markedsføring* og

Kompetanseledelse vurderes å være på et nivå som ligger i underkant i forhold til de utfordringer som er knyttet til å opprettholde internasjonal konkurranseevne for det næringsliv som trekker vekst på kompetansen. Det er særlig viktig å sikre næringslivet tilgang på høyt kvalifiserte medarbeidere gjennom doktorgradsutdanning.

- Innen Andre nasjonalt viktige kompetansefelt skriver departementet at forskningsprogrammet innen snøskred er viktig for å forbedre kunnskapen om snøskredforskning. Departementet ønsker derfor at bevilgningen til denne forskningen opprettholdes på omtrent samme nivå i 2003 (2,5 mill. kroner).
- Det foreslås avsatt 87,1 mill. kroner til grunnbevilgninger til teknisk-industrielle forskningsinstitutter i 2003.
- Halden-prosjektet (IFE-Halden) har vokst i omfang i betydelig grad i løpet av siste 10-års periode, samtidig som statens øremerkede bevilgning har stått uforandret. Det vurderes nå som nødvendig, å øke det direkte øremerkede bidraget til 90 mill. kroner for tre års perioden, fordelt med 25 mill. kroner for 2003 og det resterende over de to neste år. Under forutsetning av at partene kommer fram til en tilfredsstillende samarbeidsavtale, at IFEs driftskonsesjon ikke kalles tilbake og at testing med MOX kun skjer i den hensikt å bedre sikkerheten ved bruk av denne type brensel, foreslås det en bevilgning på 25 mill. kroner til Haldenprosjektet i 2003 og en tilsagnsfullmakt på 65 mill. kroner for den resterende del av perioden.
- Det foreslås avsatt 35 mill. kroner til annen nukleær virksomhet ved IFE i 2003.
- Det foreslås avsatt til sammen 6,1 mill. kroner til KLDRA Himdalen i 2003.
- Posten Andre infrastrukturiltak omfatter forprosjektmidler til bedrifter og institutter som forbereder deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og teknologi og midler til Fransk-Norsk Stiftelse (FNS). Stiftelsen støtter bilateralt forsknings- og teknologisamarbeid mellom Frankrike og Norge. Forskningsrådet gir informasjon og veiledning om norsk deltakelse i EUs rammeprogram til potensielle søkere. Dette er av avgjørende betydning for den norske deltakelsen. Videre koordinerer Forskningsrådet det faglige arbeid i EUs programkomiteer, deltar med delegater i alle komiteer og står sentralt når myndigheter ønsker innspill og synspunkter på spørsmål angående programmet. Forskningsrådet arbeider også med å framskaffe de opplysninger som er nødvendige for å vurdere omfanget og utbyttet av den norske deltakelsen. Det foreslås avsatt 12,35 mill. kroner til Andre infrastrukturiltak i 2003. Herav er NTs del 5,54 mill. kroner.

OED har følgende føringer til NT i St.prp. nr. 1 for 2002-2003 og foreløpig tildelingsbrev:

- Forskning på anvendelse av naturgass til energiformål, hydrogen og fornybare energikilder er prioritert.
- Strategisk forskning i petroleumssektoren skal ha en budsjetteramme på 38,3 mill. kroner.
- Strategisk forskning i energi- og vassdragssektoren i regi av NT skal ha en budsjetteramme på 28 mill. kroner.

4.6.3 Mål og prioriteringer

NTs prioriteringer er knyttet til ansvaret området har for å

- Bygge opp sterke grunnforskningsmiljøer.
- Utvikle faglige og sterke markedstilpassede institutter.
- Støtte grunnleggende forskning på områder hvor Norge har særlige interesser eller forutsetninger.

NT har særlig lagt vekt på å følge opp prioriteringene i Forskningsmeldingen, Forskningsrådets strategiplaner samt Store satsninger.

NTs budsjett for 2003 har følgende prioriteringer:

- Rekrutteringstiltak økes med 40 mill. kroner til ca. 268 mill. kroner.
- Det internasjonale engasjementet økes med 10 mill. kroner til 128 mill. kroner.
- Forskningen innen IKT økes med ca. 14 mill. kroner til ca. 210 mill. kroner.
- Marinforskning økes med nesten 3 mill. kroner til ca. 36 mill. kroner.
- Materialforskning får en bevilgning på nær 80 mill. kroner, herav om lag 69 mill. kroner til nanoteknologi og nye materialer. Av dette går ca 57 mill. kroner til en nytt program innen nanoteknologi og nye materialer.
- Mikroteknologisatsingen vil bli 41 mill. kroner.
- Det vil bli startet et nytt program innen IKT sikker- og sårbarhet med foreløpig budsjettramme på 9 mill. kroner.
- Budsjettrammene til programmene øker i tråd med vedtatte programplaner for følgende programmer (økning fra 2002 til 2003 i parentes): *Grunnleggende IKT-forskning (8,8 mill. kroner av dette går 3 mill. kroner til e-læring)*, *Grunnleggende energiforskning (+ 2,3 mill. kroner)* og *Katalyse og organisk syntetisk kjemi (1,4 mill. kroner)*.
- NT vil i 2003 benytte ca 74 mill. kroner til sentre for fremragende forskning.
- Sars-senteret vil under forutsetning av at senteret får status som EMBL-partner, få en bevilgning på 17 mill. kroner. Uten status som EMBL-partner vil NT bevilge 7 mill. kroner for 2003.
- Simula-senteret på Fornebu får en bevilgning på 46 mill. kroner.
- ESRF-følgforskning øker til 3,75 mill. kroner.
- Frittstående prosjekter øker med 7 mill. kroner til 124,7 mill. kroner.

NT har i budsjettet for 2003 satt følgende mål:

- NT vil i 2003 finansiere om lag 380 doktorgradsstipend og ca. 140 postdoktorstipend (årsverk). Tilsvarende tall for 2002 var 350 doktorgradsstipend og 125 postdoktorstipend (årsverk).
- NTs mål for de teknisk-industrielle instituttene i 2003: egenkapitalen skal være minst 30 prosent av totalkapitalen, driftsresultatet skal være minst 3 prosent av totale inntekter, andel FoU ansatte med doktorgrad skal være minst 30 prosent, minst 50 prosent av oppdragsinntektene skal være fra norske kunder og mobiliteten blant forskerne i instituttene skal være minimum 10 prosent over tid (herav halvparten til næringslivet).
- NTs mål for strategiske programmer (SIP og SUP) og nettverksprogram for 2003: samarbeid mellom institutter og universiteter i minst 70 prosent av de nye programmene (SIP og SUP), minst 300 publikasjoner i internasjonale tidsskrifter eller konferansebidrag.

4.6.4 Fordeling av budsjettet

Tabell 4-35 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer				
Grunnforskningsprogrammer	123 390	201 020	103 390	176 220
Handlingsrettede programmer				
Sum programmer	123 390	201 020	103 390	176 220
Stipend				
Prosjekt- og miljøstøtte				
Frittstående EU-prosjekter				
Andre frittstående prosjekter				
Sum frittstående prosjekter	117 730	124 700	117 030	124 000
Grunnbevilgninger	87 100	87 100	87 100	87 100
Strategiske programmer 1)	258 680	264 840	258 680	264 840
Utstyr og instrumenter 2)	22 000	22 000		
Andre infrastrukturiltak 3)	68 928	66 100	68 928	66 100
Sentre for fremragende forskning 4)	35 347	119 900	28 347	112 900
Sum infrastruktur	472 055	559 940	443 055	530 940
Kontingenter	9 850	9 150	9 550	8 850
Informasjon/formidling/publisering	2 850	3 000	2 850	3 000
Planlegging/utredning/evaluering	3 185	2 750	3 185	2 750
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	9 267	8 700	9 067	8 500
Sum diverse FoU-aktiviteter	25 152	23 600	24 652	23 100
Omstillingspakker/oppfølging av fagplaner/evalueringer		8 800		8 800
Disposisjonsfond 5)	9 178	586	9 178	586
Sekretariater				
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	0	0	0	0
SUM TOTALT	747 505	918 646	697 305	863 646

1) Strategiske programmer inneholder i 2002 8,5 mill. kroner til nanoteknologi og nye materialer. Videre er tallene inkludert Sars-senteret med 12,5 mill. kroner for 2002 og 17 mill. kroner i 2003

2) Utstyr og instrumenter er i sin helhet Tungregning II

3) Andre infrastrukturiltak inkluderer Haldenprosjektet inkl andre nukleære aktiviteter og KLDRA Himdalen (avfallslager)

4) Sentre for fremragende forskning inkl. NTs bevilgning til Simula-senteret

5) Midlene på NTs disposisjonskonto for 2002 vil bli benyttet til omstillingspakker/oppfølging av fagplaner og evalueringer i 2003

Programmer

I 2003 vil det i alt være åtte igangværende forskningsprogrammer som videreføres fra 2002. I tillegg kommer et program - *Overvåking av marine og terrestriske systemer* - finansiert med midler fra Forskningsfondet. Følgeforskningen mot ESA, NOT og EISCAT vil også i kommende år ivaretas i et eget program – *Romforskning*. Budsjettposten omfatter også fire større langsiktige koordinerte prosjekter innen kjerne- og partikkelfysikk, samt en liten aktivitet innen ESRF-følgeforskning. Fra 2003 vil det bli startet et nytt program innen IKT sikker- og sårbarhet med finansiering fra NHD. I tillegg vil et nytt program innen nano-

teknologi og nye materialer (NANOMAT) starte i 2003 med finansiering fra UFD og Forskningsfondet.

Budsjettrammen for forskningsprogrammer vil i 2003 være totalt 201,02 mill. kroner. Dette omfatter generelle midler fra UFD, NHD og OED, spesielle midler fra SHD og SD, samt midler fra Forskningsfondet. I forhold til revidert budsjett 2002 er det en økning på totalt 77,6 mill. kroner (62,9 prosent), men forholdet er noe forskjellig for de ulike departementene. Bevilgningen fra UFD er økt med 37 mill. kroner, bevilgningen fra OED er redusert med 1 mill. kroner fra 2002, mens det er en økning i NHD-bevilgningen på totalt 10 mill. kroner hvorav 9 mill. kroner er øremerket av departementet til forskning innen *IKT sikker- og sårbarhet*. Økningen i bevilgningen fra UFD går hovedsakelig til oppstart av program innen nanoteknologi og nye materialer (NANOMAT), styrking av programmet *Katalyse og organisk kjemi* og til et spesielt prosjekt (COOL-prosjekt) i programmet *IKT-2010*. Spesielle midler fra SD er økt med 4,8 mill. kroner i 2003, mens den fra SHD er som i 2002. Økningen fra SD er til programmet *IKT-2010*. Bevilgningen fra Forskningsfondet øker med nærmere 27 mill. kroner (*Nanoteknologi og nye materialer*).

Budsjettet for 2003 medfører at:

- Til sammen vil det være 11 forskningsprogrammer i 2003. Totalt ni igangværende forskningsprogrammer videreføres i 2003 i henhold til fastsatte planer, inkludert programmet finansiert med midler fra Forskningsfondet – *Overvåking av marine og terrestriske systemer*.
- Programmet *IKT sikker- og sårbarhet* startes i 2003 med en foreløpig budsjettramme på 9 mill. kroner.
- Programmet *Nanoteknologi og nye materialer (NANOMAT)* startes i 2003 med en budsjettramme på 56,85 mill. kroner.
- NT viderefører samarbeidet med BF og MU innen marin forskning gjennom programmet *Marine ressurser, miljø og forvaltning (MARE)*. NTs bidrag til programmet finansieres med midler fra UFD og er også i 2003 5 mill. kroner.
- Programmet *Beregningsorientert matematikk i anvendelser (BeMatA)* omfatter bl.a. marine problemstillinger som inngår i NTs oppfølging av det marine satsingsområdet. Programmet er i 2003 finansiert med midler fra UFD og fra NHD slik som i 2002.
- Programmet *Katalyse og organisk syntetisk kjemi (KOSK)* videreføres med midler fra UFD og OED. Dette er en direkte oppfølging av evalueringen av norsk kjemisk forskning og anbefalingene i fagplanen for kjemi. Bevilgningen fra UFD er noe økt i 2003 i henhold til opprinnelige planer.
- Programmet *Grunnleggende næringsrettet bioteknologi* videreføres i 2003 med midler fra NHD innen planlagt økonomisk ramme.
- Programmet *Grunnleggende IKT-forskning (IKT-2010)* videreføres i 2003 med midler fra NHD og SD. Bevilgningen fra begge departementene er økt noe i 2003. For 2003 er det gitt UFD midler til et konkret prosjekt i programmet om e-læring (COOL-prosjektet).
- Programmene *Energi for fremtiden* og *Grunnleggende petroleumsforskning (PetroForsk)* videreføres i 2003 med midler fra OED innen planlagte økonomiske rammer. Fra Forskningsfondet er det gitt bevilgning til *Energi for fremtiden* til problemstillinger innen naturgass.
- Det antas en bevilgning på 3 mill. kroner fra SHD også i 2003 til videreføring av drikkevannsforskning – *Drikkevann II*.
- NT viderefører støtten til Forskningsrådets program innen *Etikk, samfunn og bioteknologi* som er et fellesprogram mellom alle områdene i Forskningsrådet. For 2003 er midlene fra NHD.

- Følgforskningen mot ESA, EISCAT og NOT vil også i årene fremover bli ivaretatt i et eget forskningsprogram – *Romforskning*. Programmet er noe omarbeidet i forhold til tidligere romforskningsprogrammer og regnes således som nytt fra 2003. Det er planlagt med programperiode frem til 2010. Finansieres med UFD-midler.
- ESRF-forpliktelser er organisert som en liten koordinert aktivitet og finansieres med midler fra UFD.
- Fire koordinerte forskningsprosjekter innen CERN-relatert forskning videreføres som planlagt og dekker bl.a. Norges forpliktelser til deltakelse i LHC-eksperimentene ATLAS og ALICE ved CERN. Disse aktivitetene finansieres også med midler fra UFD.

Frittstående prosjekter

Budsjettrammen for frittstående prosjekter er i 2003 på 124,7 mill. kroner, hvorav 124 mill. kroner er fra UFD og 0,7 mill. kroner fra NATO til øremerkede stipend. Dette er en økning på 7 mill. kroner (6 prosent) i 2003 sammenlignet med 2002. Økningen er primært en kompensasjon pga. økte pensjonsutgifter for stipendiater i UoH-sektoren. Årsvervskostnadene for nye stipendiater er økt betydelig i 2003 - for doktorgradsstipend er satsen 535 000 kroner og for postdoktorstipend 633 000 kroner, dvs en økning på henholdsvis om lag 50 000 og 70 000 kroner.

Forpliktelser for 2003 omfatter 206 prosjekter til et totalt beløp på 82,3 mill. kroner. Tilsvarende tall for 2002 var 245 prosjekter og ca 81 mill. kroner. Forpliktelsene er således omtrent på samme nivå for 2003 som for 2002. Rammen til nye prosjekter og andre tiltak blir dermed 41,7 mill. kroner i 2003 mot 36 mill. kroner for 2002.

Til denne søknadsrunden er det mottatt 244 prosjektsøknader (inkludert søknader om stipend) til et samlet beløp på ca. 146 mill. kroner. Tilsvarende tall for 2002 var 241 søknader og 110 mill. kroner. Antall søknader er således omtrent på samme nivå som foregående år mens søknadsbeløpet er økt noe. Dette kan bl.a. henge sammen med den betydelige økningen i satsene for doktorgrads- og postdoktorstipendiater i 2003.

Til utenlandsopphold i tilknytning til forskningstermin for fast ansatte i vitenskapelig stillinger ved universiteter og høyskoler er det kommet søknader fra institusjonene på til sammen vel 21 mill. kroner. Det er det avsatt 7 mill. kroner til ordningen. For 2002 var det søkt om et tilsvarende beløp og det var også da avsatt 7 mill. kroner til ordningen. Dette svarer til en innvilgelse både for 2002 og 2003 i forhold til søkt beløp på 33 prosent.

Det bevilges støtte til nye prosjekter i 2003 for totalt ca 31,2 mill. kroner. Dette gir en innvilgelse, i forhold til søkt beløp, på 21 prosent. Tilsvarende tall for 2002 var 27 prosent. I alt er det for 2003 bevilget støtte til 86 nye prosjekter, som er 35 prosent av totalt antall søknader. Innvilgelsesprosenten er således for 2003 lavere enn i 2002 hva gjelder omsøkt beløp.

Til søknadsrunden våren 2003 er det foreløpig avsatt ca 3,5 mill. kroner. Rammen antas å bli noe høyere når beløpet som er fristilt på inneværende års budsjett, primært pga. forsinket tiltredelse i bevilgede nye stipend for 2002, inkluderes ved årsoppgjøret. Dette er i realiteten kontraktsforpliktelser til igangværende prosjekter som vil komme til utbetaling senere år (dvs inngår i forpliktelser for senere år).

Det er imidlertid noe usikkert hvorvidt en del av de nasjonale forpliktelsene til innstilte prosjekter i ESF EUROCORES-programmet EUROMARGINS, må dekkes innen rammen til frittstående prosjekter. Innen frittstående prosjekter er det innstilt ni prosjekter på venteliste i

prioritert rekkefølge. Dersom det blir fristilt midler innen den økonomiske rammen for 2003 ved at innstilte prosjekter takker nei eller EUROMARGINS-prosjektene kan finansieres over en annen budsjettpost, vil prosjekten på ventelisten bli gitt bevilgning i prioritert rekkefølge.

Infrastruktur

NT disponerer i alt ca. 560 mill. kroner til Infrastrukturtiltak i 2003. Dette er en økning på 88 mill. kroner fra 2002. Økningen skyldes bevilgningen til sentre for fremragende forskning, økning i bevilgningen til Simula-senteret og økning i strategiske universitetsprogram (SUP) fra UFD.

Det er i 2003 bevilget nær 74 mill. kroner til sentrene for fremragende forskning innen NTs fagområder. Simula-senteret får en økning i bevilgningen med 11,2 mill. kroner fra 2002 til 2003. Budsjetttrammen for Simula-senteret i NTs budsjett for 2003 blir dermed 46 mill. kroner. Budsjetttrammen for Sars-senteret blir 17 mill. kroner under forutsetning av at senteret får status som EMBL-partner. Uten status som EMBL-partner vil senteret for 2003 ha en bevilgning på 7 mill. kroner. Det er bevilget fire nye SUPER med start i 2003 med 7 mill. kroner fra UFD til oppfølging av fagplaner og fagevalueringer.

Det er for 2003 lagt inn en øremerket bevilgning på 60 mill. kroner til Haldenprosjektet og andre nukleære aktiviteter ved Institutt for energiteknikk (IFE). Dette er uendret bevilgning fra 2002. En øremerket bevilgning for 2003 på 6,1 mill. kroner går til IFE for drift og utbygging av et kombinert lager og deponi for lavaktivt avfall i Himdalen (KLDRA Himdalen). Bevilgningen til KLDRA Himdalen for 2002 var 8,9 mill. kroner.

Budsjettmidlene for 2003 er fordelt med ca. 255 mill. kroner til universitetene (inkl. 22 mill. kroner til *Tungregning II* , 46 mill. kroner til Simula-senteret, 17 mill. kroner til Sars-senteret og 60 mill. kroner til sentrene for fremragende forskning) og ca. 302 mill. kroner til instituttsektoren (inkl. bygge- og utstyrsbevilgningen til mikroteknologisatsingen (10,1 mill. kroner) og et senter for fremragende forskning (12 mill. kroner).

Rammen på 87,1 mill. kroner til grunnbevilgningene til de teknisk-industrielle instituttene er uendret fra 2002 til 2003. Summen av grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer (inkl. SIP innen mikroteknologi) er på ca 202,4 mill. kroner i 2003. Dette er uendret nivå på bevilgningen i forhold til 2002. I tillegg kommer en utstyrsbevilgning på 10,1 mill. kroner og en byggebevilgning på 11 mill. kroner til SINTEFs mikroteknologilaboratorium i 2003. Den samlede bevilgningen til mikroteknologisatsingen er på 41 mill. kroner for 2003.

Stadig flere strategiske programmer er felles prosjekter mellom universitet og institutt. I årets bevilgninger er universitetene hovedaktør, slik at disse prosjektene er klassifisert som SUPER.

Det er foreslått igangsatt 10 nye strategiske instituttprogram (SIP) og 11 nye strategiske universitetsprogram (SUP) i 2003 (inkl. to prosjekter knyttet til ESF/EUROMARGINS. Disse kommer i tillegg til de 28 løpende SIPer og 29 løpende SUPER. Totaltrammen framgår av tabell 4-36 neste side.

Tabell 4-36 Sammendrag av budsjett 2003 med inntektene fordelt på finansierende departementer. Budsjett 2002 er tatt med som sammenlikning.

Hovedaktivitet	Revidert bud. 2002	Tilsagn 2003	Budsjett 2003	Generelle midler i 2003 fra:			
				UFD	Fondet	NHD	OED
Grunnbevilgninger	87 100	87 100	87 100			87 100	
Bioinformatikk 1)	1 500	1 500	1 500		1 500		
Mikroteknologi 2)	50 000	44 500	41 000			41 000	
Nanoteknologi og nye materialer SIP 2)	8 530	83 987	109 250			77 670	31 580
SUP 2 og 3)	109 950	70 872	113 090	39 250	21 930	43 690	8 220
Sum strategiske program	258 680	200 859	264 840	39 250	23 430	162 360	39 800
Avansert vitenskapelig utstyr		0	0				
Tungregning II	22 000	22 000	22 000				
Sum utstyr	22 000	22 000	22 000	0	0	0	0
IFE Kjeller og Halden	60 000	60 000	60 000			60 000	
KLDRA Himdalen	8 928	2 900	6 100			6 100	
Sum andre infrastrukturtiltak	68 928	62 900	66 100	0	0	66 100	0
Senter for fremragende forskning	547		73 900		73 900		
Simula-senteret 4)	34 800	45 000	46 000	29 000	0	10 000	
Totalt Infrastrukturtiltak	472 055	417 859	559 940	68 250	97 330	325 560	39 800

- 1) Finansiert av Forskningsfondet i 2002 og 2003.
- 2) Herav SIP-bevilgninger (6 mill. kroner i 2002 og 2003), SUP-bevilgninger (13,6 mill. kroner i 2002 og 13,9 mill. kroner i 2003), utstyr (14,4 mill. kroner i 2002 og 10,1 mill. kroner i 2003) og bygg (11 mill. kroner i begge årene).
- 3) Sars-senteret fikk en bevilgning på 12,5 mill. kroner fra Forskningsfondet for 2002 og får en bevilgning på 17 mill. kroner i 2003 (henholdsvis 10 mill. kroner fra Forskningsfondet og 7 mill. kroner fra UFD).
- 4) Herav 7 mill. kroner fra Samferdselsdepartementet i 2001 og 2002.

Diverse FoU-aktiviteter

Virkemidlet Diverse FoU-aktiviteter består i 2003 av følgende aktiviteter:

- Internasjonale kontingenter som omfatter "European Incoherent Scatter Radar" (EISCAT) 3,8 mill. kroner, "Ocean Drilling Program/Integrated Ocean Drilling Program" (ODP/IODP) 3,3 mill. kroner, Nordisk Optisk Teleskop (NOT) 1,9 mill. kroner og "Intergovernmental Oceanographic Commission" IOC, UNESCO 0,15 mill. kroner.
- Informasjon/formidling/publisering omfatter Formidlingsprogrammet inkl. NTs bidrag til Forskning.no 3 mill. kroner.
- Evaluering/planlegging/utredning omfatter evaluering av teknologifag 1 mill. kroner, fagplaner i matematikk og IKT 0,8 mill. kroner, rådgivende utvalg 0,15 mill. kroner og fagrefereer 0,8 mill. kroner.
- Stimulerings- og nettverkstiltak omfatter "Cooperation europeenne dans le domaine de le recherche scientifique et technique" (COST) 1,1 mill. kroner, Fransk-Norsk Stiftelse (FNS) 3 mill. kroner, EUs 6. rammeprogram 2 mill. kroner, Nordisk samarbeidsnemnd for naturvitenskapelig forskning (NOS-N) 0,25 mill. kroner, Nordisk DataGrid 1 mill. kroner, "Nordic Centres of Excellence Programme" 1 mill. kroner, reisemidler "European Molecular Biology Laboratory" (EMBL) 0,15 mill. kroner og driftsstøtte til Norges tekniske vitenskapsakademi (NTVA) 0,2 mill. kroner.

Det er avsatt 8,8 mill. kroner til strategiske omstillingspakker til universitetene relatert til oppfølging av vedtatte fagplaner for 2003. I tillegg vil ca. 10 mill. kroner av NTs disposisjonskonto for 2002 bli overført til omstillingspakkene for 2003. Total budsjetttramme for strategiske omstillingspakker for 2003 vil dermed bli 18,8 mill. kroner.

Til NTs disposisjonskonto for 2003 avsettes 0,586 mill. kroner.

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

NTs bidrag til å realisere satsningene i Forskningsmeldingen framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4-37 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	195 870	5 770	209 800	5 800
Marin forskning	33 400	14 500	35 900	12 000
Medisin og helse	7 000		6 000	
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	49 700	3 200	47 120	3 220
Grunnforskning for øvrig	348 695	15 877	510 936	110 680
Annet	111 640		107 690	
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	746 305	39 347	917 446	131 700

Fondet for forskning og nyskaping

NTs midler fra Forskningsfondet fordeler seg slik:

Tabell 4-38 Midler fra Forskningsfondet fordelt på aktiviteter. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner

Aktivitet	Revidert budsjett 2002			Budsjett 2003		
	FoU	Adm.	Totalt	FoU	Adm.	Totalt
Energi for fremtiden (anvendelse av naturgass)	3 000	200	3 200	3 000	220	3 220
Overvåkningsprogrammet - NTs del	4 000	270	4 270	4 000	300	4 300
Bioinformatikk	1 500		1 500	1 500		1 500
NANOMAT	8 000	530	8 530	25 000	1 850	26 850
Sars-senteret 1)	14 500		14 500	10 000		10 000
SUP Fondet (næringsrettede kompetansefelt)	5 500	1 300	6 800	11 000	930	11 930
SFF		547	547	72 000	1 900	73 900
Totalt	36 500	2 847	39 347	126 500	5 200	131 700

1) I tillegg er det bevilget 7 mill. kroner fra UFD til Sars-senteret i 2003. Senteret vil dermed ha et budsjett på 17 mill. kroner i 2003

Budsjettmessige bindinger

NTs tilsagn for generelle midler 2004 og 2005 fordelt på virkemidler framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4-39 Budsjettmessige bindinger for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2003, tilsagn 2004 og 2005. 1 000 kroner.

	Budsjett 2003	Tilsagn 2004	Tilsagn 2005
Programmer	176 220	176 370	152 250
Frittstående prosjekter	124 000	124 000	124 000
Infrastruktur	530 940	476 925	421 530
Diverse FoU-aktiviteter	23 100	18 100	15 600
Omstillingspakker/oppfølging av fagplaner/eval.	8 800		
Disposisjonsfond	586		
Felleskostnader			
SUM TOTALT	863 646	795 395	713 380

Forskerrekruttering

NTs rekrutteringsvolum øker fra 2002 til 2003 tross for kraftig økning i årsverkskostnadene. Økningen skyldes oppstart av sentre for fremragende forskning og programmet nanoteknologi og nye materialer.

4.6.5 Doktorgradsutdanning

Tabell 4-40 Doktorgrads- og Postdoktorstipendiater. Anslag 2002, plantall 2003. Totale årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2002	Plantall 2003
Doktorgradsstipend	350	380
Postdoktorstipend	125	140
SUM TOTALT	475	520

4.6.6 Internasjonalt forskningssamarbeid

Nedenfor følger en oversikt over NTs internasjonale engasjement for 2002 og 2003.

Tabell 4-41 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	2 000	2 000
EUREKA		
COST	900	1 100
CERN	13 130	14 000
EMBL	5 200	6 700
EMBO		
ESA	8 050	7 000
OECD Halden-reaktoren	25 000	25 000
Nordiske	2 350	4 350
Stipendprogram	700	700
Øvrig samarbeid	13 200	18 500
Sum	70 530	79 350
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid	3 000	3 000
Personbasert samarbeid	44 300	45 650
Sum	47 300	48 650
TOTALT	117 830	128 000

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoningsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/forskerutdanning/kompetanseutveksling mellom forskere/bedrifter/institutter.

4.7 Strategi

4.7.1 Inntekter og føringer

Budsjettet for Strategi utgjør 56.990 mill. kroner i 2003. Nedgangen fra 2002 skyldes at basisbevilgningene til instituttene NIFU og STEP er flyttet til KS for å inngå i Forskningsrådets ordinære system for basisbevilgninger. Dette utgjør totalt ca. 10 mill. kroner (1 mill. kroner fra NHDs budsjett, resten fra UFD). At budsjettet ikke er redusert med mer enn 2,2 mill. kroner betyr derfor at det i realiteten er en økning på rundt 8 mill. kroner. Økningen kommer fra diverse inntekter med ca. 2,4 mill. kroner (tilsvarende i rev.budsj. for 2002), adm.kostnader for Fondet med 3,3 mill. kroner (var ufordelt i 2002-budsjettet) samt en mindre generell økning fra UFDs budsjett. I rev.budsjett for 2002 var hele fondsavkastningen på 70 mill. kroner ført på STR. Denne posten vil bli fordelt ut på de enkelte områder i perioden 2003 – 2007.

Tabell 4-42 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002, budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		Endring
				budsjett	Budsjett	2002
				2002	2003	-2003
Generelle midler:						
UFD	Kap. 285 , post	52	Norges forskningsråd	41 346	36 000	-12,9 %
UFD	Kap. 286 , post	50	Fondet for forskning og nyskaping	73 685	3 300	-95,5 %
NHD	Kap. 920 , post	50.4.5	Norges forskningsråd, Teknologirådet	6 100	6 100	0,0 %
NHD	Kap. 920 , post	50.3.3	Norges forskningsråd, Kunnskapsgrunnlaget	2 875	1 875	-34,8 %
FID	Kap. 1023 , post	50	Tilskudd Norges forskningsråd	800	800	0,0 %
LD	Kap. 1137 , post	50	Tilskudd Norges forskningsråd	550	550	0,0 %
MD	Kap. 1410 , post	51	Forskningsprogrammer mv.	300	300	0,0 %
Sum generelle midler				125 656	48 925	-61,1 %
UD	Kap. 154 , post	73	Kulturtiltak i utviklingsland (IS)	1 500	1 550	3,3 %
Diverse inntekter				8 056	6 515	-19,1 %
Fra Forskningsrådets disposisjonsfond				500		
TOTALT				135 712	56 990	-58,0 %

Av områdets ordinære budsjett vil departementenes finansiering utgjøre om lag 80 prosent. Adm.kostnader tilknyttet fondet utgjør ca. 6 pst. Disse midlene tilfaller imidlertid faglig virksomhet dersom adm.kostnadene blir lavere.

St. prp. nr. 1 (2002-2003) fra UFD angir følgende resultatmål for STR i 2003:

- Bevilgningen er redusert med 8,9 mill. kroner i forbindelse med flytting av finansieringsansvaret for NIFU og STEP.
- Det er lagt inn en økning på 1 mill. kroner til å følge opp stipendordningene i forbindelse med kulturavtalene.
- Det er særlig viktig å styrke arbeidet med EU ForskningsInfo i forbindelse med at det nye rammeprogrammet trer i kraft ved årsskiftet 2002-03.
- Forskningsrådet bes om å realisere ordningen med en nasjonal ekspert i EU-kommisjonen innenfor fagfeltet sosioøkonomi.
- Det bilaterale forskningssamarbeidet skal fortsette og økningen på 1 mill. kroner i 2002 skal opprettholdes.
- Det er lagt inn en økning på 0,65 mill. kroner for å styrke administrasjonen av randsonevirksomhetene.
- Midlene som tidligere har gått til SCRES skal fortsatt benyttes til forskningsetisk arbeid.

4.7.2 Mål og prioriteringer

STRområdets ansvarområde kan deles i fire. For det første har STR ansvar for strategiutvikling og forskningspolitisk rådgivning. Rådgivningen er primært rettet mot politiske myndigheter, og er pålagt av regjering og Storting. Både strategiutvikling og forskningspolitisk rådgivning må bygge på et solid kunnskapsgrunnlag. I denne forbindelse initierer STR eksterne prosjekter som skal belyse sentrale problemstillinger. Et eksempel er *statistikk- og indikatorrapporten* som utgis hvert annet år og utgjør et viktig element i det samlede kunnskapsgrunnlaget for norsk forskningspolitikk.

For det andre har STR ansvaret for å koordinere en rekke fellesoppgaver i Forskningsrådet med en klar forskningspolitisk komponent. Dette gjelder utarbeidelse av budsjettforslag, årsrapporter, innspill til EUs rammeprogrammer for forskning, deltagelse i European Science Foundation (ESF) og Nordisk forskningspolitisk råd.

For det tredje fungerer STR som en tjenesteyter for områdene på en rekke felt, gjennom informasjonstjenesten om EUs forskningsprogrammer (EU ForskningsInfo), forvaltning av internasjonale stipend, forsyning av statistikkdata og forvaltning av mål- og resultatstyringssystemet (MRS). STR er ansvarlig for mange fellessaker som fremmes for Hovedstyret og felles høringsuttalelser fra Forskningsrådet.

For det fjerde har STR i oppgave å understøtte en nasjonal infrastruktur som bidrar til at forskningspolitikken er tuftet på et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag. Dette dreier seg i stor grad å finansiere indikatorutvikling og nasjonal statistikk om forskning og utvikling både i U&H-sektoren, instituttsektoren og i næringslivet. Videre støtter STR viktig nasjonal infrastruktur som Teknologirådet og de nasjonale etiske komitéene. Kunnskapen fra disse miljøene kommer hele forskersamfunnet og det forskningspolitiske miljøet til gode.

STR fokuserer på følgende hovedmål i sin aktivitet:

- en fremtidsrettet og dristig forsknings- og innovasjonspolitik
- økt deltakelse i, bedre koordinering og utnyttelse av det internasjonale samarbeidet
- økt kvalitet i norsk forskning
- bedret prosess og produktfokus i Forskningsrådet

Sentrale oppgaver i 2003:

Iverksetting av strategien Vilje til Forskning, inklusivt utvikling av et hensiktsmessig MRS-system, blir en svært viktig utfordring i 2003. Videre skal STR på viktige områder som instituttpolitikk, evaluering, internasjonal virksomhet og koordinering, samt fellesprosesser som eks. å lage gode og fremtidsrettede budsjettforslag bidra til at organiseringen i det nye Forskningsrådet blir mest mulig hensiktsmessig. STR har også som mål å få ut neste indikatorrapport om forskning og innovasjon i løpet av høsten 2003. Internasjonalt er det en svært viktig oppgave å tilrettelegge for best mulig norsk deltakelse i EUs 6. rammeprogram, samt å starte arbeidet med evalueringen av Norges deltakelse i det 5. rammeprogrammet.

4.7.3 Fordeling av budsjett

Tabell 4-43 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter/virkemidler. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003	Rev.budsj. 2002	Budsjett 2003
Brukerstyrte programmer				
Grunnforskningsprogrammer				
Handlingsrettede programmer	16 220	15 858	6 793	7 793
Sum programmer	16 220	15 858	6 793	7 793
Stipend				
Prosjekt- og miljøstøtte				
Frittstående EU-prosjekter				
Andre frittstående prosjekter				
Sum frittstående prosjekter	0	0	0	0
Grunnbevilgninger ¹⁾	4 800		4 800	
Strategiske programmer ¹⁾	3 300		3 300	
Utstyr og instrumenter				
Andre infrastrukturtiltak				
Sentre for fremragende forskning				
Sum infrastruktur	8 100	0	8 100	0
Kontingenter	660	800	660	800
Informasjon/formidling/publisering				
Planlegging/utredning/evaluering ¹⁾	17 162	16 009	16 662	16 009
Stimuleringsiltak og nettverksbygging				
Sum diverse FoU-aktiviteter	17 822	16 809	17 322	16 809
Disposisjonsfond				
Sekretariater	19 885	21 023	19 756	21 023
Andre felleskostnader ²⁾	73 685	3 300	73 685	3 300
Sum felleskostnader	93 570	24 323	93 441	24 323
SUM TOTALT	135 712	56 990	125 656	48 925

1) Nedgangen skyldes at ansvaret for basisbevilgninger og strategiske programmer ved STEP og NIFU er overført KS.

2) Hovedstyret hadde ved beg. av 2002 ikke tatt stilling til fordeling av fondet. I revidert budsjett er det tatt inn 70,0 mill. kr. til SFF-ordningen, 1,4 mill. kroner til eksterne kostnader ifm adm. av ordningen, 1,261 mill. kroner til SFF-sekretariatet og 1,0 mill. kroner til div. adm.kostnader i STR-området. Deler av adm.kostnadene vil bli refundert til adm.budsjettet. Totalt utgjør dette 73,685 mill. kroner.

Tabell 4-44 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2002		Budsjett 2003	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi				
Marin forskning				
Medisin og helse				
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi				
Grunnforskning for øvrig				
Annet	127 156	73 685	50 475	3 300
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	127 156	73 685	50 475	3 300

Som det fremgår av tabellen gir ikke stabsområdet direkte støtte til de fire prioriterte fagområdene. Imidlertid gir Strategi betydelig indirekte støtte til de prioriterte satsingene, samt hele bredden av Forskningsrådets faglige virksomhet gjennom områdets fellesoppgaver.

4.7.4 Internasjonalt forskningssamarbeid

Av områdets totale budsjett er det kun midlene til Internasjonale stipend og kontingenten til ESF som faller inn under definisjonen av internasjonalt forskningssamarbeid. I tillegg er det bevilget 4,7 mill. kroner til administrasjon og drift av EU ForskningsInfo.

Tabell 4-45 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2002, plantall 2003. 1 000 kroner.

	Anslag 2002	Plantall 2003
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid		
Stipendprogram (<i>Internasjonale Stipend</i>)	16 220	15 858
Øvrig samarbeid (<i>Kontingent ESF</i>)	660	800
Sum	16 880	16 658

4.8 Informasjon

4.8.1 Inntekter og føringer

Tabell 4-46 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2002, budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2003	2002-2003
				2002		
UFD	Kap.	285 , post	52 Norges forskningsråd	11 115	14 000	26,0 %
UFD	Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskapning	562	1 200	
NHD	Kap.	920 , post	50 Forskningsrådet	4 810	5 810	20,8 %
FID	Kap.	1023 , post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	1 220	1 520	24,6 %
LD	Kap.	1137 , post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	1 040	1 240	19,2 %
MD	Kap.	1410 , post	51 Forskningsprogrammer mv.	580	580	0,0 %
Sum budsjett				19 327	24 350	26,0 %

Informasjon har fått tilskudd av Fondet for forskning og nyskapning til kommunikasjonstiltak i tilknytning til Sentre for fremragende forskning og prioriterte satsingsområder.

På bakgrunn av vedtak i Hovedstyret er det for 2003 gitt en avsetning på 6 mill. kroner innenfor store satsinger til nasjonale tiltak for allmennrettet formidling. Dette innebærer en realvekst på 4,5 mill. kroner, mens 1,5 mill. kroner er tidligere tilsagn fra områdene om støtte til *forskning.no*. For å synliggjøre prioriteringen til allmennrettet formidling er de nasjonale tiltakene beskrevet i et eget kapittel, med egen utgiftstabell.

3,5 mill. av INFOs budsjett er refusjonsmidler til administrasjonsbudsjettet for FoU-relaterte oppgaver.

4.8.2 Mål og prioriteringer

Informasjons MRS-mål for perioden fram til 2004-05 er nært knyttet til Forskningsrådets overordnede mål og resultatmål. Målene vil bli justert i forhold til Forskningsrådets nye strategi, men kan grupperes under tre hovedsatsinger:

1. Å bidra til et bedre forskningssystem og økte bevilgninger ved å påvirke opinion og sentrale beslutningstakere. I tillegg til direkte påvirkning i ulike fora vil dette i stor grad bety å få forskningspolitiske tema og forskningsresultater fram i offentligheten, blant annet gjennom mediene. Forskningsrådets egne publikasjoner og nettsider, større konferanser og andre markeringer bidrar til denne synliggjøringen av Forskningsrådets budskap. Den felles innsatsen på dette området er konkretisert gjennom "Årsplan for medie- og samfunnskontakt" og "Plan for økonomisk opptrapping – medie- og samfunnskontakt".

En analyse av dekningen av Forskningsrådet i mediene viser at vi har nådd fram der vi har satset. Det er likevel et stort potensial for å nå bredere ut i flere medier, ikke minst i regional- og lokalpressen. Den største utfordringen er trolig likevel å få til god dialog mellom forskerne og journalistene, og stimulere journalister til å prioritere forskning som et interessant og seriøst journalistisk tema. Det vil bli lagt økt vekt på dette arbeidet i 2003, blant annet ved å synliggjøre Norges forskningssatsing innenfor EU.

2. Å bidra til økt bruk av forskning i næringsliv og offentlig sektor ved å gjøre forskning og forskningsresultater bedre tilgjengelig. I dette ligger arbeidet med å gjøre informasjon om forskning og forskningsresultater lett å finne fram til - og å gjøre den bedre

forståelig for brukerne. Dette arbeidet innebærer så vel etablering av bedre informasjons-tjenester, som arbeid for økt synlighet i offentligheten. Det forutsetter enda mer systematisk arbeid med å tilpasse og legge til rette for ulike brukergrupper.

INFO har under sine MRS-mål definert et ansvar for at Forskningsrådet bidrar til *allmennrettet forskningsformidling* ved å presentere gode eksempler fra norsk forskning, med vekt på den forskningen som Forskningsrådet finansierer. Rådet har et ansvar for å vise at strategisk satsing på utvalgte tema og på kvalitet i norsk forskning gir resultater. Eksempelene skal kvalitetssikres og systematiseres for senere gjenfinning, og vil bli løpende presentert på *forskning.no*, i Forskningsrådets egne blader og i våre utspill mot mediene.

3. Å bidra til at Forskningsrådet fremstår som en profesjonell organisasjon med fornøyde brukere av gode informasjonstjenester. Nettbasert informasjon står sentralt i et slik tilbud: Satsing på nettbasert informasjon er ingen engangsinvestering. INFO har hatt - og har - en sentral rolle i å bygge ut nettbaserte kommunikasjonskanaler: Etableringen av eksterne nettsider og intranettet Ekko, og den videre utbyggingen av nett som kommunikasjonskanal, var både initiert og i stor grad bekostet av INFO

For å ligge i front kreves det kontinuerlig oppfølging, fornying og utvikling. INFO har et betydelig delansvar for å investere i og bygge ut Forskningsrådets nettaktiviteter de nærmeste årene. I utbyggingen av en ny nettportal i Forskningsrådet bidrar INFO med sin del av de felles kostnader.

Prioriterte oppgaver i 2003 - kjerneaktiviteter

Reorganiseringen i Forskningsrådet vil i 2003 bety en særskilt kommunikasjonsutfordring for hele Forskningsrådet, men en særskilt utfordring til Informasjon. Den løpende aktiviteten skal være som tidligere, samtidig som det skal være beredskap for å møte etterspørselen etter informasjon om den nye organisasjonen og ha oppdatert informasjon på plass når endringene er gjennomført.

Forskningsrådet har i sin kommunikasjonsplattform prioritert personlig kommunikasjon, nettbasert kommunikasjon og massemedier som kanaler for Forskningsrådets samlede kommunikasjons- og informasjonsvirksomhet.

På generelt grunnlag vil en mer variert kommunikasjonsaktivitet og flere og bedre kanaler øke kravet til redaksjonell produksjon. Sammen med tidligere innstramming i adm.budsjettet har det vært et økende behov for innkjøp av eksterne tjenester til løpende oppgaver. I 2002 har dette vært 1-1,5 årsverk. Dette behovet vil sannsynligvis øke i 2003 - ikke minst sett i lys av reorganiseringen.

Særskilt prioritert i 2003 er:

- *Oppgaver som følger av reorganisering av Forskningsrådet:* Foreta nødvendige endringer, justeringer og oppdateringer av basisinformasjon, tilpasning av grafiske profiler og verktøy. Vurdere behov for og utvikle nye produkter.
- *Utvikle og forbedre nettkommunikasjonen:* Utbygging av ”felles portal” for nett i Forskningsrådet med en opptrappingsplan og en intern fellesfinansiering. Informasjon sitt bidrag til dette var tidligere anslått til 2,5-4,0 mill. kroner over to år (2003 og 2004), med utgangspunkt i eksisterende budsjetttrammer. Imidlertid vil dette prosjektet kreve ytterligere investeringer, trolig allerede i 2003. Det vil blant annet dreie seg om utvikling

av eksisterende intranett-løsninger og ønsket om en betydelig styrking av engelskspråklige tjenester og informasjon.

- *Å opprettholde og videreutvikle kvalitet i innhold og form* for tekster og dokumenter i alle kanaler, så vel de blader og trykksaker vi velger å gi ut, som i nettpublisering og innspill til massemediene.
- *Videreutvikle og forbedre Forskningsrådets medie- og samfunnskontakt.* Det er behov for å utnytte flere virkemidler og medier for å nå våre prioriterte målgrupper, utarbeide flere ”skreddersydde” opplegg, og utvikle nye arenaer og møteplasser.
- *Bidra til å bygge opp organisasjonens samlede kommunikasjonskompetanse* i form av blant annet kurs og seminarer. Tiltakene inkluderer også en oppfølging av tilbudet til forskere og journalister om skoloring i forskningsformidling/journalistikk.
- *Dokumentasjon av fakta og måloppnåelse:* For å ha et faktagrunnlag for å forbedre Forskningsrådets kommunikasjonsvirksomhet, er det behov for å gjennomføre mer systematiske brukerundersøkelser og evalueringer av Forskningsrådets kommunikasjonsvirksomhet og de tiltak som blir gjennomført. Det gjelder også indikatorer for måloppnåelse knyttet til MRS-mål.

Tabell 4-47 Totalt budsjett. Fordeling etter kategorier. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003
Tekstproduksjon, publikasjoner, nettpublisering, mediekontakt	8.097	8.620
Utvikling av nett som kanal, felles nettportal	1.500	2.000
Priser	830	830
Større konferanser og arrangement	700	1000
Støtte til nasjonale tiltak for allmennrettet formidling oa. ¹⁾	8.200	11900
Sum	19.327	24.350

1) For fordeling av Nasjonale tiltak for allmennrettet formidling, se tabell 4-48.

4.8.3 Nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling

Innledning

Tiltak for allmennrettet formidling har den felles overordnede målsetting at de skal gjøre forskningen og forskningens resultater kjent for allmennheten og offentligheten. De skal bidra til økt kunnskap og innsikt, men også gjøre befolkningen fortrolig med forskningens utfordringer og dilemmaer. Satsingen på barn og unge er et ledd i et langsiktig arbeid med å sikre rekruttering til høyere utdanning og forskning.

Forskningsdagene

Mål og prioriteringer

Forskningsdagene har som mål å skape økt interesse og forståelse for forskningens innhold og betydning for folk flest. Forskningsdagene er en *arena* hvor forskere, brukere og publikum møtes, og forskningens budskap formidles.

Den viktigste satsingen for Forskningsdagene i 2003 er å utvikle nye arrangementsformer og heve den generelle kvaliteten på de lokale arrangementene. Det arbeides for å få en større del av dem lagt til arenaer utenfor forskningsinstitusjonene, og det vil bli satset spesielt på

arrangementer rettet mot næringslivet og mot barn og unge. En noe økt sentral innsats i form av markedsføring og mediekontakt, utløser økt aktivitet rundt omkring hos de lokale arrangørene. Det er også ønske om å kunne gi noe støtte til utvalgte tiltak.

Budsjett 2003

Forskningsdagene har i årene 2000-2003 hatt et aktivitetsbudsjett rundt 3,4 mill. kroner. Dette budsjettet inkluderer lønn og refusjoner, og vurderes som et minimum for å opprettholde et godt fungerende sekretariat og ønskelig aktivitetsnivå ute hos de lokale arrangørene (kvalitet og kvantitet). Det vurderes som helt avgjørende for vellykte Forskningsdager at sekretariatet har nok kapasitet.

Det arbeides også for å finne supplerende finansiering av aktiviteter både på nasjonalt og lokalt plan, selv om det for tiden er tungt å arbeide i et sponsormarked. Et samarbeid i en nystartet europeisk organisasjon for allmennrettede forskningsfestivaler (EUSCEA), kan gi god uttelling i form av erfarings- og idéutveksling, fellestiltak og arbeid mot EU-systemet, (blant annet knyttet til finansiering av vitenskapsuker).

forskning.no

Mål og prioriteringer

Målet for nettstedet *forskning.no* er å bli en samlet inngang for allmennheten til nyheter, bakgrunnsstoff og historier fra hele Forsknings-Norge. Nettstedet tar særlig sikte på å nå unge voksne, fra videregående skole-nivå og oppover.

Forskning.no er et eget selskap som er organisert som prosjekt i perioden 2002 - 2004. I tillegg til Forskningsrådet er universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter med som eiere. Størrelsen på prosjektets inntektsbudsjett, og dermed også nettstedets utviklingsmuligheter, er avhengig av antall og type eiere som kommer til etter hvert. Nettstedet ble lansert før sommeren 2002, og har i løpet av høsten 2002 oppnådd anslagsvis 35 000 unike brukere.

Budsjett 2003

Fagområdene i Forskningsrådet har forpliktet seg til å bidra til *forskning.no* med 250 000 kroner pr område, til sammen 1,5 mill. kroner i prosjektperioden. INFO har også forpliktet seg til en grunnbevilgning på 250 000 kroner og til stoffleveranser. Imidlertid vil det i denne perioden også være behov for å videreutvikle modeller for godt stoff og gode historier fra forskningens verden for nettpubliserings, og ikke minst interaktivitet.

Nysgjerrigper, andre tiltak for barn og unge

Hovedideen bak tilbudene til barn og unge som Forskningsrådet er engasjert i, er at det skal være et tilbud til alle, men samtidig en inspirasjon og en utfordring for de spesielt interesserte. Det satses på økt samarbeid med andre for å oppnå større synergi av tiltakene, samt en langsiktig utbygging av tilbud for flere alderstrinn. Dette gjøres i nært samarbeid med Formidlingsprogrammet til Naturvitenskap og teknologi.

Mål og prioriteringer

Nysgjerrigper har som mål å skape nysgjerrighet og interesse blant barn for å tilegne seg kunnskap om forskning og hva forskningen finner ut. Nysgjerrigper er i dag et tilbud til grunnskolen, og har stabilisert seg på omkring 85 000 medlemmer/abonnenter, de fleste gjennom klassemedlemskap på mellomtrinnet. Forskningsrådet har ikke særskilte tiltak for de øvrige klassetrinnene i grunnskolen eller for videregående skole.

Strategien for det videre arbeidet i Nysgjerrigper er en konsentrasjon om konkurransen og bladet som kjerneaktiviteter, og en utbygging av et tilbud på nett så snart som mulig. En omlegging av bladet fra og med nr. 1/2003, tar sikte på å skape et blad som er enda bedre tilpasset barna som målgruppe og som lesere. Det arbeides løpende for å holde kostnadene for bladet så lave som mulig.

Budsjett 2003

Nysgjerrigpers budsjett for 2003 omfatter alle kostnader til lønn, kontorhold og refusjoner, blant annet refusjon til regnskapsføring. Det tar høyde for et noe større antall deltakere i konkurransen og mulig vekst i antall abonnenter. Regionale finaler medfører noen økte kostnader, men også større aktivitet og dermed større merverdi: Veksten i budsjettet vil med andre ord først og fremst gå til å styrke arbeidskapasiteten, gjennomføre regionale finaler i Nysgjerrigper-konkurransen for hele landet - knyttet til de regionale vitensentrene, og til å gi arbeidet med å utvikle Nysgjerrigper på nett økt prioritet.

Stiftelsen Ungdom og Forskning

Stiftelsen er opprettet for å fremme interesse blant unge for forskning og har som hovedoppgave å gjennomføre den norske Konkurransen Unge Forskere og norsk deltakelse ved internasjonale konkurranser (blant annet EU og USA).

Stiftelsen har de siste årene fått en årlig grunnbevilgning på kr 500 000 fra Forskningsrådet, og har hatt et tilsvarende beløp i sponsorinntekter. Fra 2002 vil Stiftelsen overta arbeidet med markedsføring og administrasjon for fagolympiadene for realfag i videregående skole.

Tabell 4-48 Nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner

	Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003
Forskningsdagene - sekretariatet og fellestiltak	3.450	4.000
Grunnbevilgning forskning.no ¹⁾	250	1.750
Nysgjerrigper	4.000	5.000
Til fordeling mellom andre faste prosjekter og nye tiltak ²⁾	500	1.150
Sum	8.200	11.900

1) Summen for 2002 er Infos bidrag, i 2003 er områdenes bidrag inkludert.

2) Inkluderer grunnbevilgningen til Stiftelsen Ungdom og Forskning.

4.9 Administrasjonsbudsjett og øvrige forskningsrelaterte tiltak

4.9.1 Forskningsrelaterte tiltak

Tabell 4-49 på neste side viser at 180 mill. kroner av Forskningsrådets budsjett for 2003 er øremerket øvrige forskningsrelaterte tiltak.

Tabell 4-49 Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2002	Budsjett 2003
UFD	Kap.	285 post	52 Norges forskningsråd	47 308	152 117
UFD	Kap.	286 post	50 Fondet for forskning og nyskaping		27 921
Totalt				47 308	180 038

Av midlene som finansieres fra UFDs ordinære bevilgning over kap. 285 er 20 mill. kroner øremerket den nye satsingen Fremragende unge forskere. Dette er et ledd i arbeidet med å øke kvaliteten i norsk forskning, og skal gi yngre, spesielt talentfulle forskere ekstra gode rammevilkår slik at de kan nå internasjonal toppklasse.

113 mill. kroner av bevilgningen er øremerket vitenskapelig utstyr og skal forvaltes av Forskningsrådets utstyrsutvalg. Dette er en økning på over 90 mill. kroner sammenlignet med 2002 og økningen finansieres blant annet fra den ekstraordinære bevilgningen som skal kompensere bortfallet av tippemidlene.

I bevilgningen på 152,1 mill. kroner ligger også 19,1 mill. kroner som er øremerket kompensasjon for økte pensjonsutgifter for ansatte ved universitetene med finansiering fra Forskningsrådet. Totalt er bevilgningen på litt over 57 mill. kroner, men 2/3 av bevilgningen er innarbeidet i områdenes budsjetter for 2003. Den øvrige tredjedelen betales direkte til universitetene.

4.9.2 Administrasjon

Forskningsrådets samlede administrasjonsbudsjett øker med 16,6 prosent fra 2002 til 2003, og administrasjonbevilgningen fra UFD har økt med 9,4 prosent.

Budsjettet for 2003 vil gi større økonomisk handlefrihet enn tidligere år. På den annen side representerer omorganiseringen en usikkerhet som vil vedvare inn i 2003, særlig mht. hvor mye ressurser som trengs for å dekke kompetansebehovet i det nye Forskningsrådet.

Bemannings- og driftsutgiftene er budsjettert for å opprettholde dagens aktivitetsnivå, inntil behovene er bedre avklart og en samlet prioritering er foretatt. Midler til omorganiseringen er avsatt på en egen post i budsjettet.

Inntektssiden i budsjettet øker med 18 prosent, mens de ordinære administrative utgiftene øker med 14 prosent. Når ordinære kostnader og oppfølging av tidligere års bemanningstiltak og omstilling er dekket, gjenstår reserve på 7,3 mill. kroner som avsettes til omorganiseringen. En del av beløpet er disponert til bestemte formål, men ca. 5 mill. kroner er udisponert.

"Andre inntekter" i budsjettet er i hovedsak renteinntekter (3,0 mill. kroner) og midler til å dekke utgiftene til bemanningstilpasningen i 2003 (inntektsføres fra avsetningen som er trukket ut av Investeringsfondet).

Tabell 4-50 Budsjett 2003 etter hovedposter/delbudsjetter, sammenlignet med budsjett 2002. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Budsjett 2002	Budsjett 2003	Endring 2002 -2003
Bevilgning fra UFD	179 808	196 736	9,4 %
Refusjoner programadm.	25 793	47 848	85,5 %
Andre inntekter	5 500	4 727	-14,1 %
Sum inntekter	211 101	249 311	18,1 %
Personalbudsjett	145 110	171 669	18,3 %
IT-budsjett	21 065	22 098	4,9 %
Driftsbudsjett	38 913	40 702	4,6 %
Hovedstyret/områdestyrer	5 400	5 670	5,0 %
Sum administrative kostnader	210 488	240 139	14,1 %
Omstilling/bemanningsstilpasning	3 247	1 845	-43,2 %
Omorganisering 2003	-	7 327	
Sum	3 247	9 172	182,5 %
Sum kostnader	213 735	249 311	16,6 %

4.9.3 Programadministrative kostnader

Det er satt av 74,6 mill. kroner til administrative kostnader over programmene budsjetter i 2003. Dette omfatter alle utgifter forbundet med driften av et program, det vil si driftsmidler for programstyrer som honorar, reise- og møtegodtgjørelser samt sekretariatsutgifter blant annet lønn til programkoordinator og øvrige driftsutgifter (både eksternt og intern programkoordinator og programsekretariat)

Tabell 4-51 Programadministrative kostnader og antall programmer i 2003. Fordeling etter områder. Mill. kroner.

	Program.adm. kostnader	Antall programmer		Merknader
		Totalt	Herav interne	
BF	10,7	8	8	<i>I tillegg 2 program som administreres av hhv NT og MU</i>
IE	34,0	12	3	<i>I tillegg 1 program som administreres av KS</i>
KS	14,0	20	16	
MH	2,0	8	8	<i>I tillegg 1 program som administreres av IE</i>
MU	6,0	12	7	
NT	8,0	11	6	<i>I tillegg 2 program som administreres av hhv BF og KS</i>
	74,6	71	48	